

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

علوم قرآن و حدیث

Quran and Hadith Sciences

مقطع کارشناسی پیوسته

گروه علوم انسانی

نام رشته: علوم قرآن و حدیث

عنوان گرایش: -

گروه تحصیلی: علوم انسانی

دوره تحصیلی: کارشناسی پیوسته

زیرگروه تحصیلی: تحول در علوم قرآنی

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: کارگروه تخصصی تحول در علوم قرآنی

تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۰۳/۲۱

برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی پیوسته علوم قرآن و حدیث، در جلسه شماره ۳۴ تاریخ ۱۴۰۳/۰۳/۲۱ کمیسیون توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی پذیرفته می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته علوم قرآن و حدیث مصوب جلسه ۷۴ تاریخ ۱۳۹۵/۰۴/۱۳ کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر رضا نقی‌زاده

مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی

و دبیر کمیسیون

دکتر روح اله رازینی

معاون آموزشی و رئیس کمیسیون

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی

(پیوست شماره ۲: ساختار نمونه برنامه درسی)

برنامه درسی رشته

علوم قرآن و حدیث

Quran and Hadith Sciences

مقطع کارشناسی پیوسته

اعضای کمیته تدوین و بازنگری برنامه (به ترتیب الفبا):

۱. دکتر محمدحسن احمدی؛ دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران
۲. دکتر حسن اصغرپور؛ دانشگاه شاهد
۳. حجت الاسلام والمسلمین دکتر محسن الویری؛ دانشگاه باقرالعلوم (ع)
۴. دکتر محمدهادی امین ناجی؛ دانشگاه پیام نور
۵. دکتر حمید باقری؛ دانشگاه تهران
۶. دکتر جلیل پروین؛ دانشگاه بین المللی مذاهب اسلامی
۷. حجت الاسلام والمسلمین دکتر عباس پسندیده؛ دانشگاه قرآن و حدیث
۸. دکتر علی حسن نیا؛ دانشگاه شاهد
۹. حجت الاسلام والمسلمین سید محمد حسینی نیا
۱۰. دکتر ابوالفضل خوشمنش؛ دانشگاه تهران
۱۱. دکتر حامد دژآباد؛ دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران
۱۲. دکتر مهدیه دهقانی قناتغستانی؛ دانشگاه خوارزمی
۱۳. دکتر محمدتقی دیاری بیدگلی؛ دانشگاه قم
۱۴. حجت الاسلام والمسلمین دکتر علی راد؛ دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران
۱۵. حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدکاظم رحمان ستایش؛ دانشگاه قم
۱۶. دکتر مجتبی زروانی؛ دانشگاه تهران
۱۷. حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید محمدکاظم سیدطباطبایی؛ دانشگاه قرآن و حدیث
۱۸. دکتر روح الله شهیدی؛ دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران
۱۹. دکتر محمدحسن صانعی پور؛ دانشگاه کاشان
۲۰. حجت الاسلام والمسلمین دکتر احمد غلامعلی؛ دانشگاه قرآن و حدیث
۲۱. حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی غلامعلی؛ دانشگاه قرآن و حدیث
۲۲. دکتر عبدالهادی فقهی زاده؛ دانشگاه تهران
۲۳. دکتر محسن قاسم پور؛ دانشگاه علامه طباطبائی
۲۴. حجت الاسلام والمسلمین دکتر عبدالهادی مسعودی؛ دانشگاه قرآن و حدیث
۲۵. حجت الاسلام والمسلمین دکتر سیدرضا مؤدب؛ دانشگاه قم
۲۶. حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدعلی مهدوی راد؛ دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران
۲۷. دکتر عبدالله میراحمدی؛ دانشگاه خوارزمی
۲۸. حجت الاسلام والمسلمین دکتر فتح الله نجارزادگان؛ دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران
۲۹. دکتر شادی نفیسی؛ دانشگاه تهران

جدول تغییرات^۱

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
	عناوین تغییر یافته	
۱	کارگاه قرائت و ترجمه قرآن ۱	قرائت و ترجمه قرآن ۱
۲	کارگاه قرائت و ترجمه قرآن ۲	قرائت و ترجمه قرآن ۲
۳	کلام اسلامی	عقاید اسلامی
۴	کلیات فقه و مبانی حقوق اسلامی	کلیات فقه و اصول
۵	تاریخ تحلیلی اسلام	تاریخ تشیع
۶	آشنایی با ادیان بزرگ و کتب آسمانی	ادیان ابراهیمی
۷	مهارت‌های آموزش و ترویج قرآن	روش‌های تبلیغ و ترویج قرآن
۸	رایانه و فضای مجازی	روش تحقیق رایانه‌ای
۹	کتابخانه‌های دیجیتالی	
۱۰	زبان تخصصی	زبان تخصصی انگلیسی
۱۱	قرائت و ترجمه متون تخصصی ۱	قرائت متون تخصصی قرآن و حدیث
۱۲	قرائت و ترجمه متون تخصصی ۲	اعراب قرآن
۱۳	علوم قرآنی ۴ (دلالت‌های قرآنی)	علوم قرآنی ۴ (دلالت‌های قرآنی، تناسب آیات و سوره)
۱۴	تاریخ کتابت قرآن و قرائات (تاریخ قرآن)	تاریخ قرآن
۱۵	مأخذشناسی تفاسیر قرآن	تاریخ تفسیر قرآن
۱۶	علوم بلاغی و زیبایی‌شناسی قرآن ۱	دانش بلاغت ۱
۱۷	علوم بلاغی و زیبایی‌شناسی قرآن ۲	دانش بلاغت ۲
۱۸	مأخذشناسی حدیث	منابع حدیثی
۱۹	فقه الحدیث ۱	روش فهم حدیث
۲۰	فقه الحدیث ۲	فقه الحدیث ۱ (احادیث اخلاقی)
۲۱	فقه الحدیث ۳	فقه الحدیث ۲ (احادیث اجتماعی)
۲۲	فقه الحدیث ۴	فقه الحدیث ۲ (احادیث اعتقادی)
۲۳	آشنایی با صحیفه سجاده، ادعیه و زیارات مأثوره	شناخت ادعیه و صحیفه سجاده
۲۴	تاریخ استشراق و سیر تحول مطالعات قرآنی در غرب	سیر تحول مطالعات قرآنی در غرب

۱. در بازنگری برنامه درسی، دو بسته «دروس مجموعه اختیاری مطالعات قرآن» و «دروس مجموعه اختیاری مطالعات حدیث» از برنامه درسی تجمیع و بازنگری شده، مصوب سال ۱۳۹۵ مورد توجه قرار گرفته است. وضعیت دروس در بازنگری انجام شده بدین شرح است: برخی عناوین بدون هیچ‌گونه تغییری عیناً از برنامه مانده است، در عناوین برخی دروس تغییرات جزئی رخ داده است، همچنانکه محتوای سرفصل برخی دروس تغییر یافته است، در نهایت اینکه برخی عناوین و عناوینی جدید افزوده شده است.

معناشناسی و کاربرد آن در مطالعات قرآنی	معناشناسی ۱ و ۲	۲۵
مطالعات قرآنی معاصر در جهان اسلام	جریان‌شناسی مطالعات قرآنی معاصر	۲۶
قصص انبیا در قرآن	قصص انبیا در قرآن و عهدین	۲۷
روش‌ها و گرایش‌های تفسیری ۱ و ۲	روش‌های تفسیری	۲۸
مطالعات قرآنی بینارشته‌ای	روش‌شناسی مطالعات قرآنی بینارشته‌ای	۲۹
تدبر در قرآن	روش‌ها و شیوه‌های تدبر در قرآن	۳۰
کلیات علم رجال	آشنایی با رجال	۳۱
مطالعات حدیثی معاصر در جهان اسلام	جریان‌شناسی مطالعات حدیثی معاصر	۳۲
حدیث پژوهی در غرب		
مطالعات حدیثی بینارشته‌ای	روش‌شناسی مطالعات حدیثی بینارشته‌ای	۳۳
قرآن و اهل بیت (ع)	رابطه قرآن و سنت	۳۴
عناوین افزوده	عناوین حذف شده	
تفسیر ترتیبی ۴	آیین نگارش متون علمی	۳۵
تفسیر موضوعی ۳	آیین ویرایش متون علمی	۳۶
سبک‌شناسی بیان قرآن	کتاب‌شناسی و مأخذشناسی علوم اسلامی با تکیه بر مطالعات قرآن و حدیث	۳۷
اخلاق در قرآن	متون تخصصی مطالعات قرآن و حدیث به زبان انگلیسی	۳۸
انسان در قرآن	مراکز پژوهش قرآن و حدیث ایران و جهان	۳۹
عقلانیت و استدلال در قرآن	زبان قرآن	۴۰
رابطه قرآن و علوم بشری	هندسه دانش‌های قرآنی و حدیثی	۴۱
شناخت روایات تفسیری	توثیق و تضعیف	۴۲
نقد شبهات حدیثی	رجال کاربردی با تکیه بر سندشناسی	۴۳
	مشکل الحدیث	۴۴
	اختلاف الحدیث	۴۵

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

الف) مقدمه: معرفی کلی و تبیین برنامه درسی

طرح بررسی و بازنگری رشته‌های موجود علوم قرآن و حدیث، در شهریور ماه ۱۳۹۱، دستور کار کمیته تحول در مطالعات قرآن و حدیث قرار گرفت تا ضمن بررسی وضعیت موجود با نیازسنجی و اخذ نظر استادان، مدل طراحی و پیشنهاد برنامه دوره کارشناسی این رشته را بر اساس رویکردهای شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی در بازنگری رشته‌های دانشگاهی ارائه نماید. در این طرح ملی، مجموعه مطالعات مرتبط با وضعیت‌سنجی آموزش عالی قرآن و تمامی سرفصل‌های مصوب، گردآوری و طی چند مطالعه از جهت محتوا و ساختار، تحلیل و آسیب‌شناسی شد. رهاورد مساعی افزون بر سی تن از اساتید حوزه آموزش عالی قرآن و صاحب‌نظران توسعه فرهنگ قرآنی، تدوین و ابلاغ برنامه‌ی درسی رشته‌ی کارشناسی علوم قرآن و حدیث در سال ۱۳۹۵ بود که عناوین دروس رشته در آن بر مبنای برون‌داد مطالعات علمی و برآیند نظریات و تجارب استادان رشته علوم قرآن و حدیث و صاحب‌نظران برنامه‌ریزی درسی تدوین یافت. بنا بر ضوابط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در لزوم بازنگری برنامه‌های درسی رشته‌های تحصیلی پس از گذشت ۵ سال از اجرای آنها، بازنگری برنامه درسی رشته در قالب آیین نامه تدوین و بازنگری برنامه‌های درسی ابلاغی به شماره «۱۵۴۹۱۴/و» مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۷ با تشکیل کمیته بازنگری برنامه درسی در سال ۱۴۰۲ با حضور استادان و صاحب‌نظرانی از دانشگاه‌های مجری رشته و مشارکت جمعی گروه‌های علمی کشور صورت پذیرفت.

مبانی رشته

مبانی رشته علوم قرآن و حدیث بر پایه آموزه‌های قرآن، حدیث و منابع اسلامی، هماهنگ با اسناد فرابخشی حوزه علم، فرهنگ و توسعه فرهنگ قرآنی شامل: نقشه جامع علمی کشور، نقشه‌ی فرهنگی کشور و منشور توسعه فرهنگ قرآنی استوار است.

اصول کلی برنامه‌ریزی رشته

۱. در این رشته متن آیات قرآن کریم محوریت داشته، از این رو سایر متون و نیز هرگونه کوشش علمی و آموزشی در پرتو متن قرآن کریم و در راستای تدبیر و فهم آن تعریف و تعلیم می‌شود.
۲. توجه به کلام و سیره پیامبر و اهل بیت علیهم السلام به عنوان تبیین نظری و عملی آیات قرآن کریم و جدایی ناپذیری میان قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام
۳. رویکرد جامع به ابعاد مختلف معرفتی، تربیتی، فرهنگی و سیاسی قرآن کریم و احادیث معصومان علیهم السلام
۴. توجه به مهارت افزایی و توزیع متوازن مفاد درسی در قالب‌های «روشی»، «قواعد دانشی»، «معارف قرآنی و حدیثی»، ... و اولویت و تقدم رویکرد علمی - تخصصی بر رویکرد تبلیغی - ترویجی
۵. پایبندی به آرمان‌های انقلاب اسلامی و ارزش‌های نظام جمهوری اسلامی

ب) اهداف

با توجه به نقش مبنایی قرآن و حدیث در علم و فرهنگ جامعه اسلامی، طراحی و اجرای برنامه‌ای هدفمند و منسجم برای رشته علوم قرآن و حدیث ضروری است. تصویب منشور توسعه فرهنگ قرآنی به عنوان سند ملی راهبردی امور قرآنی کشور و گسترش ساختاری فعالیت‌های مرتبط با قرآن و عترت در در نظام علمی، آموزشی و فرهنگی، ضرورت توجه به این مهم را مضاعف می‌کند. بر این اساس، رسالت این رشته تأمین بخش قابل توجهی از فعالان نظام توسعه فرهنگ قرآنی در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و تبلیغی - ترویجی است. برنامه درسی حاضر گامی در پاسخ گویی به این نیاز است.

تعلیم و انس با قرآن و حدیث، مقدمه تمسک فردی و اجتماعی به قرآن و عترت است که خود به تنهایی موضوعیت داشته و اقامه آن از وظایف نظام اسلامی است. از این رو می‌بایست نیاز جامعه اسلامی به کارشناسان توانمند برای تعلیم، تبلیغ و تحقیق قرآنی برآورده شود. رشته علوم قرآن و حدیث به ویژه در مقطع کارشناسی تأمین کننده اصلی این نیاز است. در این رشته علاوه بر آشنایی و انس دانشجویان با قرآن و حدیث پیامبر و اهل بیت علیهم السلام و فهم معارف آن، توانمندی‌های لازم برای ایفای نقش در فعالیت‌های قرآن و عترت کشور کسب می‌شود.

اهداف آموزشی و پرورشی

۱. توانایی قرائت صحیح، ترجمه و بیان معانی آیات و متون روایی
۲. کسب دانش و مهارت‌های لازم برای استفاده از قرآن و حدیث و توانایی مراجعه به متون علمی مرتبط
۳. کسب آمادگی و توانمندی لازم جهت ایفای نقش در فعالیت‌های قرآن و عترت در حوزه آموزشی، پژوهشی و تبلیغی - ترویجی

با اجرای موفق این برنامه و توسعه آن در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، انتظار می‌رود کارشناسان توانمند مورد نیاز فرهنگ‌سازی قرآنی در نظام آموزش عمومی و تبلیغ و ترویج قرآن کشور بر اساس آموزه‌های قرآن و اهل بیت علیهم السلام تربیت شوند و آمادگی لازم برای تحصیل افراد مستعد در مقاطع بالاتر به منظور تولید علم و نظام‌سازی قرآنی مبتنی بر مکتب اهل بیت علیهم السلام، کسب شود.

پ) اهمیت و ضرورت

بهره‌وری از قرآن به عنوان کتاب انسان‌سازی و محور هدایت و قانون حیات طیبه فردی و اجتماعی، مستلزم تأمین نیروی انسانی کارآمد در گستره نظام توسعه فرهنگ قرآنی است و بر این اساس می‌بایست عموماً رویکرد نظام آموزش عالی قرآنی کشور و مشخصاً برنامه‌ریزی و اجرای رشته‌های علوم قرآن و حدیث دانشگاه‌ها در بستر این نظام و با رویکرد قرآن‌محوری، کاربردی‌سازی و نیازمداری، متحول شده و ارتقا و تعالی یابد. همچنانکه اسناد بالادستی موجود نیز بر این مهم تأکید دارند. این اسناد عبارتند از:

برنامه هفتم توسعه:

ماده ۹۵ و تبصره ۱: «ماده ۹۵ - در اجرای اصل سی‌ام (۳۰) قانون اساسی و به‌منظور وحدت رویه و تقویت هماهنگی و همگرایی در روند توسعه آموزش عالی، پژوهش و فناوری، وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند ظرف شش ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، طرح خود مشتمل بر تعیین ظرفیت کل و سهم دانشجویان به تفکیک رشته، مقطع تحصیلی و زیرنظام‌های آموزش عالی کشور، توزیع دانشجو در رشته‌ها، مقاطع تحصیلی و نیز توسعه و ایجاد رشته‌ها و مقاطع تحصیلی مورد نیاز در گروه‌های آموزش عالی، مبتنی بر ملاحظات آمایش آموزش عالی و آمایش سرزمین را تهیه نموده و به‌تصویب شوراهای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارتخانه‌های مذکور برسانند و هر ساله آن را به‌روزرسانی نمایند.

تبصره ۱ - وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند نسبت به رفع همپوشانی رشته‌ها و گرایش‌های فعال بر اساس سیاست‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام نمایند.»

بند الف ماده ۹۷: «ماده ۹۷ - الف - وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند با هدف تحقق دانشگاه تمدن‌ساز و حکمت‌بنیان و زمینه‌سازی انجام پژوهش‌های مأموریت‌گرا و مسأله‌محور و پاسخگویی به نیازها و مسائل کشور، تحقق مرجعیت علمی و سرآمدی جهانی در عرصه علوم و فناوری و ارتقای شتاب علمی، در سال اول برنامه اقدامات قانونی لازم را به‌منظور بازنگری و اصلاح شاخصهای ارزیابی، برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و فناوری و آیین‌نامه‌ها و مقررات مربوط به جذب، تبدیل وضعیت، ارتقا، ترفیع و آیین‌نامه جامع «مدیریت دانشگاهها، نظام ارزیابی و انگیزش و نحوه ارائه خدمات موظفی اعضای هیأت علمی» بر اساس رویکرد برنامه‌محوری از جمله مأموریت‌گرایی و مسأله‌محوری، شاگردپروری و استادمحوری انجام دهند.»

نقشه جامع علمی کشور

راهبرد کلان ۵ توسعه علم و فناوری: نهادینه کردن نگرش اسلامی به علم و تسریع در فرایندهای اسلامی شدن نهادهای آموزشی و پژوهشی

بند ۱ اقدامات ملی راهبرد کلان ۵ توسعه علم و فناوری: بازنگری برنامه‌ها و محتوای آموزشی بر اساس مبانی نظری و ارزشی و نگرش اسلامی

بند ۳۴ اقدامات ملی راهبرد کلان ۶ توسعه علم و فناوری: بازنگری و بازتولید محتوا و روشهای آموزشی و پرورشی به منظور تعمیق تربیت اسلامی و حیات دینی و اعتقاد و التزام به ارزشهای انقلاب اسلامی در دانش آموزان و دانشجویان و آشنایی آنان با فرهنگ و تمدن اسلامی

منشور توسعه فرهنگ قرآنی و وظایف ابلاغی توسط شورای توسعه فرهنگ قرآنی

بند ۳ ماده ۲: توسعه نظریه پردازی در نظامهای فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مبتنی بر فرهنگ و معارف قرآنی

بند ۸ ماده ۲: هدایت فرایندهای آموزشی، پژوهشی و تبلیغی ترویجی قرآنی به سمت کاربردی کردن تعالیم قرآنی در زندگی فردی و اجتماعی

بند ۱۰ ماده ۲: ارتقا بخشی نظام تعلیم و تربیت، نظام رسانه ای، نظام تبلیغات دینی و سایر نظام‌های موثر با الهام از تعالیم قرآن کریم

بند ۱۲ ماده ۴: برنامه ریزی برای تأمین و توسعه منابع انسانی مورد نیاز حوزه‌های مختلف امور قرآنی و کیفیت بخشی منابع انسانی موجود

رویکردهای شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی در بازنگری رشته‌های دانشگاهی

۱. تجمیع رشته‌های دانشگاهی در مقطع کارشناسی و انتقال کلیه گرایش‌ها به مقطع کارشناسی ارشد (مدل لوزی)
  ۲. کاربردی‌شدن رشته‌ها و تطبیق برنامه درسی با نیازهای اشتغال در جامعه
- «اهداف آموزش عمومی قرآن کشور» شورای عالی انقلاب فرهنگی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است به منظور تأمین نیروی انسانی لازم برای تحقق اهداف آموزش عمومی قرآن کشور، با همکاری دانشگاه فرهنگیان و سایر مراکز آموزش عالی واجد صلاحیت، نسبت به طراحی و اجرای دوره‌های آموزش عالی تربیت مربی، معلم، مدرس، کارشناس، مدیر و پژوهشگر آموزش عمومی قرآن در مقاطع کاردانی تا دکتری اقدام کند. این اهداف عبارتند از:

۱. تقویت ایمان و گرایش به قرآن و عترت: اعتقاد قلبی به حقانیت، جامعیت و جاودانگی قرآن کریم و جایگاه پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) به عنوان تبیین کنندگان علمی و عملی قرآن و محبت و مودت نسبت به قرآن و اهل بیت (ع)
  ۲. توانایی خواندن قرآن کریم: خواندن صحیح و روان قرآن کریم با تلفظ عربی حروف و حرکات در حد تمایز
  ۳. درک معنای آیات قرآن کریم: درک معنای ظاهری عموم عبارات و آیات قرآن کریم
  ۴. توانایی و التزام به تدبر در آیات قرآن کریم: آشنایی با روش تدبر و پایبندی به اندیشه و دقت در آیات قرآن برای درک بهتر مراد و مقصود آیات
  ۵. حفظ قرآن کریم: به خاطر سپاری و ازبر خوانی بخش هایی از آیات و سوره قرآن کریم (حداقل سه جزء)
  ۶. انس با قرآن کریم: اشتیاق به خواندن روزانه و استماع قرآن کریم، همراه با فهم و تدبر در آیات
  ۷. آشنایی با علوم و معارف قرآن کریم: آشنایی با کلیات تاریخ و علوم قرآنی و شناخت معارف اسلامی و ضروری قرآن کریم
  ۸. توانایی استفاده از قرآن کریم: توانایی جستجو و دریافت معارف عمومی مورد نیاز از قرآن کریم با استفاده از منابع معتبر
  ۹. تبعیت از قرآن و عترت: عمل به آموزه های قرآن و اهل بیت در ابعاد مختلف زندگی و تحقق سبک زندگی قرآنی
- با وجود این اسناد، اهم آسیب‌های موجود در رشته‌های سابق علوم قرآن و حدیث که از پژوهش‌های مرتبط در این خصوص احصاء شده و مد نظر کمیته تحول در مطالعات قرآن و حدیث قرار گرفت از این قرار بوده است، عبارتند از:
- عدم محوریت و اصل نبودن متن آیات قرآن به عنوان منبع لایزال و کتاب هدایت زندگی بشر مطابق با قرائت اهل بیت علیهم السلام در برنامه آموزشی رشته‌های علوم قرآن و حدیث
  - عدم تطابق محتوای رشته‌های علوم قرآن و حدیث با اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی و نظام توسعه فرهنگ قرآنی
  - عدم تناسب محتوای رشته‌های قرآنی موجود با نیازهای جامعه و ناتوانی از تأمین نیروی انسانی جهت انجام فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و تبلیغی ترویجی قرآن و عترت
  - کم‌توجهی به نیازسنجی در تعریف و محتوای رشته‌های قرآن و حدیث
  - نابسامانی و تکرار در عناوین و سرفصل‌های رشته‌های مختلف علوم قرآنی
  - فقدان شاخص‌های استاندارد در تعریف و هدفگذاری رشته‌های قرآنی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مختلف

تعداد و نوع واحدهای درسی (بر اساس جدول شماره ۱ تا ۳ آیین‌نامه تدوین و بازنگری

برنامه‌های درسی)

جدول (۱) - توزیع واحدها

تعداد واحد	نوع دروس
۲۲	دروس عمومی
۳۰	دروس پایه
۷۴	دروس تخصصی الزامی
۱۰	دروس تخصصی اختیاری
۴	دروس مهارتی-اشتغال پذیری
۰	پروژه/رساله/ پایان‌نامه
۱۴۰	جمع

ث) نقش، توانایی و شایستگی مورد انتظار از دانش‌آموختگان:

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط ^۲
شناخت دقیق و ضابطه‌مند قرآن و حدیث	همه دروس با تأکید بر علوم قرآنی ۱ و ۲ و ۳ و ۴؛ سبک‌شناسی بیان قرآن؛ تاریخ قرآن
تصحیح نگرش‌ها نسبت به انتظار از قرآن و حدیث	همه دروس با تأکید بر رابطه قرآن و علوم بشری؛ اخلاق در قرآن؛ انسان در قرآن
تردیدزدایی و تعمیق باور به معارف قرآن و حدیث	همه دروس با تأکید بر تفسیر ترتیبی ۱ و ۲ و ۳ و ۴؛ تفسیر موضوعی ۱ و ۲ و ۳؛ اخلاق در قرآن؛ انسان در قرآن؛
توانمندسازی دانشجو در پاسخ به شبهات	همه دروس با تأکید بر عقلانیت و استدلال در قرآن؛ مطالعات قرآنی معاصر در جهان اسلام؛ مطالعات حدیثی معاصر در جهان اسلام؛ نقد شبهات حدیثی
توانمندسازی دانشجو در مطالعات بینارشته‌ای قرآن و حدیث و شیوه استنتاج از قرآن	همه دروس با تأکید بر روش تحقیق در علوم قرآن و حدیث؛ مطالعات قرآنی بینارشته‌ای؛ مطالعات قرآنی بینارشته‌ای؛ تدبر در قرآن
شناخت شبکه معارف قرآن و حدیث	همه دروس با تأکید بر قرآن و اهل بیت (ع)؛ تحقیق موضوعی در حدیث
فراهم‌سازی زمینه مناسب برای تدبر و تفسیر نظام‌مند از قرآن	همه دروس با تأکید بر اصول و مقدمات تفسیر؛ روش‌ها و گرایش‌های تفسیری ۱ و ۲؛ روش فهم حدیث؛ فقه الحدیث ۱ و ۲ و ۳؛ تدبر در قرآن
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	دروس مرتبط
توانایی قرائت صحیح، ترجمه و بیان معانی آیات و متون روایی	همه دروس با تأکید بر قرائت و ترجمه قرآن ۱ و ۲؛ صرف کاربردی ۱ و ۲؛ نحو کاربردی ۱ و ۲؛ مفردات قرآن کریم؛ تفسیر ترتیبی ۱ و ۲ و ۳ و ۴؛ فقه الحدیث ۱ و ۲ و ۳؛ معناشناسی و کاربرد آن در مطالعات قرآنی؛ شناخت روایات تفسیری
کسب دانش و مهارت‌های لازم برای استفاده از قرآن و حدیث و توانایی مراجعه به متون علمی مرتبط	همه دروس
کسب آمادگی و توانمندی لازم جهت ایفای نقش در فعالیت‌های قرآن و عترت در حوزه آموزشی، پژوهشی و تبلیغی - ترویجی	همه دروس

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره (اطلاعات این بند به صورت پیشنهادی می‌باشد و شرایط و ضوابط

ورود به دوره‌های تحصیلی، تابع سیاست‌های بالادستی می‌باشد).

دارندگان مدارک دیپلم متوسطه نظام جدید و پیش دانشگاهی متوسطه نظام قدیم در رشته‌های علوم انسانی، علوم ریاضی و علوم تجربی می‌توانند پس از موفقیت در آزمون در این رشته پذیرفته شوند. سایر شرایط پذیرش دانشجویان مطابق آییننامه دوره کارشناسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی است.

چ) شرایط، ضوابط و الزامات اجرا و گسترش رشته؛

اجرای این رشته نیاز به زیر ساخت‌های کافی اعم از گروه علمی علوم قرآن و حدیث در دانشگاه مجری، اساتید متخصص و مجرب دارای مدرک مرتبط و دانشجویان مستعد دارد. در خصوص دروس پایه، در صورت فقدان استاد متخصص در گروه، از استادان سایر گروه‌های

^۲. بدیهی است ذکر عناوین همه دروس مرتبط در اینجا میسر نیست، از این رو به ذکر برخی موارد بسنده شده است.

علمی استفاده شود. دروس تخصصی الزامی و اختیاری را حتی المقدور استادان متخصص در رشته علوم قرآن و حدیث و سایر رشته‌های مرتبط عهده‌دار شوند. در تدریس این مواد درسی بر تعمیق یادگیری عملی و مهارتی مطالب تأکید شود.

ه) زمینه‌های شغلی حال و آینده

مهمترین عناوین مشاغل قرآنی شناسایی شده در طرح مشاغل قرآنی در سه حوزه کلی «آموزشی»، «علمی — پژوهشی» و «تبلیغی» — ترویجی» قابل ارائه است.

- مشاغل حوزه آموزشی: مدیر مراکز آموزش عمومی قرآن^۳، مدیر مراکز آموزش تخصصی قرآن^۴، کارشناس آموزش‌های عمومی قرآنی، کارشناس آموزش‌های تخصصی قرآنی، کارشناس مؤلف متون آموزشی قرآنی، کارشناس کارگاه آموزشی قرآن کریم^۵، مربی قرآن، معلم قرآن، مدرس آموزش‌های عمومی قرآنی، مدرس تربیت مربی و معلم قرآن، مدرس علوم قرآنی، مدرس ترجمه، تفسیر و معارف قرآنی.

- مشاغل حوزه علمی — پژوهشی: مدیر مراکز پژوهشی قرآنی، مدیر طرح‌های پژوهشی قرآنی، مدیر نشریات تخصصی قرآنی، مدیر همایش‌های تخصصی قرآنی، مدیر کتابخانه‌های تخصصی قرآنی، کارشناس ترجمه و تفسیر قرآن، کارشناس علوم و معارف قرآنی، کتابدار تخصصی قرآنی، کارشناس نشریات تخصصی قرآنی، کارشناس همایش‌های تخصصی قرآنی، مفسر قرآن، مترجم قرآن و آثار قرآنی، پژوهشگر علوم و معارف قرآنی، پژوهشگر امور قرآنی (پژوهشی، آموزشی و تبلیغی ترویجی).

- مشاغل حوزه تبلیغی — ترویجی: مدیر مطبوعات و نشریات قرآنی، مدیر شبکه‌های رادیویی قرآنی، مدیر شبکه‌های تلویزیونی و ماهواره‌ای قرآنی، مدیر شبکه‌های اینترنتی قرآنی، مدیر خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های اطلاع‌رسانی قرآنی، مدیر نشر مصحف (قرآن کریم)، مدیر تولید و توزیع محصولات قرآنی (نرم‌افزارهای قرآنی، لوح‌های آموزشی و ...)، مدیر نمایشگاه‌ها و موزه‌های قرآنی، مدیر محافل، جشنواره‌ها و مسابقات قرآنی، مدیر روابط عمومی مراکز قرآنی، مدیر جلسات قرآنی مساجد^۶، کارشناس امور قرآنی در رادیو، کارشناس امور قرآنی در تلویزیون و ماهواره، گزارشگر و مجری فعالیت‌های قرآنی، کارشناس امور قرآنی در خبرگزاری‌ها، مراکز اطلاع‌رسانی و شبکه‌های اینترنتی، کارشناس نویسنده قرآنی، مصحح قرآنی (نمونه خوان و ویراستار قرآنی)، کارشناس تولید نرم‌افزار و محصولات قرآنی، کارشناس نشر، بازاریاب و پخش محصولات قرآنی (مصحف شریف، کتاب‌های قرآنی، نرم‌افزار و ...)، کارشناس نمایشگاه‌ها و موزه‌های قرآنی، کارشناس جشنواره‌ها و مسابقات قرآنی، کارشناس روابط عمومی مراکز قرآنی، مبلغ قرآنی، مشاور قرآنی.

ی) جایگاه تمدنی، فرهنگی و اجتماعی (جایگاه رشته تحصیلی در حوزه تمدنی گذشته، حال

و آینده و بافت فرهنگی و اجتماعی کشور)

شکل‌گیری و شکوفایی هر تمدن مرهون عناصری از قبیل امنیت و آرامش اجتماعی، دین‌مداری، اخلاق، فعالیت اقتصادی، همکاری و تعاون، اتحاد و همبستگی و مانند آنها است. هریک از این عوامل افزون بر نقش مستقل موثر خود در زایش تمدن با دیگر عوامل ارتباط منسجمی دارد که با همبستگی یکدیگر، سبب ایجاد تمدن می‌شوند. شکوفایی و اعتلای هر تمدن مستلزم فراهم‌سازی زمینه‌های مساعد برای شکوفایی استعدادها و بشر از یکسو و عرضه دستاوردهای گوناگون وی با کسب علم، معرفت، تجارب و تنظیم قوانین و مقررات در تمامی ابعاد زندگی فردی و اجتماعی از سوی دیگر است که این دو به رشد و تعالی جامعه بشری منجر می‌شود. بی‌تردید دین، به‌عنوان بن‌مایه فرهنگ و تمدن اسلامی با تعالیم قرآنی و سیره ائمه اطهار (ع)، تحولی نوین در اندیشه و روح انسان پدید آورد و مایه پیراستن سنت و نظام‌های کهنه آنان از اخلاقیات تباه جاهلی شد. بدین سبب به رشد و شکوفایی استعدادها و علمی، فنی، هنری و ادبی آنان پرداخت و با جایگزینی نظام‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی پویا در پرتوی معارف والای وحیانی، تمدن اسلامی به رشد و بالندگی رساند. نقطه آغاز شکوفایی علوم در تربیت و تمدن اسلامی، قرآن کریم است. قرآن در بنیان‌گذاری سنگ بنا و فرهنگ و تمدن اسلامی نقش بسزایی داشته و از همان قرن نخست هجری، ابعاد تمدن‌سازی اسلام نمود عینی یافت. مسلمانان دانش‌های فراوان و گونه‌گون خود را از تحقیق و جستجو در معانی و مفاهیم آیات قرآن و در وهله دوم حدیث آغاز کردند به گونه‌ای که نخستین موضوع‌های علمی آنان مسائل مربوط به قرآن و سنت (حدیث) بود. علم قرائت، تفسیر، کلام، حدیث، رجال، لغت، نحو، صرف، بلاغت و تاریخ و سیره که جزو نخستین علوم اسلامی است همگی زاینده قرآن و سنت است. رشته «علوم قرآن و حدیث» در قالب مطالعه ضابطه‌مند و هدف‌دار قرآن و حدیث

^۳ - مراد از آموزش عمومی قرآن، آموزش خواندن، حفظ، ترجمه، مفاهیم و معارف عمومی آیات قرآن به گروه‌های مختلف سنی است.

^۴ - مراد از آموزش تخصصی قرآن یا تربیت فعالان قرآنی، برنامه‌های آموزشی است که هدف آن تربیت نیروی انسانی متخصص در حوزه‌های مختلف قرآن

^۵ - این شغل از سوی معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی پیشنهاد شده است.

^۶ - این شغل از سوی معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی پیشنهاد شده است.

می‌تواند افزون بر بازخوانی هویت دینی و تاریخ اندیشه تمدنی اسلامی و برنشانیدن نقاط قوت گذشته به بازسازی و بازآفرینی آن کمک شایانی نماید.

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول دروس عمومی - الزامی

موضوع	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت		
			کل	عملی	نظری
مبانی نظری اسلام	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	۲	۳۲	۰	۳۲
	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۳۲	۰	۳۲
	انسان در اسلام	۲	۳۲	۰	۳۲
	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۳۲	۰	۳۲
اخلاق اسلامی	فلسفه اخلاق (با تکیه بر مباحث تربیتی)	۲	۳۲	۰	۳۲
	اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)	۲	۳۲	۰	۳۲
	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	۲	۳۲	۰	۳۲
	عرفان عملی اسلامی	۲	۳۲	۰	۳۲
انقلاب اسلامی	انقلاب اسلامی ایران	۲	۳۲	۰	۳۲
	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲	۳۲	۰	۳۲
	اندیشه سیاسی حضرت امام خمینی (ره)	۲	۳۲	۰	۳۲
تاریخ و تمدن اسلامی	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	۳۲	۰	۳۲
	تاریخ امامت	۲	۳۲	۰	۳۲
آشنایی با منابع اسلامی	تفسیر موضوعی قرآن	۲	۳۲	۰	۳۲
	تفسیر موضوعی نهج البلاغه	۲	۳۲	۰	۳۲
	دانش خانواده و جمعیت	۲	۳۲	۰	۳۲
	زبان فارسی ۱	۲	۳۲	۰	۳۲
	زبان انگلیسی	۲	۳۲	۰	۳۲
	علوم و معارف دفاع مقدس و مقاومت	۲	۳۲	۰	۳۲
	تربیت بدنی (تربیت بدنی ویژه برای دانشجویان با نیازهای ویژه)	۱	۸	۱۶	۲۴
	ورزش ۱ (ورزش ویژه برای دانشجویان با نیازهای ویژه)	۱	۰	۳۲	۳۲
	جمع	۲۲			

••درس «تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران» به تعداد ۲ واحد می‌تواند در زیرمجموعه موضوع «تاریخ و تمدن اسلامی» ارائه گردد.

جدول دروس عمومی - اختیاری

نام درس	تعداد واحد	ساعت		
		کل	عملی	نظری
آشنایی با کلیات حقوق شهروندی	۲	۳۲	۰	۳۲
زبان فارسی ۲ (آئین نگارش)	۲	۳۲	۰	۳۲
استانداردسازی	۲	۳۲	۰	۳۲
شناخت محیط زیست	۲	۳۲	۰	۳۲
مهارت‌های زندگی دانشجویی	۲	۳۲	۰	۳۲
ورزش ۲	۱	۰	۳۲	۳۲
ورزش ۳	۱	۰	۳۲	۳۲
مکتب شهید سلیمانی	۲	۳۲	۰	۳۲
بهره‌وری	۲	۳۲	۰	۳۲
پدافند غیرعامل	۲	۳۲	۰	۳۲
هوش مصنوعی و تحول دیجیتال	۲	۳۲	۰	۳۲

تیمبره: دانشجویانی که دروس عمومی الزامی را در قالب دروس تخصصی رشته خود می‌گذرانند، می‌توانند از جدول دروس عمومی اختیاری - به عنوان مثال، دانشجویان رشته زبان و ادبیات انگلیسی نیازی به گذراندن درس عمومی «زبان انگلیسی» ندارند و به جای آن، می‌توانند ۲ واحد عمومی اختیاری اخذ نمایند.

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس پایه

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد واحد به تفکیک نوع				تعداد جلسات	تعداد ساعات*		پیش نیاز	هم نیاز
			نظری	عملی	عملی - نظری	نظری		عملی			
۲۰۱	قرائت و ترجمه قرآن ۱	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	
۲۰۲	قرائت و ترجمه قرآن ۲	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	قرائت و ترجمه قرآن ۱	ندارد	
۲۰۳	صرف کاربردی ۱	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	
۲۰۴	صرف کاربردی ۲	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	صرف کاربردی ۱	ندارد	
۲۰۵	نحو کاربردی ۱	۴	*	-	-	۳۲	۶۴	-	ندارد	ندارد	
۲۰۶	نحو کاربردی ۲	۴	*	-	-	۳۲	۶۴	-	نحو کاربردی ۱	ندارد	
۲۰۷	اعراب قرآن	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	نحو کاربردی ۲	ندارد	
۲۰۸	منطق	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	
۲۰۹	عقاید اسلامی	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	
۲۱۰	کلیات فقه و اصول	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	
۲۱۱	ادیان ابراهیمی	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	
۲۱۲	تاریخ تشیع	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	
۲۱۳	روش تحقیق در علوم قرآن و حدیث	۲	*	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	

*: ساعت آموزش برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، عملی ۳۲ ساعت، عملی (از نوع کارگاهی) ۴۸ ساعت، کارآموزی و کارورزی ۶۴ یا ۱۲۸ ساعت است.

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی الزامی*

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد واحد به تفکیک نوع				تعداد جلسات	تعداد ساعات*		پیش نیاز	هم نیاز
			نظری	عملی	عملی - نظری	نظری		عملی			
۳۰۱	زبان انگلیسی تخصصی	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	زبان انگلیسی	ندارد	
۳۰۲	مفردات قرآن کریم	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	-	ندارد	
۳۰۳	تاریخ قرآن کریم	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	-	ندارد	
۳۰۴	علوم قرآنی ۱ (وحی و نزول)	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	تاریخ قرآن	ندارد	
۳۰۵	علوم قرآنی ۲ (اعجاز و تحریف ناپذیری)	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	علوم قرآنی ۱	ندارد	
۳۰۶	علوم قرآنی ۳ (اسباب نزول، مکی و مدنی، محکم و متشابه و نسخ)	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	علوم قرآنی ۲	ندارد	
۳۰۷	علوم قرآنی ۴ (دلالت‌های قرآنی، تناسب آیات و سور)	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	علوم قرآنی ۳	ندارد	
۳۰۸	اصول و مقدمات تفسیر	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	-	ندارد	
۳۰۹	روش‌ها و گرایش‌های تفسیری ۱	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	

* دروس تخصصی الزامی، شامل دروسی هستند که هسته اصلی رشته را در مقطع کارشناسی تشکیل می‌دهند و گذراندن همه آنها الزامی می‌باشد

ندارد	روش‌ها و گرایش‌های تفسیری ۱	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	روش‌ها و گرایش‌های تفسیری ۲	۳۱۰
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	سبک‌شناسی بیان قرآن	۳۱۱
ندارد	اصول و مقدمات تفسیر	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	تفسیر ترتیبی ۱	۳۱۲
ندارد	تفسیر ترتیبی ۱	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	تفسیر ترتیبی ۲	۳۱۳
ندارد	تفسیر ترتیبی ۲	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	تفسیر ترتیبی ۳	۳۱۴
ندارد	تفسیر ترتیبی ۳	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	تفسیر ترتیبی ۴	۳۱۵
ندارد	اصول و مقدمات تفسیر	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	تفسیر موضوعی ۱ (توحید و عدل الهی)	۳۱۶
ندارد	تفسیر موضوعی ۱	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	تفسیر موضوعی ۲ (نبوت و امامت)	۳۱۷
ندارد	تفسیر موضوعی ۲	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	تفسیر موضوعی ۳ (معاد و قیامت)	۳۱۸
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	قرآن و اهل بیت (ع)	۳۱۹
-	-	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	اخلاق در قرآن	۳۲۰
-	-	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	انسان در قرآن	۳۲۱
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	عقلانیت و استدلال در قرآن	۳۲۲
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	رابطه قرآن و علوم بشری	۳۲۳
ندارد	صرف کاربردی ۲ نحو کاربردی ۲	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	دانش بلاغت ۱	۳۲۴

ندارد	دانش بلاغت ۱	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	دانش بلاغت ۲	۳۲۵
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	سیر تحول مطالعات قرآنی در غرب	۳۲۶
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	مطالعات قرآنی معاصر در جهان اسلام	۳۲۷
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	نقد شبهات قرآنی	۳۲۸
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	تاریخ حدیث	۳۲۹
ندارد	تاریخ حدیث	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	منابع حدیثی	۳۳۰
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	مصطلح الحدیث	۳۳۱
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	روش فهم حدیث	۳۳۲
ندارد	روش فهم حدیث	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	فقه الحدیث ۱ (احادیث اخلاقی)	۳۳۳
ندارد	فقه الحدیث ۱	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	فقه الحدیث ۲ (احادیث اجتماعی)	۳۳۴
ندارد	فقه الحدیث ۲	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	فقه الحدیث ۳ (احادیث اعتقادی)	۳۳۵
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	شناخت نهج البلاغه	۳۳۶
ندارد	ندارد	-	۳۲	۱۶	-	-	۲	۲	شناخت ادعیه و صحیفه سجادیه	۳۳۷

*: ساعت آموزش برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، عملی ۳۲ ساعت، عملی (از نوع کارگاهی) ۴۸ ساعت، کارآموزی و

کارورزی ۶۴ یا ۱۲۸ ساعت است.

جدول (۴) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی اختیاری*

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	تعداد واحد به تفکیک نوع			تعداد جلسات	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)		تعداد ساعات*		نظری	عملی
			نظری	عملی	نظری - عملی		مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست.	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه است.	نظری	عملی		
۴۰۱	تاریخ تفسیر قرآن	۲	-	-	-	۱۶			۳۲	-	ندارد	ندارد
۴۰۲	معناشناسی و کاربرد آن در مطالعات قرآنی	۲	-	-	-	۱۶			۳۲	-	ندارد	اصول و مقدمات تفسیر
۴۰۳	قصص انبیا در قرآن	۲	-	-	-	۱۶			۳۲	-	ندارد	ندارد
۴۰۴	مطالعات قرآنی بینارشته‌ای	۲	-	-	-	۱۶			۳۲	-	ندارد	ندارد
۴۰۵	تدبر در قرآن	۲	-	-	-	۱۶			۳۲	-	ندارد	اصول و مقدمات تفسیر
۴۰۶	قرائت متون تخصصی	۲	-	-	-	۱۶			۳۲	-	ندارد	اعراب قرآن

* دروس تخصصی اختیاری، شامل دروسی هستند که برای هر رشته/گرایش، مکمل هستند و تعدادی از آنها به انتخاب دانشجو / گروه آموزشی، بر اساس علاقه، تخصص یا ... اخذ و گذرانده می‌شوند. وجود دروس اختیاری در برنامه درسی، کمک می‌کند تا دانش/ توانمندی دانشجو در یک موضوع توسعه یابد. گذراندن ۱۰ واحد از عناوین این بخش برای دانشجو الزامی می‌باشد.

											قرآن و حدیث	
ندارد	مصطلح الحدیث	-	۳۲			۱۶	-	-	-	۲	نقد حدیث	۴۰۷
ندارد	مصطلح الحدیث	-	۳۲			۱۶	-	-	-	۲	کلیات علم رجال	۴۰۸
ندارد	مصطلح الحدیث	-	۳۲			۱۶	-	-	-	۲	مبانی شناخت حدیث	۴۰۹
ندارد	مصطلح الحدیث	-	۳۲			۱۶	-	-	-	۲	مطالعات حدیثی معاصر در جهان اسلام	۴۱۰
ندارد	ندارد	-	۳۲			۱۶	-	-	-	۲	مطالعات حدیثی بینا رشته‌ای	۴۱۱
ندارد	ندارد	-	۳۲			۱۶	-	-	-	۲	تحقیق موضوعی در حدیث	۴۱۲
ندارد	مصطلح الحدیث	-	۳۲			۱۶	-	-	-	۲	حدیث پژوهی در غرب	۴۱۳
ندارد	روش فهم حدیث اصول و مقدمات تفسیر	-	۳۲			۱۶	-	-	-	۲	شناخت روایات تفسیری	۴۱۴

کارشناسی پیوسته علوم قرآن و حدیث / ۲۰

ندارد	ندارد	-	۳۲			۱۶	-	-	-	۲	نقد شبهات حدیثی	۴۱۵
-------	-------	---	----	--	--	----	---	---	---	---	--------------------	-----

*: ساعت آموزش برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، عملی ۳۲ ساعت، عملی (از نوع کارگاهی) ۴۸ ساعت، کارآموزی و کارورزی ۶۴ یا ۱۲۸ ساعت است.

جدول (۵) - عنوان و مشخصات کلی دروس مهارتی - اشتغال پذیری*

ردیف	عنوان درس*	تعداد واحد	تعداد واحد به تفکیک نوع				تعداد جلسات	تعداد ساعات*		پیش نیاز	هم نیاز
			نظری	عملی	عملی - نظری	نظری		عملی			
۵۰۱	روش‌های تبلیغ و ترویج قرآن	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	ندارد	ندارد	
۵۰۲	روش تحقیق رایانه‌ای	۲	۲	-	-	۱۶	۳۲	-	روش تحقیق	ندارد	

* نحوه اجرای دروس مهارتی - اشتغال پذیری و ساعات دروس کارآموزی و کارورزی با توجه به شیوه‌نامه اجرای دروس مهارتی - اشتغال پذیری می‌باشد.

* دروس مهارتی - اشتغال پذیری، دروسی با رویکرد افزایش توان کارآمادگی، مهارت و قابلیت اشتغال پذیری دانشجویان می‌باشد که بر اساس برنامه‌ریزی آموزشی برای دوره کارشناسی پیوسته پیش‌بینی شده است. ۹۵۴ و ۹۵۹ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۰۱. قرائت و ترجمه قرآن ۱		
نوع درس و واحد	Quran recitation and translation (1)	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ■ نظری ■	ندارد	درس پیش نیاز:
تخصصی الزامی □ عملی □	ندارد	درس هم نیاز:
تخصصی اختیاری □ نظری-عملی □	۲	تعداد واحد:
پروژه/رساله / پایان نامه □		
مهارتی-اشتغال پذیری □	۳۲	۹تعداد ساعت:
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)		
مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه □ است	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست □	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

ب: هدف کلی:

- شناخت وجه صحیح قرائت قرآن کریم
- کسب توانایی ترجمه واژگان و آیات قرآن با محوریت جزء سی ام

اهداف ویژه:

۱. آشنایی عمیق و عمیق با مفاهیم و تعالیم قرآن
۲. درک معنای آیات سوره‌های جزء سی ام به هنگام استماع و قرائت
۳. کسب توانمندی‌های لازم برای تدبیر در آیات با محوریت سوره‌های جزء سی ام
۴. حفظ الزامی سوره‌های ناس تا ضحی و حفظ داوطلبانه سایر سوره‌های جزء سی ام

پ) سرفصل‌ها:

۱. آشنایی با فرهنگ‌نامه‌های لغات و اعراب قرآن مانند: فرهنگ‌نامه قرآنی، دکتر محمد جعفر یاحقی؛ شرح و تفسیر لغات قرآن، جعفر شریعتمداری؛ کلمات القرآن، حسنین محمد مخلوف؛ مفردات الفاظ القرآن، راغب اصفهانی؛ معجم اعراب الفاظ القرآن الکریم، محمد فهیم ابو عیبه و...
۲. تمرین و تکرار قرائت صحیح آیات از آخر جزء سی ام به قبل با روش‌های گوناگون سمعی و بصری
۳. بیان نکته‌های تجویدی و تمرین و تکرار آن از آخر جزء سی ام به قبل
۴. بیان قوانین کلی ترجمه قرآن و انواع آن
۵. بیان معانی کلمات، تعابیر و اصطلاحات در سوره‌های جزء سی ام و ترجمه آیات در تعامل با دانشجویان
۶. بیان نکته‌های لغوی و ادبی مؤثر در فهم درست و دقیق کلمات و ترجمه قرآن در جزء سی ام
۷. مطالعه فشرده تفسیر جزء سی ام قرآن

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

۱. تأکید بر حضور مستمر در کلاس و انجام تکالیف عملکردی
۲. ترتیب آموزش از سوره ناس تا سوره نباء
۳. آموزش فعال با تأکید بر محوریت آموزش گیرنده
۴. مقایسه برخی از معانی لغات در چند فرهنگ لغوی قرآن

۵. مقایسه ترجمه برخی از آیات در ترجمه‌های معاصر قرآن مانند: ترجمه فولادوند، خرمشاهی، انصاری، مجتبیوی، موسوی گرامرودی و... با صلاح‌دید استاد

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۵۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایانی	۲۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مصحف آموزشی حزب مفصل، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور، نسخه دوم مشتمل بر ترجمه لغات، نکات ادبی و تجویدی، ترجمه دقیق و فنی و تفسیر فشرده
- آموزش تجوید قرآن، علی حبیبی، قم، دفتر نشر مصطفی، ۱۳۸۹ش
- درآمدی بر ترجمه قرآن کریم، سید محمدرضا صفوی، قم، کتاب حکیم، ۱۳۹۹ش
- آموزش مفاهیم قرآن، حمیدرضا مستفید، تهران، نشر یاسین، ۱۳۸۸ش
- شرح و تفسیر لغات قرآن، جعفر شریعتمداری، مشهد، نشر آستان قدس، ۱۳۷۷ش
- ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن، غلامرضا خسروی حسینی، تهران، نشر مرتضوی، ۱۳۷۴ش
- قاموس قرآن، سید علی اکبر قرشی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶ش
- تفسیر آموزشی قرآن کریم، سید محمدرضا صفوی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۹۵ش
- معجم مفردات الفاظ القرآن، راغب اصفهانی، تحقیق ندیم مرعشلی، قم، المکتبه المرتضویه، بی تا
- الجدول فی اعراب القرآن، محمود صافی، دمشق، دار الرشید، ۱۴۱۸ق

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۰۲. قرائت و ترجمه قرآن ۲		
نوع درس و واحد	Quran recitation and translation (2)	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ■ پایه ■	قرائت و ترجمه قرآن (۱)	دروس پیش نیاز:
عملی □	تخصصی الزامی □	ندارد
نظری-عملی □	تخصصی اختیاری □	تعداد واحد: ۲
	پروژه/ رساله / پایان نامه □	
	مهارتی-اشتغال پذیری □	تعداد ساعت: ۳۲
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه است □	مرتبط با آمایش / مأموریت موسسه نیست □	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- شناخت وجه صحیح قرائت قرآن کریم با تجوید کامل
- کسب توانایی ترجمه واژگان و آیات قرآن با محوریت جزء بیست و نهم

اهداف ویژه:

۱. آشنایی عمیق و انس با مفاهیم و تعالیم قرآن
۲. درک معنای آیات سوره‌های جزء بیست و نهم به هنگام استماع و قرائت
۳. کسب توانایی لازم برای روان خوانی آیات سوره‌های جزء بیست و نهم از متن بدون اعراب
۴. افزایش توانمندی‌های لازم برای تدبر در مفاهیم و آیات با محوریت جزء بیست و نهم

پ) سرفصل‌ها:

۱. تمرین و تکرار قرائت صحیح با تجوید کامل سوره‌های جزء بیست و نهم با روش‌های گوناگون سمعی و بصری
۲. اعراب‌گذاری آیات در جزء بیست و نهم
۳. بیان معانی دقیق کلمات، تعبیر، اصطلاحات و ترجمه آیات سوره‌های جزء بیست و نهم در تعامل با دانشجویان
۴. بیان نکته‌های لغوی و ادبی مؤثر در فهم درست و دقیق کلمات و ترجمه قرآن در جزء بیست و نهم
۵. گونه‌های ترجمه قرآن و مقایسه آنها با یکدیگر
۶. مطالعه فشرده تفسیر جزء بیست و نهم

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

۱. تأکید بر حضور مستمر در کلاس و انجام تکالیف عملکردی
۲. ترتیب آموزش از سوره مرسلات تا ملک
۳. مقایسه برخی از معانی لغات در چند فرهنگ لغوی قرآن
۴. مقایسه ترجمه برخی از آیات در ترجمه‌های قرآن
۵. حفظ داوطلبانه سوره‌های جزء بیست و نهم با نمره تشویقی

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۵۰ درصد

۲۵ درصد

آزمون پایان نیم سال

۲۵ درصد

آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مصحف آموزشی حزب مفصل، مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور، نسخه دوم مشتمل بر ترجمه لغات، نکات ادبی و تجویدی، ترجمه دقیق و فنی و تفسیر فشرده
- درآمدی بر دانش مفردات قرآن، طیب حسینی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۰ش
- مفردات قرآن، سید بابک فرزانه، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۹۲ش
- قاموس قرآن، سید علی اکبر قرشی، تهران، دارالاکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶ش
- ترجمه قرآن بر اساس تفسیر المیزان، محمدرضا صفوی، قم، نشر معارف، ۱۳۹۵ش
- معجم مفردات الفاظ القرآن، راغب اصفهانی، تحقیق ندیم مرعشلی، قم، المكتبة المرتضویة، بی تا
- نقدآموزی ترجمه‌های قرآن، سید محمدرضا صفوی، قم، مؤسسه بنیاد فرهنگی مهدی موعود، ۱۳۹۱ش
- اعراب القرآن وبیانه، محیی الدین درویش، دمشق، دار الارشاد، ۱۴۱۵ق

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۰۳. صرف کاربردی ۱		
نوع درس و واحد	Arabic Morphology in use 1	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ■ نظری ■		دروس پیش نیاز: ندارد
عملی □	تخصصی الزامی □	دروس هم نیاز: ندارد
نظری-عملی □	تخصصی اختیاری □	تعداد واحد: ۲
	پروژه/ رساله / پایان نامه □	
	مهارتی-اشتغال پذیری □	تعداد ساعت: ۳۲
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه □ است	مرتبط با آمایش / مأموریت موسسه نیست □	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با ساخت واژگان زبان عربی

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با صرف افعال در زبان عربی
۲. یادگیری چگونگی ساخت افعال
۳. آشنایی با دگرگونی افعال با عنوان صرف یا تصریف فعل

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات

- تعریف علم صرف و موضوع آن
- مهم ترین مسائل علم صرف
- انواع حروف الفبا، تنوین و تاء مدوره
- انواع کلمه و علائم آن
- حروف اصلی و زائد و وزن کلمات و میزان صرفی (با رویکرد فعل)
- همزه، نگارش و انواع آن
- صامتها و مصوئتها و تغییرات آن ها: اعلال و ابدال
- ۲. انواع فعل به اعتبار زمان (۱): فعل ماضی، مضارع، امر
- فعل ماضی: تصریف، حالات فعل ماضی (نفی، استفهام و جزم محلی)، دلالت های زمانی فعل ماضی
- فعل مضارع: تصریف، حالات فعل مضارع (رفع، نصب و جزم)، دلالت های زمانی فعل مضارع
- فعل امر: تصریف، انواع فعل امر (أمر باللام و أمر بالصیغه)
- ۳. انواع تأکید فعل مضارع و امر (نون تأکید ثقیله و خفیفه)
- ۴. انواع فعل به اعتبار تعداد حروف اصلی و پذیرش حروف زائد: ثلاثی مجرد، ثلاثی مزید، رباعی مجرد، رباعی مزید
- أبواب ثلاثی مزید (۱): باب های «إفعال»، «تفعیل» و «مفاعله»
- أبواب ثلاثی مزید (۲): باب های «تفعّل» و «تفاعّل»

- ابواب ثلاثی مزید (۳): باب‌های «انفعال» و «افتعال»
- ابواب ثلاثی مزید (۴): باب‌های «استفعال»، «افعال»، «افعیلال» و ...
- ۵. انواع فعل به اعتبار تصرف و جمود (متصرف تام، متصرف ناقص، جامد)
- ۶. افعال منحوت (صناعی) و مسائل آن
- ۷. اسم فعل و تقسیم بندی های آن (مرتجل، منقول، سماعی، قیاسی، ماضی، مضارع و امر)
- ۸. انواع فعل به اعتبار لزوم و تعدیه و انواع آن (متعدی به نفسه، متعدی به واسطه)
  - طرق تعدیه افعال
  - طرق ساختن فعل لازم از فعل متعدی
- ۹. فعل معلوم و فعل مجهول و قواعد آنها
- ۱۰. انواع فعل از نظر نوع حروف: فعل مهموز، فعل مضاعف، معتلات و انواع اعلال، معتل الفاء (مثال) و انواع آن، معتل العین (أجوف) و انواع آن، معتل اللام (ناقص) و انواع آن، لفیف و انواع آن (مفروق و مقرون)
- ۱۱. تجزیه فعل و روش آن
- ۱۲. تحلیل صرفی نمونه هایی از غرر آیات و روایات

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

با توجه به ضرورت کاربردی بودن مباحث سرفصل درس، شیوه ارائه تلفیقی و به صورت نظری-تطبیقی خواهد بود. در این شیوه در گام اول: به جای روش انتزاعی آموزش از روش ارتباطی با بافت زبان برای برجسته سازی نکات دستور زبان استفاده شده

و در گام دوم: به دسته بندی های شناختی قواعد پرداخته شده و در گام سوم: با نمونه ها و مثال های متعدد بر پایدار سازی مفاهیم آموزش داده شده، تمرکز شده و در گام آخر: با ارائه نمونه های متنی از منابع اسلامی همچون آیات قرآن و دیگر منابع حدیثی و روایی به شکل تمرین و ممارست به ایجاد خود فعالی در دانشجویان کمک می شود. * برای تأثیر گذاری و ایجاد ارتباط مناسب دانشجویان با موضوع درس از فناوری های نوین آموزشی همچون نرم افزارها و برنامه های دیداری-شنیداری مانند پاورپوینت و ارائه از طریق ویدئو پرژکتور استفاده شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۲۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه های کمک آموزشی سمعی و بصری به ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مبادئ العربية ۳ و ۴ (قسم الصرف)، رشيد الشرتوني، قم: موسسه انتشارات دارالعلم
- آموزش صرف عربي، عبدالهادي فقهی زاده، انتشارات سمت
- اصول الصرف، علي اكبر شهابي، تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- شذا العرف في فن الصرف، أحمد الحملاوي، دار الأرقم
- نحو اللغة العربية، محمد أسعد النادري، المكتبة العصرية
- صرف ساده، محمدرضا طباطبائي، انتشارات دارالعلم
- جامع الدروس، مصطفى غلاييني، تهران: انتشارات ناصر خسرو
- آموزش زبان عربي ۱ و ۲، آذرتاش آذرنوش، تهران: مركز نشر دانشگاهی
- النحو الواضح في قواعد اللغة العربية، علي الجارم؛ مصطفى امين، انتشارات ناصر خسرو، قم، ۱۳۷۵
- الجديد في الصرف والنحو، سيد ابراهيم ديباجي، تهران: انتشارات سمت
- البديع في تنقيح شرح ابن عقيل، امير ذوقی، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)
- القواعد الأساسية للغة العربية، احمد الهاشمي، قم: انتشارات ذوی القربی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۰۴. صرف کاربردی ۲		
نوع درس و واحد	Arabic Morphology in use 2	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ■ نظری ■	صرف کاربردی ۱	دروس پیش نیاز:
عملی □ تخصصی الزامی □	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی □ تخصصی اختیاری □	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه □ مهارتی-اشتغال پذیری □	۳۲	تعداد ساعت:
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه □ است	مرتبط با آمایش / مأموریت موسسه نیست □	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با ساخت واژگان زبان عربی

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با صرف اسم‌ها در زبان عربی
۲. یادگیری چگونگی ساخت اسم‌ها
۳. آشنایی با دگرگونی اسم‌ها با عنوان صرف یا تصریف اسم

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات
  - وزن کلمات و میزان صرفی با رویکرد اسم
  - انواع اسم از لحاظ تعداد حروف ریشه: ثلاثی، رباعی و خماسی
  - حذف در ریشه کلمات اسمی (اسماء ستّه و نظائر آن)
۲. انواع اسم به اعتبار جامد و مشتق
  - انواع اسم جامد (جامد مصدری و غیر مصدری)
  - انواع مصدر (مصدر اصلی، مصدر صناعی، اسم مره، اسم نوع، مصدر میمی)
  - انواع اسم مشتق: اسم فاعل، اسم مفعول، صفت مشبّهه، صیغه مبالغه، اس تفضیل، اسم زمان، اسم مکان، اسم ابزار، مصادر مزید
۳. انواع اسم به اعتبار تعداد
  - تقسیم بندی به مفرد، مثنی و جمع
  - مثنی و قواعد آن
  - جمع مذکر سالم و قواعد آن
  - جمع مؤنث سالم و قواعد آن
  - جمع مکسر، اوزان و قواعد آن
  - جمع الجمع، منتهی الجموع، اسم جمع، ملحقات جمع و ...

۴. انواع اسم به اعتبار معرفه و نکره

- اسم معرفه به الف و لام و اسم علم و انواع آن (مفرد، مرکب اضافی، مزجی و اسنادی)
- اسم معرفه به نداء، اسم اشاره
- اسم موصول و اسم مضاف به معرفه
- ضمیر و انواع آن

۵. اسم های مقصور، ممدود، منقوص و صحیح الآخر

۶. تصغیر، اوزان اسم مصغر و قواعد آن

۷. نسبت و مسائل آن

۸. عدد اصلی و ترتیبی

۹. انواع اسم به اعتبار اعراب و بناء

- انواع اسم معرب: منصرف و غیر منصرف

- اسباب منع صرف

- انواع اسم مبنی

۱۰. تجزیه اسم

۱۱. تحلیل صرفی نمونه هایی از غرر آیات و روایات

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

با توجه به ضرورت کاربردی بودن مباحث سرفصل درس، شیوه ارائه تلفیقی و به صورت نظری-تطبیقی خواهد بود. در این شیوه در گام اول: به جای روش انتزاعی آموزش از روش ارتباطی با بافت زبان برای برجسته سازی نکات دستور زبان استفاده شده

و در گام دوم: به دسته بندی های شناختی قواعد پرداخته شده

و در گام سوم: با نمونه ها و مثال های متعدد بر پایدار سازی مفاهیم آموزش داده شده، تمرکز شده

و در گام آخر: با ارائه نمونه های متنی از منابع اسلامی همچون آیات قرآن و دیگر منابع حدیثی و روایی به شکل تمرین و ممارست به ایجاد خود فعالی در دانشجویان کمک می شود.

* برای تأثیر گذاری و ایجاد ارتباط مناسب دانشجویان با موضوع درس از فناوری های نوین آموزشی همچون نرم افزارها و برنامه های دیداری-شنیداری مانند پاورپوینت و ارائه از طریق ویدئو پرژکتور استفاده شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۳۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۲۰ درصد

آزمون پایانی ۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مبادئ العربية ۳ و ۴ (قسم الصرف)، رشید الشرتونی، قم: موسسه انتشارات دارالعلم
- آموزش صرف عربی، عبدالهادی فقهی زاده، انتشارات سمت
- اصول الصرف، علی اکبر شهابی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- شذا العرف فی فن الصرف، أحمد الحملاوی، دار الأرقم
- نحو اللغة العربية، محمد أسعد النادری، المكتبة العصرية
- صرف ساده، محمدرضا طباطبایی، انتشارات دارالعلم
- جامع الدروس، مصطفی غلابینی، تهران: انتشارات ناصر خسرو
- آموزش زبان عربی ۱ و ۲، آذرتاش آذرنوش، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- النحو الواضح فی قواعد اللغة العربية، علی الجارم؛ مصطفی امین، انتشارات ناصر خسرو، قم، ۱۳۷۵
- الجديد فی الصرف والنحو، سید ابراهیم دیباجی، تهران: انتشارات سمت
- البدیع فی تنقیح شرح ابن عقیل، امیر ذوقی، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)
- القواعد الأساسية للغة العربية، احمد الهاشمی، قم: انتشارات ذوی القربی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

- مواضع جزم فعل مضارع: جوازم یک فعل (لام امر، لای نهی، کم و لماً) انواع تأکید فعل مضارع و امر (نون تأکید ثقیله و خفیفه)، جوازم دو فعل (حروف شرط جازم)، ساختار جمله شرطیه و ادوات جازم و غیر جازم شرط
۳. بخش اسم (۱): مرفوعات

- فاعل و مسائل آن (انواع فاعل، جایگاه فاعل در جمله و مواضع تقدیم و تأخیر آن، تطابق فعل با فاعل و موارد خاص ظهور فاعل)

- نائب فاعل و مسائل آن (چگونگی مجهول کردن جمله معلوم و موارد خاص ظهور نائب فاعل)
- مبتدا و خبر: انواع مبتدا، انواع خبر، تطابق مبتدا و خبر در عدد و نوع، معرفه و نکره در مبتدا و خبر، مسوغات ابتداء به نکره، جایگاه مبتدا و خبر و مواضع تقدیم و تأخیر آن‌ها، حذف وجوبی یا جوازی مبتدا و خبر، مبتدای وصفی
- ضمیر فصل و ضمیر شأن و مسائل آن‌ها

- نواسخ مبتدا و خبر: افعال ناقصه و مسائل آن (معرفی افعال ناقصه، تصرف و جمود افعال ناقصه، کاربرد افعال ناقصه به شکل افعال تامه)، افعال مقاربه و مسائل آن (معرفی افعال رجاء، افعال قرب و افعال شروع، شروط خبر افعال مقاربه و کاربرد افعال مقاربه به شکل افعال تامه)، حروف شبیهه به لیس (معرفی ما، إن، لا و لات، شروط عمل، عطف به خبر افعال شبیهه به لیس)، حروف شبیهه بالفعل (معرفی حروف شبیهه بالفعل، جایگاه اسم و خبر، مای کافه، لام مزحلقه (ابتداء)، موارد وجوبی کاربرد إن، موارد وجوبی کاربرد أن، موارد جوازی کاربرد إن و أن، تخفیف حروف شبیهه بالفعل و چگونگی عمل آن‌ها، لام فارقه)، لای نفی جنس (شروط عمل، تکرار لا، انواع اسم لا، حذف خبر لا)

۴. آموزش تجزیه و ترکیب جملات با محوریت تشخیص ارکان جمله

۵. آموزش حرکت گذاری و تشکیل جملات عربی با محوریت اسماء مرفوع

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

با توجه به ضرورت کاربردی بودن مباحث سرفصل درس، شیوه ارائه تلفیقی و به صورت نظری-تطبیقی خواهد بود. در این شیوه در گام اول: به جای روش انتزاعی آموزش از روش ارتباطی با بافت زبان برای برجسته سازی نکات دستور زبان استفاده شده

و در گام دوم: به دسته بندی های شناختی قواعد پرداخته شده و در گام سوم: با نمونه ها و مثال های متعدد بر پایدار سازی مفاهیم آموزش داده شده، تمرکز شده و در گام آخر: با ارائه نمونه های متنی از منابع اسلامی همچون آیات قرآن و دیگر منابع حدیثی و روایی به شکل تمرین و ممارست به ایجاد خود فعالی در دانشجویان کمک می شود.
* برای تأثیر گذاری و ایجاد ارتباط مناسب دانشجویان با موضوع درس از فناوری های نوین آموزشی همچون نرم افزارها و برنامه های دیداری-شنیداری مانند پاورپوینت و ارائه از طریق ویدئو پرژکتور استفاده شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۲۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مبادئ العربية ۳ و ۴ (قسم النحو)، رشید الشرتونی، قم: موسسه انتشارات دار العلم
- آموزش نحو عربی، عبدالهادی فقهی زاده، بنیاد حقوقی میزان، ۱۳۹۹
- بدایة النحو، غلامعلی صفایی بوشهری، قم: مرکز مدیریت حوزه علمیه قم
- نحو اللغة العربية، محمد أسعد النادری، بیروت: المكتبة العصرية
- جامع الدروس العربية، مصطفی غلابینی، تهران: انتشارات ناصر خسرو
- آموزش زبان عربی ۱ و ۲، دکتر آذرتاش آذرنوش، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- النحو الواضح فی قواعد اللغة العربية، علی الجارم؛ مصطفی امین، انتشارات ناصر خسرو، قم، ۱۳۷۵
- الجديد فی الصرف والنحو، سید ابراهیم دیباجی، تهران: انتشارات سمت
- البديع فی تنقیح شرح ابن عقیل، امیر ذوقی، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)
- القواعد الأساسية للغة العربية، احمد الهاشمی، قم: انتشارات ذوی القربی
- المنهاج فی القواعد والإعراب، محمد الأنطاکی، مصر: مكتبة جزيرة الورد، ۱۴۳۰
- تجديد النحو، شوقی ضیف، قاهره: دار المعارف
- شرح قطر الندی و بل الصدی، ابن هشام انصاری، دمشق: دار الخیر
- اصول النحو، علی اکبر شهابی، تهران: موسسه انتشارات دانشگاه تهران

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۰۶. نحو کاربردی ۲		
نوع درس و واحد	عنوان درس به انگلیسی:	Arabic Syntax in use 2
نظری ☒ پایه ☒	دروس پیش نیاز:	نحو کاربردی ۱
عملی ☐	دروس هم نیاز:	ندارد
نظری-عملی ☐	تعداد واحد:	۴
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	تعداد ساعت:	۶۴
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست ☐	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با ترکیب نحوی واژگان در ساختار جمله عربی

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با اعراب افعال
۲. آشنایی با نقش های مرفوعی اسم ها
۳. یادگیری چگونگی دگرگونی اعراب واژگان در هنگام ترکیب
۴. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل ساختار نحوی آیات و احادیث

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات

- تقسیم بندی نقش های منصوبی به عمده کلام و فضله کلام
- نقش های عمده کلام در منصوبات: خبر افعال ناقصه، خبر أفعال مقاربه، خبر حروف شبیه به لیس اسم حروف مشبهه بالفعل، اسم لای نفی جنس
- نقش های فضله کلام در منصوبات: مفعول مطلق، مفعول به، مفعول فیه، مفعول له، مفعول معه، حال، تمیز، مستثنی
- حروف جر اصلی، زائد و شبه زائد
- نقش های اصلی اعرابی و نقش های تبعی اعرابی (شامل: نعت، بدل، عطف بیان، عطف نسق، تأکید)
- ۲. بخش اسم (۲): منصوبات
  - مفعول به: انواع مفعول به، جایگاه مفعول به در جمله و مواضع تقدیم و تأخیر آن، انواع عامل مفعول به، انواع عامل فعلی (افعال یک مفعولی، افعال دو مفعولی: افعال قلوب و افعال زیادت و نقصان، افعال سه مفعولی)، انواع عامل شبه فعلی (عمل اسم فاعل، عمل اسم مفعول، عمل اسم مبالغه)، انواع عامل شبه فعلی (عمل صفت مشبهه، عمل مصدر، عمل اسم فعل)، مواضع حذف عامل (باب تحذیر، إغراء، اختصاص، اشتغال و تنازع)
  - منادا: شامل نداء دعوه، نداء استغاثه، نداء ندبه، حروف نداء، حذف حرف نداء، انواع منادی (شامل منادای مفرد، مضاف و شبه مضاف، مفرد معرفه، نکره مقصوده، نکره غیر مقصوده، منادای اسم محلی به ال، منادای مضاف . . .)

متکلم)

- مفعول مطلق: انواع مفعول مطلق شامل مفعول مطلق تأکیدی، مفعول مطلق نوعی و عددی، انواع عامل مفعول مطلق شامل

فعل و شبه فعل، انواع نائب مفعول مطلق، مفعول مطلق نائب فعل و حذف عامل مفعول مطلق

- مفعول له: انواع مفعول له شامل غیر مضاف، مضاف و محلی به ال، شروط نصب مفعول له، انواع حروف جرّ تعلیلی

- مفعول فیه (ظرف): انواع ظرف شامل زمان و مکان، محدود و مبهم، متصرف و غیر متصرف، شروط نصب مفعول فیه،

نائب مفعول فیه، منصوب به نزع خافض

- مفعول معه: شروط نصب مفعول معه، واو معیت، مواضع تعین واو عطف، مواضع تعین واو معیت

- حال: شروط حال، انواع حال: حال مفرد، حال جمله و حال شبه جمله، ذو الحال و شروط آن، عامل حال و انواع آن،

انواع رابط حال، جایگاه حال و مواضع تقدیم و تأخیر آن، حذف حال و عامل آن، حال جامد مؤول به مشتق،

- تمییز: تمییز ذات، تمییز نسبت: تمییز نسبت محول/منقول، تمییز نسبت غیر محول/ غیر منقول، عامل تمییز، حالات ذکر

تمییز

- مستثنی: انواع استثناء: متصل، منقطع، مفرغ، اعراب مستثنی، ادوات استثناء، عامل استثناء

۳. بخش اسم (۳): مجرورات

- مجرور بحرف جرّ: معرفی حروف جارّه، انواع حرف جر (اصلی، زائد و شبه زائد)، ابهام در جمله و نقش جار و مجرور

در رفع آن، انواع متعلّق حروف جر اصلی (افعال عموم، افعال خصوص)، کاربرد پاره ای از حروف جر با مای

زائد، معانی حروف جارّه

- اضافه: انواع اضافه معنوی (اختصاصیه/لامیه، بیانیه، ظرفیه)، احکام مضاف در اضافه معنوی، احکام مضاف الیه در اضافه

معنوی، حذف مضاف و مضاف الیه، ذکر صفت برای مضاف یا مضاف الیه، معرفه بودن مضاف در اضافه

معنوی، انواع اضافه لفظی (اضافه عامل به معمول خود)، احکام مضاف در اضافه لفظی، احکام مضاف الیه در

اضافه لفظی، نکره مخصصه بودن مضاف در اضافه لفظی، اضافه صفت به موصوف، اسماء واجب الإضافة،

اسماء ممتنع الإضافة، اسماء مضاف به جمله

۴. بخش اسم (۴): توابع

نعت: انواع نعت: مفرد، جمله و شبه جمله، تطابق نعت و منعوت، نعت جامد مؤول بمشتق، انواع نعت: نعت حقیقی، نعت

سببی

تأکید: انواع تأکید: تأکید لفظی و معنوی، انواع تأکید معنوی: تأکید شمول و نسبت، احکام تأکید معنوی

بدل: انواع بدل: کل از بدل، جزء از کل، اشمال، غلط و ...؛ احکام نحوی بدل

عطف بیان: فوائد عطف بیان، احکام نحوی عطف بیان

عطف نسق: حروف عطف و معانی آن، انواع معطوف و معطوف علیه، احکام خاص عطف (حتی، أم، لا، لکن)

۵. جملات و انواع آن: جملات دارای اعراب، جملات بدون اعراب

۶. افعال مدح و ذم: انواع، حذف اسم مخصوص، نقش نحوی اسم مخصوص

۷. افعال تعجب: انواع، احکام نحوی متعجب منه، ساختارهای فرعی تعجب

۸. اسم تفضیل: انواع اسم تفضیل، احکام افعال تفضیل

۹. احکام عدد و معدود: اعداد اصلی و اعداد ترتیبی

۱۰. انواع عدد و احکام آن: عدد مفرد، عدد مرکب، عدد عقود و عدد معطوف

(ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

با توجه به ضرورت کاربردی بودن مباحث سرفصل درس، شیوه ارائه تلفیقی و به صورت نظری-تطبیقی خواهد بود. در این شیوه در گام اول: به جای روش انتزاعی آموزش از روش ارتباطی با بافت زبان برای برجسته سازی نکات دستور زبان استفاده شده

و در گام دوم: به دسته بندی های شناختی قواعد پرداخته شده و در گام سوم: با نمونه ها و مثال های متعدد بر پایدار سازی مفاهیم آموزش داده شده، تمرکز شده و در گام آخر: با ارائه نمونه های متنی از منابع اسلامی همچون آیات قرآن و دیگر منابع حدیثی و روایی به شکل تمرین و ممارست به ایجاد خود فعالی در دانشجویان کمک می شود.

* برای تأثیر گذاری و ایجاد ارتباط مناسب دانشجویان با موضوع درس از فناوری های نوین آموزشی همچون نرم افزارها و برنامه های دیداری-شنیداری مانند پاورپوینت و ارائه از طریق ویدئو پرژکتور استفاده شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۲۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه های کمک آموزشی سمعی و بصری به ویژه نمایش افکن (ویدئو پرژکتور) برای ارائه درس
- بهره گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مبادئ العربية ۳ و ۴ (قسم النحو)، رشید الشرتونی، قم: موسسه انتشارات دار العلم
- آموزش نحو عربی، عبدالهادی فقهی زاده، بنیاد حقوقی میزان، ۱۳۹۹
- بدایة النحو، غلامعلی صفایی بوشهری، قم: مرکز مدیریت حوزه علمیه قم
- نحو اللغة العربية، محمد أسعد النادری، بیروت: المكتبة العصرية
- جامع الدروس العربية، مصطفى غلاینی، تهران: انتشارات ناصر خسرو
- آموزش زبان عربی ۱ و ۲، دکتر آذرتاش آذرنوش، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- النحو الواضح فی قواعد اللغة العربية، علی الجارم؛ مصطفى امین، انتشارات ناصر خسرو، قم، ۱۳۷۵
- الجديد فی الصرف والنحو، سید ابراهیم دیباجی، تهران: انتشارات سمت
- البدیع فی تنقیح شرح ابن عقیل، امیر ذوقی، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)
- القواعد الأساسية للغة العربية، احمد الهاشمی، قم: انتشارات ذوی القربی
- المنهاج فی القواعد و الإعراب، محمد الأنطاکی، مصر: مكتبة جزيرة الورد، ۱۴۳۰
- تجدید النحو، شوقی ضیف، قاهره: دار المعارف
- شرح قطر الندی و بل الصدی، ابن هشام انصاری، دمشق: دار الخیر

- اصول النحو، علی اکبر شهابی، تهران: موسسه انتشارات دانشگاه تهران

(ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۰۷. اعراب قرآن		
عنوان درس به انگلیسی:	Parsing of the Qur'an	
عنوان درس به انگلیسی:	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	پایه ■ نظری ■	
دروس هم نیاز:	ندارد	
تعداد واحد:	۲	
تعداد ساعت:	۳۲	
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه
	☐ کارگاه ☐ کارگاه ☐ کارگاه	☐ است

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟! سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با تجزیه و ترکیب آیات قرآن کریم
- کسب توانایی بیان وجوه اعرابی واژگان و جملات در قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. کسب توانایی ترکیب آیات قرآن بر اساس قواعد نحوی
۲. آشنایی با تطبیق اصول زبان عربی بر عبارت‌های قرآنی
۳. با کاربرست قواعد زبان عربی در آیات قرآن و نقش آن در درک مفاهیم قرآنی
۴. شناخت اهم دشواری‌های اعرابی در تحلیل واژگان و جملات قرآن کریم

پ) سرفصل‌ها:

۱. آشنایی با جایگاه و اهمیت دانش اعراب و تأثیر آن در شناخت وجوه بلاغی و تفسیری قرآن کریم
۲. تبیین مشکلات نقش نحوی برخی از الفاظ قرآن کریم
۳. شناخت انواع جمله در قرآن کریم (اسمیه، فعلیه، خبریه، انشائیة، جملات دارای محل اعرابی، جملات فاقد محل اعرابی و ...)
۴. جمله اسمیه و ارکان آن در قرآن کریم (حالت‌ها و انواع مبتدا و خبر)
۵. نواسخ جمله اسمیه در قرآن کریم (نواسخ فعلی و حرفی)
۶. جمله فعلیه و ارکان آن در قرآن کریم (حالت‌های گوناگون فاعل، نائب فاعل، مفعول به و ...)
۷. انواع مفاعیل در قرآن کریم (مفعول فیه، مفعول له، مفعول معه و مفعول مطلق)
۸. انواع حال، تمیز و منادی در قرآن کریم
۹. انواع مجرورات در قرآن کریم (اضافه و مجرور به حرف جر)
۱۰. انواع توابع در قرآن کریم (نعت، عطف بیان، عطف نسق، بدل و تأکید)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

توجه به ضرورت کاربردی‌سازی مباحث

آموزش مفاهیم با تلفیق شیوه نظری و کاربردی

تاکید بر استفاده از شاهد مثال‌های پر شمار از آیات قرآن
تکرار پیوسته مطالب گذشته در فرایند آموزش درس‌های جدید
تطبیق همه مباحث آموخته شده در بررسی مثال‌ها و نمونه‌های درس جدید
ارائه مثال‌های متعدد برای پایدارسازی مفاهیم آموزش داده شده
تاکید بر تمرین مستمر دانشجویان و ارائه تمرینات در هر جلسه
بهره‌گیری از فناوری‌های نوین آموزشی مانند نرم افزارها و برنامه‌های دیداری شنیداری

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۳۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	... درصد
آزمون پایانی	۷۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- نحو کاربرد، منصوری (حسینی‌نیا)، سیدمحمد (۱۳۹۶ش). قم: دار الحدیث.
- دیبای سخندانی: تطبیق اعراب آیات قرآن و روایات نورانی، منصوری (حسینی‌نیا)، سیدمحمد (۱۳۹۶ش). تهران: راگا.
- اعراب قرآن، سید احمد امام زاده و علیرضا دل افکار، تهران: پیام نور، ۱۳۸۹ش.
- إعراب القرآن. نحاس، أحمد بن محمد (۱۴۲۱ق). بیروت، دار الکتب العلمیة.
- مشکل إعراب القرآن. مکی بن ابی طالب (۱۴۰۵ق). تحقیق: حاتم صالح الضامن، بیروت، مؤسسه الرسالہ، چاپ دوم.
- الإعراب عن قواعد الإعراب. ابن هشام، عبد الله بن يوسف (۱۴۰۱ق). الرياض، جامعة الرياض.
- مُغنی اللیب عن کتب الأعراب. ابن هشام، عبد الله بن يوسف (۱۴۱۱ق). بیروت، دار الجیل.
- إعراب القرآن و بیانه. درویش، محیی‌الدین (۱۴۱۵ق). دمشق، دار الارشاد، چاپ چهارم.
- الجدول فی إعراب القرآن. صافی، محمود بن عبدالرحیم (۱۴۱۸ق). دمشق: دار الرشید، الطبعة: الرابعة.
- المجتبی من مشکل إعراب القرآن الکریم. الخراط، احمد بن محمد (۱۴۲۶ق). مدینه منوره: مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشریف.
- اعراب القرآن الکریم. الدعاس، احمد عبید؛ حمیدان، احمد محمد؛ القاسم، اسماعیل محمود (۱۴۲۵ق). دمشق، دار المنیر و دار الفارابی.
- الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل. الزمخشری، محمود بن عمر (۱۴۰۷ق). بیروت، دار الکتب العربی.
- اعراب القرآن. کرباسی، محمد جعفر (۱۴۲۲ق). بیروت، دار و مکتبه الهلال.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۰۸. منطق		
عنوان درس به انگلیسی:	Logic	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☒ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
	۳۲	پروژه/ رساله / پایان نامه ☐ مهارتی-اشتغال پذیری ☐
تعداد ساعت:		
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)		مرتبط با آمایش/مأموریت ☐ مرتبط با مأموریت/آمایش ☐
		موسسه نیست ☐ موسسه است ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات اساسی علم منطق

اهداف ویژه:

۱. تقویت توانمندی دانشجویان در تطبیق قواعد و مفاهیم و انواع استدلال منطقی در قرآن و حدیث
۲. توانمندی دانشجویان در بهره گیری از قواعد علم منطق در فهم متون قرآن و حدیث و استدلال به آنها

پ) سرفصل ها:

۱. تعریف علم و انواع تقسیمات آن (تقسیم علم به تصور و تصدیق، بدیهی و نظری)
۲. راههای رسیدن به علم
۳. منطق «تعریف» شامل چیستی و اهمیت
۴. اقسام تعریف (تعریف حقیقی، شرح الاسمی) و شرایط آن و ارائه نمونه هایی از مصادیق قرآن و حدیث
۵. منطق «استدلال»
۶. قضایا و انواع آن
۷. صورت «استدلال» و انواع آن و ارائه نمونه هایی از استدلال در قرآن و حدیث
۸. ماده «استدلال» (صناعات خمس)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۲۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- المنطق، تألیف محمدرضا المظفر
- منطق صوری، محمد خوانساری
- الجوهر النضید فی شرح منطق التجرید، تألیف علامه حلی
- شرح الشمسیه، تألیف قطب الدین رازی
- کتاب التعلیمی المنطق: مع تمارین علی الآیات و الروایات، حسین المیزایی السیانی
- معیار دانش، تألیف عسکری سلیمانی امیری
- منطق در آئینه معارف اسلامی، تألیف علی فتحی و دیگران

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۰۹. عقاید اسلامی		
عنوان درس به انگلیسی:	Islamic beliefs	
عنوان درس به انگلیسی:	ندارد	پایه ■ نظری ■
دروس پیش نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی □ عملی □
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی اختیاری □ نظری-عملی □
تعداد واحد:	۲	پروژه/رساله / پایان نامه □
تعداد ساعت:	۳۲	مهارتی-اشتغال پذیری □
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست □	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه است □

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با اصول عقاید اسلامی

اهداف ویژه:

۱. آشنایی دانشجویان با اهم عقاید اسلامی با رویکرد قرآنی، روایی و عقلانی
۲. توانمندی دانشجویان در بهره گیری از متون قرآن و حدیث برای تبیین باورهای اعتقادی و دینی

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات شامل اهمیت و ضرورت شناخت اعتقادات، تعریف، اهداف و روش علم کلام
۲. شناخت خداوند و یگانگی (توحید) او
۳. راهها و ادله شناخت خداوند (شامل آیات آفاقی و انفسی)
۴. توحید شامل معنا، اقسام، دلایل و آثار اعتقاد به آن
۵. صفات الهی شامل صفات جمال و جلال، خبری
۶. عدل الهی شامل تعریف، اقسام، رابط عدل الهی و مسأله شرور، مفهوم قضا و قدر و اقسام آن
۷. نبوت عامه (پیامبرشناسی) شامل شناخت پیامبران الهی، اهداف و وظایف پیامبران، وحی و چگونگی دریافت آن
۸. نبوت خاصه شامل رسالت و نبوت پیامبر اسلام (ص)، جهانی بودن رسالت آن حضرت، خاتمیت
۹. امامت و ولایت شامل تعریف امامت و ولایت، وظایف امام، ویژگی های امام، امامت امیرالمؤمنین امام علی (ع) در قرآن و احادیث
۱۰. معاد شامل برزخ، امکان و ضرورت معاد، انواع معاد (جسمانی و روحانی)، شفاعت

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۲۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- در آمدی بر علم کلام، علی ربانی گلپایگانی
- ایضاح المراد فی شرح کشف المراد، ربانی گلپایگانی، علی، راند، قم: ۱۳۹۲ ش.
- عقائد الامامیه، محمد رضا مظفر (مترجم: علیرضا مسجد جامع)
- کلام و عقاید (توحید و عدل)، رضا برنجکار، تهران: سمت.
- عقاید استدلالی، علی ربانی گلپایگانی
- آموزش عقاید، مصباح یزدی
- توحید در قرآن، عبدالله جوادی آملی
- عدل الهی، مرتضی مطهری
- وحی و نبوت در قرآن، عبدالله جوادی آملی
- وحی شناسی، علی ربانی گلپایگانی
- راه و راهنما شناسی، مصباح یزدی
- امامت در پیش اسلام، علی ربانی گلپایگانی
- براهین و نصوص امامت، علی ربانی گلپایگانی
- معاد در قرآن، عبدالله جوادی آملی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۱۰. کلیات فقه و اصول		
عنوان درس به انگلیسی:	Generalities of Islamic jurisprudence and legal principles	
عنوان درس به انگلیسی:	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	پایه ■ نظری ■	
دروس هم نیاز:	تخصصی الزامی □ عملی □	
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری □ نظری-عملی □
	۳۲	پروژه/رساله / پایان نامه □ مهارتی-اشتغال پذیری □
تعداد ساعت:	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه
	موسسه نیست □	موسسه است □

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با کلیات دانش های فقه و اصول فقه

اهداف ویژه:

۱. مروری بر کلیات، قواعد و ابواب فقهی و حقوقی در اسلام
۲. توانمندسازی دانشجویان در کاربرد مبانی فقه و اصول در استنباط احکام فقهی از منابع آن

پ) سر فصل ها:

۱. کلیات (تعریف، موضوع، اهداف، فوائد، اهمیت و ضرورت)
۲. آشنایی با ابواب و رؤوس کلی احکام فقهی
۳. حکم و انواع آن (حکم تکلیفی و وضعی، واقعی و ظاهری، اولی و ثانوی، امضایی و تأسیسی)
۴. آشنایی با منابع استنباط احکام فقهی (ادله اربعه: کتاب، سنت، اجماع و عقل)
۵. اصول لفظیه و نقش آنها در استنباط احکام فقهی (حقیقت و مجاز، اشتراک و ترادف، امر و نهی، عام و خاص، مطلق و مقید، مجمل و مبین)
۶. اصول عملیه و نقش آنها در استنباط احکام فقهی (اصول براءت، احتیاط، تخییر، استصحاب)
۷. قواعد فقهی و نقش آنها در استنباط احکام فقهی (اصل طهارت، اباحه، قاعده ید، سوق مسلمین، قرعه)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۲۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مبادئ اصول الفقه، عبدالهادی الفضلی
- الوسیط فی اصول الفقه، جعفر سبحانی
- القواعد الفقهیه، ناصر مکارم شیرازی
- آشنایی با کلیات علوم اسلامی، مرتضی مطهری
- فلسفه علم فقه، سعید ضیائی فر
- تحریر اصول فقه (مظفر)، علی شیروانی
- مبادی فقه و اصول، علیرضا فیض
- مدخل علم فقه، رضا اسلامی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۱۱. ادیان ابراهیمی		
نوع درس و واحد	Abrahamic Religions	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☒	ندارد	درس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	درس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با مبانی تاریخی، الهیاتی و فرهنگی دین یهود، مسیحیت و اسلام

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با پیامبران و کلیات تعالیم ادیان ابراهیمی
۲. آشنایی با اشتراکات ادیان ابراهیمی
۳. آشنایی با کتب آسمانی ادیان ابراهیمی و مفهوم «مهیمن» بودن قرآن

پ) سرفصل ها:

۱. مروری بر اساطیر میان رودان باستان
۲. عصر پاتریارک ها (پدران) و سهم حضرت ابراهیم در ظهور دین
۳. ظهور مفهوم خدای شخصی و سپس مفهوم توحید در دوره حضرت ابراهیم
۴. سخن گفتن خدا با ابراهیم شکل گیری رابطه تخاطبی خدا با انسان و انسان با خدا و شکل گیری عهد (عهد خدا با انسان و انسان با خدا)
۵. استمرار مفهوم توحید و حفظ عهد به مثابه میثاق خدا و انسان در دوره فرزندان ابراهیم.
۶. حضرت موسی (ع) و شکل گیری مفهوم رسالت، نبوت، کهنات و مفهوم قوم خدا و بخش نخست عهد عتیق یعنی اسفارخمس (توراه) میراث نبوتی حضرت موسی (ع)
۷. ظهور انبیا بزرگ و انبیاء جزء پس از موسی و میراث نبوتی آنها در بخش دوم عهد عتیق یا نوئیم (Nevi'im)
۸. دوره پادشاهان: میراث داود و سلیمان (ع) و ظهور مفهوم حکمت و بخش سوم عهد عتیق یا کتویم (Ketuvim)
۹. حضرت عیسی (ع) و رسالت او در میان یهودیان
۱۰. مصلوب شدن عیسی (ع) و آغاز فعالیت حواریون
۱۱. تشکیل کلیسا و تعلیم سخنان عیسی، پولس و سهم او در استمرار مسیحیت، پرس و سهم او در استمرار مسیحیت.
۱۲. مفهوم وحی در سنت اولیه مسیحی و برداشت از شخصیت عیسی علیه السلام
۱۳. عهد جدید و کتابهای مختلف آن (اناجیل چهارگانه) نوشته های پولس، پطرس و مکاشفات.

۱۴. توحید و تثلیث، گناه ازلی و مساله نجات در مسیحیت اولیه
۱۵. ظهور پیامبر اکرم (ص) در قرن هفتم میلادی و کتاب مقدس قرآن
۱۶. رابطه پیامبر اکرم (ص) با یهودیان و مسیحیان، قرآن و کتاب مقدس
۱۷. مفهوم وحی، توحید و نبوت در قرآن و تفاوت آن با آموزه های تورات و انجیل
۱۸. احکام دینی (مقایسه یهودیت، مسیحیت و اسلام)
۱۹. بازدید از اماکن مذهبی یهودیان و مسیحیان
۲۰. گفتگوی ادیان و زندگی مسالمت آمیز پیروان ادیان ابراهیمی.

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ارائه دروس بوسیله استاد متخصص ادیان ابراهیمی، ارائه درس به صورت گفتگومحور در برخی جلسات، الزام دانشجویان به تهیه نوشته های کوتاه علمی در موضوعات مختلف مربوط به درس اعم از منابع و همایش ها و بازدیدهای علمی دست کم سه نوبت در طول نیم سال

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۲۵ درصد
آزمون پایان نیم سال	۲۵ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه های کمک آموزشی سمعی و بصری به ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- قرآن کریم
- عهد عتیق
- عهد جدید
- تاریخ جامع ادیان، ناس، بی، جان، ترجمه، حکمت، علی اصغر، انتشارات علمی فرهنگی، ۱۳۷۰
- آئین و باورهای یهودی، آنترمن آلن، ترجمه، فرزین، رضا، انتشارات ادیان و مذاهب قم، ۱۳۸۵
- تجربه دینی بشر، اسمارت، نیان، ترجمه، محمد رضایی، محمد، انتشارات، سمت، ۱۳۸۳
- یهودیت بررسی تاریخی، اپشتاین، ایزودور، ترجمه سالکی، بهزاد، انتشارات، انجمن حکمت و فلسفه، ۱۳۸۳
- بازتابهای کلام اسلامی در فلسفه یهودی اسلامی، ولفسون، هری اوسترین، انتشارات،
- درسنامه الهیات مسیحی جلد ۱، مک گراس، آلیستر، ترجمه، حدادی، بهروز، انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب، چاپ سوم،

- درسنامه الهیات مسیحی جلد ۲، مک گراس، آلیستر، ترجمه، بیات، محمد رضا و دیگران، انتشارات، دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۹۲

- درآمدی بر الهیات تطبیقی اسلام و مسیحیت، سلیمانی، عبد الرحیم، انتشارات، طه، ۱۳۹۳

- درآمدی بر مسیحیت، ویور، مری جو، ترجمه، قنبری، حسن، انتشارات، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ۱۳۸۱

- جهان مسیحیت، مولند، اینار، ترجمه، انصاری، محمدباقر و مهاجری، مسیح، انتشارات، امیرکبیر، ۱۳۸۷

- برخورد آرای مسلمانان و مسیحیان، وات مونتگمری، ویلیام، ترجمه، آریا، محمد حسین، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۳

- تاریخ اندیشه دینی، الیاده، میرچا، ترجمه، سالکی، بهزاد، کتاب پارسه، چاپ دوم ۱۳۹۸

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۱۲. تاریخ تشیع		
عنوان درس به انگلیسی:	History of Shi'ism	
عنوان درس به انگلیسی:	نوع درس و واحد	
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ■ نظری ■
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی □ عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری □ نظری-عملی □
	۳۲	پروژه/رساله / پایان نامه □ مهارتی-اشتغال پذیری □
تعداد ساعت:	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست □	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه است □

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی کلی با تشیع اثنی عشری و سیر تحول آن با تأکید بر نقش امامان شیعه (ع)

اهداف ویژه:

۱. آگاهی از وجوه تمایز تشیع اثنی عشری با گونه‌های دیگر تشیع
۲. به دست آوردن تحلیلی روشن در باره چگونگی پیدایش تشیع اثنی عشری
۳. آشنایی با ادوار تشیع اثنی عشری در عصر حضور امامان (ع) و پس از آن
۴. آشنایی با مهمترین مسأله‌های هویتی تشیع اثنی عشری در طول تاریخ اسلام

پ) سرفصل‌ها:

۱. مفهوم تشیع، گونه‌های تشیع، مؤلفه‌های هویتی تشیع اثنی عشری، سیر تحول نام‌های مختلف برای تشیع اثنی عشری
۲. دیدگاه‌های مختلف در باره پیدایش تشیع و تبیین دیدگاه برگزیده
۳. تحولات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی تشیع اثنی عشری در ایام امامت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و امام حسن مجتبی علیه السلام
۴. تحولات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی تشیع اثنی عشری در ایام امامت امام حسین و امام سجاد علیهما السلام
۵. تحولات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی تشیع اثنی عشری در ایام امامت امام باقر و امام صادق علیهما السلام
۶. تحولات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی تشیع اثنی عشری در ایام امامت امام کاظم علیه السلام و امام رضا علیه السلام
۷. تحولات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی تشیع اثنی عشری در ایام امامت ائمه ابناء الرضا علیهم السلام
۸. تحولات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی تشیع اثنی عشری در عصر غیبت صغری
۹. تحولات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی تشیع اثنی عشری در عصر آل‌بویه تا سقوط بغداد به دست مغولان
۱۰. تحولات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی تشیع اثنی عشری از سقوط بغداد به دست مغولان تا برآمدن صفویه
۱۱. تحولات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی تشیع اثنی عشری از عصر صفویه تا دوران معاصر
۱۲. پراکندگی شیعیان اثنی عشری در دوران معاصر و مهمترین مسائل مربوط به آنها

(ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ارائه دروس بوسیله استاد متخصص تاریخ تشیع، ارائه درس به صورت گفتگومحور در برخی جلسات، الزام دانشجویان به تهیه نوشته‌های کوتاه علمی در موضوعات مختلف مربوط به درس اعم از منابع و همایش‌ها و بازدیدهای علمی دست کم سه نوبت در طول نیم‌سال

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۱۵ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
۱۵ درصد	آزمون میان نیم‌سال
۷۰ درصد	آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس و به نمایش گذاشتن انواع نقشه‌ها و تصاویر و فیلم‌ها، بازدید علمی از موزه یا اماکن تاریخی مرتبط با تاریخ تشیع
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- شیعه در اسلام، علامه سیدمحمدحسین طباطبائی، قم: دفتر انتشارات اسلامی، چاپهای متعدد
- مذهب شیعه، ۲ ج، دوايت م. دونالدسن، ترجمه عباس احمدوند، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۵
- دولت‌های شیعی در تاریخ، محمدعلی چلونگر و سیدمسعود شاهمرادی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۵
- تاریخ تشیع، گروه مؤلفان، زیر نظر احمدرضا خضری، تهران: سمت؛ قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۴
- شیعیان از سقوط بغداد تا ظهور صفویه؛ زندگی فرهنگی و اندیشه سیاسی، محسن الویری، تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، چاپ دوم، ۱۳۹۱

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۲۱۳. روش تحقیق در علوم قرآن و حدیث		
عنوان درس به انگلیسی:	Research method in Qur'anic and Hadith sciences	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ■ نظری ■
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی □ عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری □ نظری-عملی □
		پروژه/رساله / پایان نامه □
تعداد ساعت:	۳۲	مهارتی-اشتغال پذیری □
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)		
مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه □ است □
		موسسه نیست □

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با تفکر خلاق و منتج به نتایج قابل ارائه

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با مفهوم مسأله در تحقیق
۲. شناخت انواع روشهای پژوهشی به ویژه روشهای کیفی
۳. توانمندسازی دانشجویان در طراحی، اجرا و پیشبرد پژوهش تا مرحله نگارش و گزارش نویسی نهایی

پ) سرفصلها:

۱. ماهیت و استانداردهای پژوهش
۲. مسئله دار شدن و طرح پرسش محوری
۳. مطالعه اولیه و رهنمودهای آن
۴. مفاهیم روش، رویکرد و مفاهیم وابسته
۵. آشنایی با انواع روشهای پژوهش (شامل روشهای تحلیلی، تاریخی، تطبیقی، کمی)
۶. شناسایی منابع (سنتی و دیجیتال) و ساماندهی آنها
۷. طراحی کلیات پژوهش: مفاهیم کلیدی، سؤالات، فرضیهها و سرفصلها
۸. فرآیند یادداشت برداری (شامل انواع یادداشت برداری و کاربرد هر یک، طبقه بندی و ساماندهی یادداشتها)
۹. فرآیند نگارش (شامل بخش بندی نوشته و مفهوم پاراگراف، نگارش بدنه اثر، نگارش ملحقات: مقدمه، نتیجه گیری، چکیده، مستندسازی و منابع پایانی)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۲۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- روش تحقیق عمومی (درسنامه)، احمد پاکتچی، تنظیم مصطفی فروتن تنها
- روش تحقیق با تکیه بر حوزه علوم قرآن و حدیث، احمد پاکتچی
- روش تحقیق با تأکید بر علوم اسلامی، جعفر نکونام
- مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، محمدرضا حافظ‌نیا
- روش تحقیق در علوم اسلامی، سیدابوالقاسم نقیبی
- روش شناسی مطالعات دینی، احد فرامرز قراملکی
- اصول و فنون پژوهش در گستره دین پژوهی، احد فرامرز قراملکی
- راهنمای تحقیق بر اساس نگرش اسلام به علم و هستی، حجت الاسلام عبدالحمید واسطی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۰۱. زبان تخصصی انگلیسی		
نوع درس و واحد	ESP (English for Special Purposes)	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	زبان انگلیسی	دروس پیش‌نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم‌نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/رساله/پایان‌نامه ☐ مهارتی-اشتغال‌پذیری ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه نیست ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

ب: هدف کلی:

- یادگیری واژگان و اصطلاحات تخصصی در علوم قرآن و حدیث
- کسب مهارت‌های فهم و ترجمه متون تخصصی
- توانمندسازی دانشجویان در کاربرد هدفمند زبان انگلیسی تخصصی در مطالعات قرآن و حدیث

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با قرائت و فهم متون تخصصی علوم قرآن و حدیث
۲. یادگیری مهارت فهم و ترجمه متون تخصصی علوم قرآن و حدیث
۳. آشنایی با اهم ترجمه‌های انگلیسی قرآن و منابع حدیث

پ) سرفصل‌ها:

۱. مطالعه تطبیقی اهم ترجمه‌های انگلیسی سوره قرآنی (با تأکید بر ترجمه‌های مشهور مسلمانان و غیرمسلمانان)؛
۲. قرائت و فهم متون تخصصی انگلیسی در موضوعات مرتبط با اسلام؛ مانند: اسلام، فقه، توحید، معاد، نبوت، امامت، عدل و...
۳. قرائت و فهم متون تخصصی انگلیسی در موضوعات مرتبط با قرآن کریم؛ مانند: اعجاز، علوم قرآن، تفسیر و مفسران، تاریخ قرآن و...
۴. قرائت و فهم متون تخصصی انگلیسی در موضوعات مرتبط با تاریخ و سیره معصومان (ع)
۵. قرائت و فهم متون تخصصی انگلیسی در موضوعات مرتبط با حدیث؛ مانند: حدیث، تاریخ حدیث، فقه الحدیث، رجال، تفسیر روایی، و...
۶. قرائت و فهم متون تخصصی انگلیسی در حوزه قرآن کریم و با تأکید بر دایره المعارف قرآن، انتشارات بریل - EQ
۷. قرائت و فهم متون تخصصی انگلیسی در حوزه حدیث و با تأکید بر دایره المعارف اسلام، انتشارات بریل - EI

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

با توجه به اینکه دانشجویان پیش از این درس زبان عمومی را گذرانده و با واژگان عمومی، گرامر و دستور زبان آشنایی پیدا کرده‌اند، در این درس لازم است:

- بر آشنایی با اصطلاحات و متون نیمه تخصصی و تخصصی زبان انگلیسی و یادگیری مهارت‌های فهم و ترجمه آن‌ها تأکید شود.

- شیوه‌ای جذاب و متنوع با توجه به سرفصل‌های پیشنهاد شده به گونه‌ای که هدف درس را محقق سازد، انتخاب شود.
  - از کلیپ‌ها، فیلم‌ها و سخنرانی‌های مذهبی و تبلیغی مرتبط با سرفصل دروس استفاده شود.
  - در هر جلسه، بخشی از متن انتخاب شده را قرائت شده، واژگان، اصطلاحات و متن - با مشارکت فعال دانشجو - تحلیل شود.
- سپس تکالیف بیشتر مرتبط با درس از دانشجو مطالبه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۵۰ درصد
آزمون پایانی ۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- ترجمه‌های مشهور انگلیسی قرآن کریم (شاکر، قرائی، صفارزاده، آربری، ایروینگ، یوسف علی، بیکنال)
  - کتاب English for Students of Theology and Islamic Sciences (جلدهای دوم و سوم، انتشارات سمت)
  - دایره‌المعارف قرآن، انتشارات بریل (Encyclopaedia of the Qur'ān) (EQ)
  - دایره‌المعارف اسلام، انتشارات بریل (Encyclopaedia of Islam) (EI)
- ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:**

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۰۲. مفردات قرآن کریم		
عنوان درس به انگلیسی:	Quran Terminology	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
		پروژه/رساله / پایان نامه ☐
تعداد ساعت:	۳۲	مهارتی-اشتغال پذیری ☐
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)		
مرتبط با آمایش/مأموریت ☐ موسسه نیست ☐	مرتبط با آمایش/مأموریت ☐ موسسه نیست ☐	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر

ب: هدف کلی:

- آشنایی با منابع مفردات شناسی قرآن کریم و موضوعات مرتبط با آن
- شناخت مراحل واژه شناسی قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. شناخت مهمترین منابع دانش مفردات قرآن کریم
۲. آشنایی دانشجویان با معنای واژگان پربسامد و تکامد قرآن کریم
۳. آشنایی با موضوعات مرتبط با دانش مفردات همچون اشتراک لفظی و معنوی، ترادف، وجوه و نظایر، فروق اللغه و اضداد

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات (تعریف، اهمیت و جایگاه دانش مفردات در تفسیر قرآن و...)
۲. آشنایی با مهمترین کتب لغت و مفردات قرآن
۳. مراحل واژه شناسی
۴. آشنایی با معانی ابواب ثلاثی مزید
۵. اشتراک لفظی و معنوی و جایگاه آن در دانش مفردات
۶. چندمعنایی در قرآن کریم
۷. آشنایی با پدیدهٔ قرب معنایی و کوششهای دانشمندان حوزهٔ فروق اللغه دربارهٔ آن

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ۱.ارایه طرح درس توسط استاد
۲. مشارکت دادن دانشجویان در ارایه درس و حل تمارین آخر هر درس
۳. ارزشیابی مستمر

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال
۳۰ درصد	آزمون پایان نیم سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مفردات قرآن، سید محمود طیب حسینی، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۴۰۰ش.
- بررسی زبانشناختی واژه‌هایی از قرآن کریم، هدایت، شهرام، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۴ش.
- مفردات الفاظ القرآن، راغب اصفهانی، تهران، دفتر نشر کتاب، ۱۴۰۴ق
- التحقيق فی کلمات القرآن، حسن مصطفوی، تهران، وزارت ارشاد، ۱۴۱۶ق
- قاموس قرآن، سید علی اکبر قرشی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶ش
- مفردات قرآن، سید بابک فرزانه، انتشارات سمت، ۱۳۹۲ش.
- درسنامه مفردات قرآن مجید، غلامعلی همایی، قم: مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۶ش.
- درسنامه مفردات قرآن کریم، حامد دژآباد، بوشهر، دانشگاه خلیج فارس، ۱۳۹۷ش
- چندمعنایی در قرآن کریم، سید محمود طیب حسینی، قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۵ش.
- الفروق فی اللغة، ابوهلال عسکری، بیروت: دار الآفاق الجدیدة، ۱۴۰۰ق.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۰۳. تاریخ قرآن کریم		
عنوان درس به انگلیسی:	History the Holy Quran	
دروس پیش نیاز:	ندارد	
دروس هم نیاز:	ندارد	
تعداد واحد:	۲	
	تعداد ساعت:	
		۳۲
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه
	☐ موسسه نیست	☐ است

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با سرگذشت قرآن کریم از آغاز نزول تا ترجمه آن در بستر تاریخ

اهداف ویژه:

۱. شناخت چگونگی نزول قرآن بر پیامبر اکرم (ص)
۲. آشنایی با مراحل جمع و حفظ قرآن کریم در عصر بعثت
۳. آشنایی با مرحله جمع و تدوین آیات در سوره ها و سوره ها در مصحف
۴. شناخت پدیده اختلاف قرائات و مسائل مرتبط با آن
۵. آشنایی با اختلاف عالمان مسلمان درباره جواز ترجمه قرآن کریم

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات (تعریف، جایگاه و پیشینه)
۲. چگونگی نزول قرآن (دفعی - تدریجی، تدریجی)
۳. کتابت و حفظ قرآن کریم
۴. جمع و تدوین قرآن کریم
۵. توقیفی یا اجتهادی بودن ترتیب آیات در سوره ها و سوره ها در مصحف
۶. اصلاح شیوه نگارش قرآن کریم و شکل و نقط آن
۷. قرائات قرآن کریم: قرائت پیامبر اکرم (ص)، قرائات مشهور، قاریان هفت گانه، چهارده گانه و...، علل و اسباب اختلاف قرائات، تواتر یا عدم تواتر قرائات، معیار قرائات معتبر، اختیار و انتخاب در قرائات
۸. بررسی دیدگاه نزول قرآن بر هفت حرف
۹. تاریخ ترجمه قرآن کریم و بررسی دیدگاهها درباره امکان و عدم امکان ترجمه آن

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۲۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تاریخ قرآن، محمود رامیار، تهران: امیر کبیر، ششم، (۱۳۸۴ش).
- تاریخ قرآن، ابو عبدالله زنجانی، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، (۱۴۰۴ق).
- تاریخ کتابت قرآن و قرائات، حسن اصغرپور، قم: دار الحدیث، (۱۳۹۹).
- مقدمتان فی علوم القرآن، آرتور جفری، قاهره: مکتبه الخانجی و بغداد: مکتبه المثنی، (۱۹۵۴م).
- البرهان فی علوم القرآن، بدرالدین محمد بن عبد الله زرکشی، تحقیق: یوسف مرعشلی، جمال حمدی ذهبی و ابراهیم عبدالله کردی، بیروت: دار المعرفه، (۱۴۱۰ق).
- الإیتقان فی علوم القرآن، عبدالرحمان بن ابی بکر سیوطی، مکه: مرکز الدراسات القرآنیه، (۱۴۲۶ق).
- التمهید فی علوم القرآن، محمد هادی معرفت، بیروت: دار التعارف للمطبوعات، (۱۴۳۲ق).
- مقدمه‌ای بر تاریخ قرائات قرآن کریم، عبدالهادی فضلی، ترجمه: سیدمحمدباقر حجّتی، تهران: اسوه، سوم، (۱۳۷۸ش).
- البیان فی تفسیر القرآن، ابوالقاسم خوئی، تهران: دار الثقلین، ششم، (۱۳۸۶ش).
- تاریخ قرآن، محمد هادی معرفت، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، (۱۳۸۲ش).
- پژوهشی در تاریخ قرآن کریم، سیدمحمدباقر حجّتی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (۱۳۹۹ش).
- تاریخ قرآن، محمد حسین علی صغیر، ترجمه: روح الله شهیدی. قم: بوستان کتاب، (۱۳۹۸ش).
- کاوشی در تاریخ جمع قرآن: تحقیقی پیرامون توقیفیت ترتیب سوره‌های قرآن کریم، سید محمدعلی ایازی، رشت: کتاب مبین، (۱۳۷۸ش).
- جستارهایی در تاریخ قرآن، عبدالهادی فقهی زاده، تهران: مرکز طبع و نشر قرآن کریم، ۱۴۰۰ش.
- نزول قرآن و رؤیای هفت حرف، سیدرضا مؤدب، قم: بوستان کتاب، ۱۳۷۸ش.
- قرآن ناطق، عبدالکریم بی‌آزار شیرازی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۸ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۰۴. علوم قرآنی ۱ (وحی و نزول قرآن)		
عنوان درس به انگلیسی:	Quran's Sciences 1	
عنوان درس به انگلیسی:	عنوان درس به انگلیسی:	
دروس پیش نیاز:	تاریخ قرآن	
دروس هم نیاز:	ندارد	
تعداد واحد:	۲	
تعداد ساعت:	۳۲	
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایشی/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه
	☐ است	☐ است

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با پیش نیازهای فهم قرآن

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با کلیات علوم قرآنی
۲. مباحث وحی و نزول
۳. پاسخ به پرسشها و شبهات ناظر به پدیده وحی و نزول

پ) سرفصل ها:

۱. مفهوم شناسی علوم قرآنی
۲. انواع علوم قرآنی (علوم للقرآن، فی القرآن و حول القرآن)
۳. آشنایی با اهم منابع علوم قرآنی
۴. پدیده وحی (مفهوم شناسی و اهم منابع)
۵. تمایز وحی و الهام و کشف و شهود و رؤیا
۶. اقسام وحی (کاربردهای قرآنی)
۷. نزول قرآن (مفهوم شناسی)
۸. آغاز نزول و کیفیت آن
۹. اقسام نزول قرآن (تدریجی؛ دفعی - تدریجی)
۱۰. ترتیب نزول سوره ها
۱۱. آیات و سور مکی و مدنی
۱۲. پاسخگویی به اهم شبهات در زمینه وحی و نزول

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ارائه طرح درس و زمانمندی دروس
- ارزشیابی مستمر
- کاربرست شیوه گفت و شنود

- طرح مسأله و پرسش و پاسخ
- استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی
- معرفی کتب، مقالات و نشریات تخصصی و استفاده از وبسایت‌های علمی
- برگزاری آزمون‌های مجازی
- مشارکت در انجمن‌ها و فعالیت‌های علمی دانشجویی
- ترغیب به شرکت در سمینارها و نشست‌های علمی
- تشکیل گروه‌های علمی مجازی

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۵٪ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۵٪ درصد
آزمون پایانی	۵۰٪ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم‌افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- علوم قرآنی ۱ (وحی و نزول) محمدباقر سعیدی روشن
- قرآن در اسلام، علامه سید محمدحسین طباطبایی
- مباحثی در تاریخ و علوم قرآن، مجید معارف
- وحی و نبوت، استاد جوادی آملی
- کیفیت نزول آیات سوره‌های قرآن کریم، محمد خامه‌گر
- درسنامه علوم قرآن، حسین جوان آراسته
- علوم قرآنی، آیت الله محمدهادی معرفت (انتشارات سمت)
- تحلیل وحی از دیدگاه اسلام و مسیحیت، محمدباقر سعیدی روشن

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۰۵. علوم قرآنی ۲ (اعجاز و تحریف ناپذیری)		
عنوان درس به انگلیسی:	Quran's Sciences 2	
درس پیش نیاز:	علوم قرآنی ۱	
درس هم نیاز:	ندارد	
تعداد واحد:	۲	
تعداد ساعت:	۳۲	
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه
	☐ موسسه نیست	☐ است
	☐ تخصصی الزامی	☐ پایه
	☐ نظری-عملی	☐ نظری
	☐ پروژه/رساله / پایان نامه	☐ تخصصی اختیاری
	☐ مهارتی-اشتغال پذیری	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با پیش نیازهای فهم قرآن

اهداف ویژه:

۱. شناخت وجوه اعجاز و تحریف ناپذیری قرآن
۲. آشنایی با پیشینه، سیر تطور و اهم منابع مرتبط با اعجاز و تحریف ناپذیری قرآن
۳. پاسخ به پرسشها و شبهات ناظر به اعجاز و تحریف ناپذیری قرآن

پ) سرفصل ها:

۱. مفهوم شناسی اعجاز و مفاهیم قرآنی آن
۲. ادله اثبات اعجاز قرآن کریم
۳. شناخت وجوه اعجاز قرآن کریم
۴. سیر تطور اعجاز نزد دانشمندان مسلمان
۵. پاسخگویی به اهم شبهات در زمینه اعجاز
۶. مفهوم شناسی تحریف و اقسام آن (لفظی، معنوی؛ تحریف به نقیصه، زیاده و جابجایی)
۷. تحریف کتب آسمانی پیشین از نظر قرآن
۸. ادله عقلی، قرآنی و روایی تحریف ناپذیری قرآن کریم
۹. بررسی دلالتی روایات تحریف قرآن در منابع حدیثی فریقین
۱۰. بررسی نسبت قرائات قرآن و مسأله تحریف

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ارائه طرح درس و زمانمندی دروس
- ارزشیابی مستمر
- کاربست شیوه گفت و شنود
- طرح مسأله و پرسش و پاسخ
- استفاده از نرم افزارهای آموزشی

- معرفی کتب، مقالات و نشریات تخصصی و استفاده از وبسایت‌های علمی
- برگزاری آزمون‌های مجازی
- مشارکت در انجمن‌ها و فعالیت‌های علمی دانشجویی
- ترغیب به شرکت در سمینارها و نشست‌های علمی
- تشکیل گروه‌های علمی مجازی

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	حدود ۲۵٪	درصد
آزمون پایان نیم‌سال	حدود ۲۵٪	درصد
آزمون پایانی	حدود ۵۰٪	درصد

سایر موارد در صورت نیاز قید شود.

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- علوم قرآنی ۲ (اعجاز و تحریف ناپذیری)، فتح الله نجارزادگان
- اعجاز قرآن، سیدرضا مؤدب
- البیان فی تفسیر القرآن، آیت الله سید ابوالقاسم خوئی
- اعجاز قرآن، علامه سید محمدحسین طباطبایی
- علوم قرآنی، آیت الله محمدهادی معرفت
- القول الفاصل فی الرد علی المدعی التحریف، آیت الله سید شهاب الدین مرعشی نجفی
- تحریف ناپذیری قرآن، آیت الله محمدهادی معرفت
- اعجاز علمی قرآن کریم، دکتر محمدعلی رضایی اصفهانی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۰۶. علوم قرآنی ۳ (اسباب نزول، مکی و مدنی، محکم و متشابه و نسخ)		
عنوان درس به انگلیسی:	Quran's Sciences 3	
درس پیش نیاز:	علوم قرآنی ۲	
درس هم نیاز:	ندارد	
تعداد واحد:	۲	
تعداد ساعت:	۳۲	
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با آمایش موسسه نیست
	☐ کارگاه ☐ سمینار ☐ آزمایشگاه ☐ سفر علمی ☐ موارد دیگر:	☐ است ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با پیش نیازهای فهم قرآن

اهداف ویژه:

۱. شناخت اسباب نزول، مکی و مدنی، محکم و متشابه و نسخ
۲. آشنایی با پیشینه و اهم منابع مرتبط با اسباب نزول، مکی و مدنی، محکم و متشابه و نسخ
۳. پاسخ به پرسشها و شبهات ناظر به اسباب نزول، مکی و مدنی، محکم و متشابه و نسخ

پ) سرفصل ها:

۱. اسباب نزول؛ مفهوم، اهمیت، پیشینه و اهم منابع
۲. فواید و کاربردها و معیارهای شناخت اسباب نزول
۳. تعدد اسباب نزول و مسأله تعارض میان آنها
۴. قاعده «اعتبار عموم لفظ و خصوص سبب»
۵. مفهوم شناسی مکی و مدنی، فواید و کاربردهای آن
۶. روشها و معیارهای شناخت مکی و مدنی
۷. محکم و متشابه؛ مفهوم، اقسام و قلمرو
۸. تأویل پذیری متشابهات
۹. مسأله نسبت تشابه
۱۰. راسخان در علم و فهم صحیح آیات متشابه
۱۱. مفهوم شناسی نسخ و اقسام آن
۱۲. نمونه‌هایی از آیات ناسخ و منسوخ
۱۳. پاسخگویی به اهم شبهات در زمینه اسباب نزول، مکی و مدنی، محکم و متشابه و نسخ

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ارائه طرح درس و زمانمندی دروس

- ارزشیابی مستمر

- کاربرد شیوه گفت و شنود
- طرح مسأله و پرسش و پاسخ
- استفاده از نرم افزارهای آموزشی
- معرفی کتب، مقالات و نشریات تخصصی و استفاده از وبسایت های علمی
- برگزاری آزمون های مجازی
- مشارکت در انجمن ها و فعالیت های علمی دانشجویی
- ترغیب به شرکت در سمینارها و نشست های علمی
- تشکیل گروه های علمی مجازی

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	حدود ۲۵٪	درصد
آزمون پایان نیم سال	حدود ۲۵٪	درصد
آزمون پایانی	حدود ۵۰٪	درصد

سایر موارد در صورت نیاز قید شود.

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه های کمک آموزشی سمعی و بصری به ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- علوم قرآنی ۳ (اسباب نزول، مکی و مدنی، محکم و متشابه و نسخ)، محمد اسعدی
- قرآن در اسلام، علامه سید محمدحسین طباطبایی
- البیان فی تفسیر القرآن، آیت الله سید ابوالقاسم خوئی
- علوم قرآنی، آیت الله محمدهادی معرفت
- اسباب نزول، سید محمدباقر حجتی
- نسخ در قرآن (نقد نظریه انکار نسخ در قرآن)، عزت الله مولائی نیا
- تاریخ قرآن، دکتر محمود رامیار
- الإقتان فی علوم القرآن، جلال الدین سیوطی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۰۷. علوم قرآنی ۴ (دلالت‌های قرآنی، تناسب آیات و سور)		
عنوان درس به انگلیسی:	Quran's Sciences 4	
عنوان درس به انگلیسی:	علوم قرآنی ۳	
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	
تعداد واحد:	۲	
تعداد ساعت:	۳۲	
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه
	☐ آزمون نیست	☐ آزمون است

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با پیش‌نیازهای فهم قرآن

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با منطق فهم و زبان قرآن
۲. شناخت بخش مهمی از مباحث الفاظ اصول فقه در حوزه دلالت‌های قرآنی (مفاهیم عرفی و اصولی)
۳. شناخت عام و خاص، مطلق و مقید، مجمل و مبین و مفهوم و منطوق

پ) سرفصل‌ها:

۱. مفهوم شناسی «عام و خاص»
  - رابطه عام و خاص و انواع مخصص
  - ارائه نمونه‌های قرآنی
۲. مفهوم شناسی «مطلق و مقید»
  - رابطه عام و خاص و انواع مخصص
  - ارائه نمونه‌های قرآنی
  - راهکارهای تمایز عام و خاص از مطلق و مقید
۳. مفهوم شناسی «مُجمل و مبین»
  - اسباب اجمال و دلایل نیاز به تبیین
  - ارائه نمونه‌های قرآنی
۴. مفهوم شناسی «مفهوم و منطوق»
  - انواع مفهوم و منطوق
  - اقسام مفهوم موافق
  - اقسام مفهوم مخالف
  - ارائه نمونه‌های قرآنی
۵. چستی «علم تناسب» در علوم قرآنی

۶. اهمیت علم تناسب و نقش آن در تفسیر

۷. نظریه‌های مختلف درباره تناسب اجزای قرآن

- دیدگاه موافقان

- دیدگاه مخالفان

۸. انواع تناسب میان اجزای قرآن (آشکار و پنهان)

۹. برخی وجوه تناسب آشکار آیات (مانند تاکید ماسبق، تفصیل ماسبق، بیان مصداق ماسبق، تعلیل ماسبق و ...) و پاره ای

وجوه تناسب پنهان (مانند تنظیر، تضاد، استطراد، حسن تخلّص، حسن مطلب و انتقال)

۱۰. بیان نمونه‌های دشوار از نظر تناسب (مانند آیات اکمال دین، ابلاغ، تطهیر و ...)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ارائه طرح درس و زمانمندی دروس

- ارزشیابی مستمر

- کاربست شیوه گفت و شنود

- طرح مسأله و پرسش و پاسخ

- استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی

- معرفی کتب، مقالات و نشریات تخصصی و استفاده از وبسایت‌های علمی

- برگزاری آزمون‌های مجازی

- مشارکت در انجمن‌ها و فعالیت‌های علمی دانشجویی

- ترغیب به شرکت در سمینارها و نشست‌های علمی

- تشکیل گروه‌های علمی مجازی

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۵ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۲۵ درصد

آزمون پایانی ۵۰ درصد

سایر موارد در صورت نیاز قید شود.

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو

پروژکتور) برای ارائه درس

- بهره‌گیری از نرم‌افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- علوم قرآنی ۴ (دلالت‌های قرآنی)، علی اکبر بابائی

- اصول فقه کاربردی (ج ۱) مباحث الفاظ

- آشنایی با علوم اسلامی؛ اصول فقه و فقه (ج ۳)، علامه شهید مرتضی مطهری

- علوم قرآنی، استاد محمد هادی معرفت
  - الإتقان فی علوم القرآن، جلال الدین سیوطی
  - تناسب سوره ها، ابوالفضل خوش منش
  - پژوهشی در نظم قرآن، عبدالهادی فقهی زاده
  - ساختار هندسی سوره های قرآن، محمد خامه گر
- ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:**

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۰۸. اصول و مقدمات تفسیر		
نوع درس و واحد: تخصصی	Principles and Rules of Exegesis of the holy Quran	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	ندارد	درس پیش نیاز:
تخصصی الزامی ☒ عملی ☐	ندارد	درس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش /مأموریت موسسه نیست ☐	مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه نیست ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با پیش زمینه ها و سیر منطقی فهم و تفسیر قرآن

اهداف ویژه:

۱. ایجاد توانایی در ارزیابی میزان کامیابی تفاسیر گونه گونه در فهم روشمند قرآن
۲. ایجاد توانایی در به کارگیری اصول تفسیر در فهم آیات

پ) سرفصل ها:

۱. تفسیر و تأویل
  - تعریف تفسیر (تعریف پیشینیان و معاصران)
  - تأویل (معنای لغوی و اصطلاحی، تأویل در فرهنگ قرآنی)
  - تطوّر معنایی تأویل در گذر زمان
  - تأویل در روایات اهل بیت (ع)
۲. شناخت متن
  - واژه شناسی
  - چگونگی پژوهش در واژه های قرآن
  - قواعد ادبی: صرف (با تأکید بر تحوّل معنایی واژه در هیأت های مزید)، نحو (با تأکید بر تفاوت های بیان قرآن در ساختارهای نحوی)
۳. زبان قرآن
  - مفهوم «عربی بودن زبان قرآن»
  - جایگاه لهجه در زبان قرآن
  - دیدگاه های مختلف درباره لهجه قرآن
  - لهجه معیار
۴. بایستگی تفسیر
  - عوامل نیازمندی به تفسیر
  - گزیده گویی قرآن
  - وجود حقایق والا و ارجمند در قرآن
  - درون مایه تو بر توی قرآن

۵. فهم پذیری قرآن

- دلایل عقلی

- دلایل قرآنی: آیات تحدی، آیات فراخوان به تدبیر و تعقل

- دلایل روایی: روایات تمسک به قرآن، روایات میزان بودن قرآن

- نقد و بررسی دلایل مخالفان فهم پذیری قرآن

۶. تفسیر قرآن به قرآن

- تحلیل دقیق معنای تفسیر قرآن به قرآن

- نمونه های تفسیر قرآن به قرآن

- سیر تطور

- دلایل استواری تفسیر قرآن به قرآن

۷. جایگاه سنت در تفسیر قرآن

- دلایل نقلی ضرورت بهره گیری از سنت در تفسیر قرآن

- تفسیر واژگانی قرآن در سنت

- تبیین مجمل، توضیح آیات ابهام نما و ... در سنت

- نقش تعلیمی سنت در تفسیر

- سنت و قواعد تفسیری

- توسعه معنایی آیات در روایات

۸. اسباب نزول

- تعریف اسباب نزول و سیر تطور معنایی سبب نزول

- نقش سبب نزول در فهم آیات

- نمونه ها

- آسیب شناسی اسباب نزول (جعل و وضع، تطبیق یا سبب نزول و...)

۹. فضای نزول

- تبیین معنای فضای نزول

- فرق فضای نزول و سبب نزول

- تفسیر آیات بر پایه فضای نزول در روایات

- قرآن و فرهنگ زمانه

۱۰. سیاق

- مفهوم سیاق

- گونه های سیاق

- شرایط تحقق سیاق

- تعارض سیاق با نص

۱۱. نظم و پیوستگی آیات

- تعریف نظم و انسجام

- ابعاد پیوستگی

- تطور معنایی نظم

- مخالفان پیوستگی و نظم و دلایل آنان

- دلایل استواری آن

۱۲. اقسام تفسیر (تفسیر ترتیبی و موضوعی)

- معنای تفسیر ترتیبی و موضوعی

- ابعاد و گونه های تفسیر ترتیبی و موضوعی

- پیشینه تفسیر ترتیبی و موضوعی

- امتیازات تفسیر ترتیبی و موضوعی

- روشهای پژوهش موضوعی در قرآن

- مخالفان تفسیر موضوعی و دلایل آنها

۱۳. تفسیر به رأی

- معنای تفسیر به رأی

- منع تفسیر به رأی

- روایات و تفسیر به رأی

- دیدگاهها درباره تفسیر به رأی

۱۴. قاعده جری و تطبیق

- مفهوم قاعده جری و تطبیق

- فرق میان جری و تطبیق با تأویل

- ضوابط جری و تطبیق

(ت) روش یاددهی – یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

(چ) منابع علمی پیشنهادی:

- اصول و مقدمات تفسیر، علی فتحی، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۸ش.
- روش تفسیر قرآن، محمود رجیبی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۰ش.
- روش شناسی تفسیر، علی اکبر بابایی و همکاران، تهران ۱۳۹۱ش.
- درآمدی بر تفسیر قرآن کریم (اصول و مقدمات)، عبدالهادی فقهی زاده، تهران، تلاوت، ۱۳۹۱ش
- المدخل الی التفسیر، محمد فاضل لنکرانی، قم: مرکز فقه الأئمة الأطهار (علیهم السلام)، ۱۴۲۸ق.
- دراسات فی اصول التفسیر، محسن عبدالحمید، مغرب، دارالثقافة، ۱۴۴۴ق.

- اصول التفسیر و قواعدہ، خالد بن صالح العکک، بیروت، ۱۴۴۶ق.
  - فصول فی أصول التفسیر، ساعد بن سلیمان الطیار، ریاض، النشر الدولی، ۱۴۱۳ق.
- (ج) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۰۹. روش‌ها و گرایش‌های تفسیری ۱		
نوع درس و واحد	Exegetical methods and approaches 1	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	ندارد	دروس پیش‌نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم‌نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/رساله / پایان‌نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایش/مأموریت ☐ مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با روشهای تفسیری روایی، قرآن به قرآن، عقلی و اجتهادی و مسائل مرتبط با آنها

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با مفاهیم اصطلاحات روش، گرایش، قواعد و ضوابط تفسیر و...
۲. شناخت روش های تفسیری از جهت مفهوم، پیشینه، دلایل، دیدگاه ها، آسیب ها و ...
۳. شناخت مهمترین تفاسیر روایی، قرآن به قرآن، عقلی و اجتهادی

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات (مفهوم شناسی روش، گرایش، قواعد و ضوابط تفسیر و...)
۲. روش تفسیر روایی (مفهوم، پیشینه، دلایل قرآنی، روایی و عقلی، دیدگاه ها، گونه ها، نمونه ها، آسیب ها و بررسی مهمترین تفاسیر روایی و...)
۳. روش تفسیر قرآن به قرآن (مفهوم، پیشینه، دلایل قرآنی، روایی و عقلی، دیدگاه ها، گونه ها، نمونه ها، آسیب ها و بررسی مهمترین تفاسیر قرآن به قرآن و...)
۴. روش تفسیر عقلی (مفهوم، پیشینه، دلایل قرآنی، روایی و عقلی، دیدگاه ها، گونه ها، نمونه ها، آسیب ها و بررسی مهمترین تفاسیر عقلی...)
۵. روش تفسیر اجتهادی (مفهوم، پیشینه، دلایل قرآنی، روایی و عقلی، دیدگاه ها، گونه ها، نمونه ها، آسیب ها و بررسی مهمترین تفاسیر اجتهادی...)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

روش مسئله محور همراه با مشارکت و پرسش و پاسخ

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۱۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۱۵ درصد
آزمون پایانی	۷۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- روش‌های تفسیری، سید رضا مودب و عزتی، محمد رضا، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۸ش؛
- بررسی مکاتب و روش‌های تفسیری، علی اکبر بابایی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۱ش؛
- مبانی تفسیر قرآن، سید رضا مودب، قم: دانشگاه قم، ۱۳۸۶ش؛
- قواعد تفسیر قرآن، علی اکبر بابایی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۷ش؛
- آسیب‌شناسی جریان‌های تفسیری، محمد اسعدی و همکاران، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۹ش؛
- التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشيب، محمد هادی معرفت، قم: موسسه فرهنگی التمهید، ۱۳۸۵ش؛
- قواعد تفسیر در میزان و تفسیر ابن عاشور (با تکیه بر پنج حوزه ترادف، اشتراک لفظی، سبب نزول، اغراض سور و سیاق)، زهرا عماری الهیاری، تهران: معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۹۹ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۰. روش‌ها و گرایش‌های تفسیری ۲		
نوع درس و واحد	Exegetical methods and approaches 2	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	روش‌ها و گرایش‌های تفسیری ۱	دروس پیش‌نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم‌نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/رساله / پایان‌نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با آموختن/مأموریت موسسه ☐ است	مرتبط با آموختن/مأموریت موسسه نیست ☐	وضعیت آموختن/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با مهمترین گرایش‌های تفسیری و مسائل مرتبط با آنها

اهداف ویژه:

۱. شناخت گرایش‌های تفسیری از جهت مفهوم، پیشینه، دلایل، دیدگاه‌ها، گونه‌ها، نمونه‌ها، معیارها، آسیب‌ها و معرفی مهمترین تفاسیر؛
۲. آشنایی با اهمیت گرایش‌های تفسیری در حل مسائل و شبهات علمی، اجتماعی، کلامی و ... از جمله: تعارض علم و دین، مسائل فمینیستی، ارتباط دین و سیاست، دیدگاه‌های ادبی نوین و ...

پ) سرفصل‌ها:

۱. مرجعیت علمی قرآن و جایگاه گرایش‌های تفسیری؛
۲. گرایش تفسیر ادبی (مفهوم، پیشینه، دلایل، دیدگاه‌ها، گونه‌ها، نمونه‌ها، معیارها، آسیب‌ها و معرفی مهمترین تفاسیر)
۳. گرایش تفسیر کلامی (مفهوم، پیشینه، دلایل، دیدگاه‌ها، گونه‌ها، نمونه‌ها، معیارها، آسیب‌ها و معرفی مهمترین تفاسیر)
۴. گرایش تفسیر فقهی (مفهوم، پیشینه، دلایل، دیدگاه‌ها، گونه‌ها، نمونه‌ها، معیارها، آسیب‌ها و معرفی مهمترین تفاسیر)
۵. گرایش تفسیر عرفانی (مفهوم، پیشینه، دلایل، دیدگاه‌ها، گونه‌ها، نمونه‌ها، معیارها، آسیب‌ها و معرفی مهمترین تفاسیر)
۶. گرایش تفسیر فلسفی (مفهوم، پیشینه، دلایل، دیدگاه‌ها، گونه‌ها، نمونه‌ها، معیارها، آسیب‌ها و معرفی مهمترین تفاسیر)
۷. گرایش تفسیر اجتماعی (مفهوم، پیشینه، دلایل، دیدگاه‌ها، گونه‌ها، نمونه‌ها، معیارها، آسیب‌ها و معرفی مهمترین تفاسیر)
۸. گرایش تفسیر علمی (مفهوم، پیشینه، دلایل، دیدگاه‌ها، گونه‌ها، نمونه‌ها، معیارها، آسیب‌ها و معرفی مهمترین تفاسیر)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

روش مسئله محور همراه با مشارکت و پرسش و پاسخ

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۱۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۱۵ درصد
آزمون پایانی	۷۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- روش‌های تفسیری، سید رضا مودب و عزتی، محمد رضا، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۸ش.
- بررسی مکاتب و روش‌های تفسیری، علی اکبر بابایی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۱ش.
- آسیب‌شناسی جریان‌های تفسیری، محمد اسعدی و همکاران، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۹ش.
- التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشيب، محمد هادی معرفت، قم: موسسه فرهنگی التمهید، ۱۳۸۵ش.
- اتجاهات التجديد فی تفسیر القرآن الکریم، محمد ابراهیم، شریف، مصر: دار الاسلام، ۱۴۲۹ق.
- اتجاهات التفسیر فی القرن الرابع عشر، فهد بن عبدالله رومی، ریاض: موسسه الرساله، ۱۴۱۸ق.
- روش‌ها و گرایش‌های تفسیری، حسین علوی مهر، قم: اسوه، ۱۳۸۱ش.
- جریان‌شناسی تفسیر علمی، شادی نفیسی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۷ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۱. سبک شناسی بیان قرآن		
نوع درس و واحد	Stylistics of Qur'an Expression	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ■ ☐ پایه		ندارد
عملی □ ☐ تخصصی الزامی ■		ندارد
نظری-عملی □ ☐ تخصصی اختیاری □		۲
☐ پروژه/ رساله / پایان نامه		
☐ مهارتی-اشتغال پذیری □		۳۲
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش/مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- توانمندی بر تحلیل و درک متن قرآن در پرتو ویژگی های سبک بیانی آن

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با ویژگی های منحصر به فرد سبک بیانی قرآن
۲. تحلیل متن قرآن براساس روش های متداول سبک شناسی و تبیین پیام قرآن از این طریق

پ) سرفصل ها:

۱. سبک تصریفی بیان قرآن (تصریف یک موضوع در یک سوره، تصریف یک موضوع در سراسر قرآن)
۲. سبک تعاملی بیان قرآن (تبیین پیوند بین آیات در یک سیاق بر مبنای تبیین سؤال مقدر، تبیین صنعت «الفتات» در پرتو سبک تعاملی قرآن، سبک انگیزشی بیان قرآن، مسئله سازی های هدایتگرانه از امور مغفول در جامعه و ...)
۳. سبک چیدمان مطالب در قرآن (چیدمان مطالب در یک سوره، چیدمان های تکرار شونده در قرآن)
۴. سبک بیانی اندرز گویانه (سبک پیام دار و هدایت محور بیان قرآن بر خلاف سبک عموماً روایی دیگر کتب آسمانی)
۵. سبک تصویر پردازانه بیان قرآن
۶. سبک بیانی تفسیر پذیر و تبیین خواه
۷. سبک بیانی تطبیق پذیر (بیان قواعد و سنن الهی قابل تطبیق بر همه زمانها و مکانها)
۸. سبک شناسی متن قرآن بر اساس روش های جدید سبک شناسی با تمرکز بر کشف پیام و هدف (بررسی در سطوح مختلف زبانی، ادبی، فکری)
۹. بررسی شبهات مربوط به سبک بیانی قرآن (سبک بیانی مردانه قرآن، پراکندگی موضوعات در سوره، ...)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ارائه نمونه های قرآنی در هر موضوع جهت تثبیت مطالب تئوری
- تشویق دانشجویان به ارائه نمونه های قرآنی مرتبط با هر موضوع

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

10 درصد

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال

20 درصد

آزمون پایان نیم سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

ج) منابع علمی پیشنهادی:

- التصوير الفنی فی القرآن، سید قطب (۱۴۲۳ق) قاهره: دار الشروق.
- من اسالیب القرآن، ابراهیم سامرائی (۱۴۰۷ق). بیروت: موسسه الرساله.
- اسالیب التشویق و التنغیر فی القرآن الکریم، الحسین جرنو محمود جلو (۱۴۱۴ق). موسسه الرساله و دارالعلوم الانسانیه.
- تدبر در قرآن کریم (استادی و استدلالی)، علی صبحی طسوجی (۱۴۰۰ - ۱۳۹۸)، قم: طلیعه سبز. (بخش مربوط به سیر هدایتی هر سوره)
- سبک شناسی قرآن کریم، حسین عبد الرئوف (۱۳۹۰ش). ترجمه پرویز آزادی، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- خصائص التعبير القرآنی و سماته البلاغیة، عبدالعظیم بن ابراهیم المطعنی (۱۴۱۳ق). قاهره: مکتبه وهب.
- کلیات سبک شناسی، شمیسا، سیروس (۱۳۷۳). تهران: انتشارات فردوس.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۲. تفسیر ترتیبی ۱ (سوره‌های منافقون، تغابن، طلاق و تحریم)		
عنوان درس به انگلیسی:	Sequential interpretation 1	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	اصول و مقدمات تفسیر	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پروژه/رساله / پایان‌نامه ☐
		مهارتی-اشتغال پذیری ☐
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است
		موسسه نیست ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با معنا و مقصود آیات قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با معارف اخلاقی، تربیتی و اجتماعی سوره‌های منافقون، تغابن، طلاق و تحریم
۲. شناخت مفردات سوره‌های منافقون، تغابن، طلاق و تحریم
۳. آشنایی با چگونگی کاربرد اصول و مقدمات تفسیر در سوره‌های منافقون، تغابن، طلاق و تحریم
۴. شناخت چگونگی کاربرد از روش‌ها و گرایش‌های تفسیری در سوره‌های منافقون، تغابن، طلاق و تحریم

پ) سرفصل‌ها:

۱. سوره‌شناسی (زمان نزول، مکی و مدنی، فضائل، محورهای موضوعی سوره و ...)
۲. شناخت مفردات سوره‌های منتخب با استفاده از مهمترین کتاب‌های لغت
۳. بررسی ترجمه آیات و تبیین برخی نکات ادبی در آن
۴. آشنایی با تأثیر مقدمات و روش‌های تفسیری در فهم آیات سوره‌های منتخب
۵. توجه به قرائن متصل و منفصل از جمله (آیات و روایات مرتبط، اسباب نزول و ...)
۶. تبیین وجوه تناسب و زیبایی‌های لفظی و معنوی در سوره‌های منتخب
۷. تبیین ابعاد اخلاقی و اجتماعی آیات سوره‌های منتخب
۸. نقد اهم شبهات درباره برخی آیات در سوره‌های منتخب

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

روش مسئله محور همراه با مشارکت و پرسش و پاسخ

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۱۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۱۵ درصد
آزمون پایانی	۷۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه به‌ویژه نرم افزار جامع التفاسیر ۴

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تفسیر نمونه، ناصر مکارم شیرازی و دیگران
- التفسیر الکاشف، علامه محمد جواد مغنیه
- تسنیم (تفسیر قرآن کریم)، آیت الله عبدالله جوادی آملی
- مجمع البیان لعلوم القرآن، امین الإسلام طبرسی
- المیزان فی تفسیر القرآن، علامه سید محمدحسین طباطبائی
- فی ظلال القرآن، سید قطب

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۳. تفسیر ترتیبی ۲ (سوره‌های مجادله، حشر، ممتحنه، صف و جمعه)		
نوع درس و واحد	Sequential interpretation 2	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	تفسیر ترتیبی ۱	دروس پیش‌نیاز:
تخصصی الزامی ☒ عملی ☐	ندارد	دروس هم‌نیاز:
تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/رساله / پایان‌نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با آموختن/مأموریت موسسه نیست ☐	مرتبط با آموختن/مأموریت موسسه نیست ☐	وضعیت آموختن/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)
مرتبط با مأموریت/آموختن موسسه است ☐		

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با معنا و مقصود آیات قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با معارف اخلاقی، تربیتی و اجتماعی سوره‌های مجادله، حشر، ممتحنه، صف و جمعه
۲. شناخت مفردات سوره‌های مجادله، حشر، ممتحنه، صف و جمعه
۳. آشنایی با چگونگی کاربرد اصول و مقدمات تفسیر در سوره‌های مجادله، حشر، ممتحنه، صف و جمعه
۴. شناخت چگونگی کاربرد از روش‌ها و گرایش‌های تفسیری در سوره‌های مجادله، حشر، ممتحنه، صف و جمعه

پ) سرفصل‌ها:

۱. سوره‌شناسی (زمان نزول، مکی و مدنی، فضائل، محورهای موضوعی سوره و ...)
۲. شناخت مفردات سوره‌های منتخب با استفاده از مهمترین کتاب‌های لغت
۳. بررسی ترجمه آیات و تبیین برخی نکات ادبی در آن
۴. آشنایی با تأثیر مقدمات و روش‌های تفسیری در فهم آیات سوره‌های منتخب
۵. توجه به قرائن متصل و منفصل از جمله (آیات و روایات مرتبط، اسباب نزول و ...)
۶. تبیین وجوه تناسب و زیبایی‌های لفظی و معنوی در سوره‌های منتخب
۷. تبیین ابعاد اخلاقی و اجتماعی آیات سوره‌های منتخب
۸. نقد اهم شبهات درباره برخی آیات در سوره‌های منتخب

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

روش مسئله محور همراه با مشارکت و پرسش و پاسخ

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۱۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۱۵ درصد
آزمون پایانی	۷۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه به‌ویژه نرم افزار جامع التفاسیر ۴

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تفسیر نمونه، ناصر مکارم شیرازی و دیگران
- التفسیر الکاشف، علامه محمد جواد مغنیه
- تسنیم (تفسیر قرآن کریم)، آیت الله عبدالله جوادی آملی
- مجمع البیان لعلوم القرآن، امین الإسلام طبرسی
- المیزان فی تفسیر القرآن، علامه سید محمدحسین طباطبائی
- فی ظلال القرآن، سید قطب

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۴. تفسیر ترتیبی ۳ (سوره‌های الرحمن، واقعه و حدید)		
عنوان درس به انگلیسی:	Sequential interpretation	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	تفسیر ترتیبی ۲	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پروژه/رساله / پایان نامه ☐
		مهارتی-اشتغال پذیری ☐
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)		
مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐
		موسسه نیست ☐ است ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با معنا و مقصود آیات قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با معارف اخلاقی، تربیتی و اجتماعی سوره‌های الرحمن، واقعه و حدید
۲. شناخت مفردات سوره‌های الرحمن، واقعه و حدید
۳. آشنایی با چگونگی کاربرد اصول و مقدمات تفسیر در سوره‌های الرحمن، واقعه و حدید
۴. شناخت چگونگی کاربرد از روش ها و گرایش های تفسیری در سوره‌های الرحمن، واقعه و حدید

پ) سرفصل ها:

۱. سوره شناسی (زمان نزول، مکی و مدنی، فضائل، محورهای موضوعی سوره و ...)
۲. شناخت مفردات سوره‌های منتخب با استفاده از مهمترین کتاب های لغت
۳. بررسی ترجمه آیات و تبیین برخی نکات ادبی در آن
۴. آشنایی با تأثیر مقدمات و روشهای تفسیری در فهم آیات سوره‌های منتخب
۵. توجه به قرائن متصل و منفصل از جمله (آیات و روایات مرتبط، اسباب نزول و ...)
۶. تبیین وجوه تناسب و زیبایی های لفظی و معنوی در سوره‌های منتخب
۷. تبیین ابعاد اخلاقی و اجتماعی آیات سوره‌های منتخب
۸. نقد اهم شبهات درباره برخی آیات در سوره‌های منتخب

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

روش مسئله محور همراه با مشارکت و پرسش و پاسخ

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۱۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۱۵ درصد
آزمون پایانی	۷۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه به‌ویژه نرم افزار جامع التفاسیر ۴

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تفسیر نمونه، ناصر مکارم شیرازی و دیگران
- التفسیر الکاشف، علامه محمد جواد مغنیه
- تسنیم (تفسیر قرآن کریم)، آیت الله عبدالله جوادی آملی
- مجمع البیان لعلوم القرآن، امین الإسلام طبرسی
- المیزان فی تفسیر القرآن، علامه سید محمدحسین طباطبائی
- فی ظلال القرآن، سید قطب

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۵. تفسیر ترتیبی ۴ (سوره‌های طور، نجم و قمر)		
نوع درس و واحد	Sequential interpretation 4	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	تفسیر ترتیبی ۳	درس پیش‌نیاز:
تخصصی الزامی ☒ عملی ☐	ندارد	درس هم‌نیاز:
تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/رساله / پایان‌نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با مأموریت/مأموریت موسسه نیست ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- آشنایی با معنا و مقصود آیات قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با معارف اخلاقی، تربیتی و اجتماعی سوره‌های طور، نجم و قمر
۲. شناخت مفردات سوره‌های طور، نجم و قمر
۳. آشنایی با چگونگی کاربرد اصول و مقدمات تفسیر در سوره‌های طور، نجم و قمر
۴. شناخت چگونگی کاربرد از روش‌ها و گرایش‌های تفسیری در سوره‌های طور، نجم و قمر

پ) سرفصل‌ها:

۱. سوره‌شناسی (زمان نزول، مکی و مدنی، فضائل، محورهای موضوعی سوره و ...)
۲. شناخت مفردات سوره‌های منتخب با استفاده از مهمترین کتاب‌های لغت
۳. بررسی ترجمه آیات و تبیین برخی نکات ادبی در آن
۴. آشنایی با تأثیر مقدمات و روش‌های تفسیری در فهم آیات سوره‌های منتخب
۵. توجه به قرائن متصل و منفصل از جمله (آیات و روایات مرتبط، اسباب نزول و ...)
۶. تبیین وجوه تناسب و زیبایی‌های لفظی و معنوی در سوره‌های منتخب
۷. تبیین ابعاد اخلاقی و اجتماعی آیات سوره‌های منتخب
۸. نقد اهم شبهات درباره برخی آیات در سوره‌های منتخب

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

روش مسئله محور همراه با مشارکت و پرسش و پاسخ

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۱۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۱۵ درصد
آزمون پایانی	۷۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه به‌ویژه نرم افزار جامع التفاسیر ۴

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تفسیر نمونه، ناصر مکارم شیرازی و دیگران
- التفسیر الکاشف، علامه محمد جواد مغنیه
- تسنیم (تفسیر قرآن کریم)، آیت الله عبدالله جوادی آملی
- مجمع البیان لعلوم القرآن، امین الإسلام طبرسی
- المیزان فی تفسیر القرآن، علامه سید محمدحسین طباطبائی
- فی ظلال القرآن، سید قطب

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۶. تفسیر موضوعی ۱ (توحید و عدل)		
نوع درس و واحد	Thematic interpretation1 (Monotheism and Justice in the Quran)	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	اصول و مقدمات تفسیر	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- شناخت آموزه توحید در تعالیم وحی
- درک درست از مقوله شفاعت، توسل و استغاثه به انبیا و اولیای الهی

اهداف ویژه:

۱. درک جایگاه توحید در نظام هدایتی قرآن
۲. تعمیق باور به توحید و بسترسازی برای زیست موحدانه
۳. توانمندسازی دانشجویان برای پاسخ به پرسش‌ها و شبهات درباره رابطه توحید با شفاعت و توسل

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات: مفهوم‌شناسی، اقسام (نظری و عملی، حد نصاب و حد کمال) ابعاد، اهمیت، پیشینه و شناخت اهم منابع
۲. درنگی در جایگاه توحید در نظام تعالیم و حیانی (رابطه توحید با اصول اعتقادی و سایر تعالیم معرفتی، فقهی، حقوقی، اخلاقی و... قرآن)
۳. مفهوم توحید ذاتی و ادله آن
۴. مفهوم توحید صفاتی و ادله آن
۵. مفهوم توحید ربوبی و ادله آن
۶. مفهوم توحید عبادی و ادله آن
۷. نسبت توحید با عدل در نظام اندیشه اسلامی
۸. نسبت توحید با شفاعت و توسل و نقد ادعای شباهت مسلمانان با مشرکان در شفاعت طلبی، استغاثه و توسل

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ارزیابی فاصله زندگی فردی و اجتماعی ما مسلمانان با هر کدام از ابعاد توحید
- بررسی ابعاد و علل شرک در قرآن توسط دانشجویان با راهنمایی استاد
- بررسی مراتب توحید در رازقیت، نصرت، استعانت، خوف و... توسط دانشجویان با راهنمایی استاد
- تلخیص و گزارش برخی از منابع و نرم‌افزاری و مکتوب مرتبط با موضوع توحید، شرک، عدل، شفاعت، توسل با ملائکه.

استاد

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۳۰ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
۲۰ درصد	آزمون پایان نیم‌سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه به‌ویژه نرم افزار جامع التفاسیر ۴

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- توحید، شهید مرتضی مطهری، انتشارات صدرا (ویرایش جدید)، ۱۳۸۷ش
- معارف قرآن، بخش خداشناسی، آیت‌الله مصباح یزدی، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۶
- توحید در قرآن (تفسیر موضوعی، ج ۲ و ۳)، آیت‌الله جوادی آملی، قم، مرکز اسراء، ۱۳۸۳ش توحید و شرک، و شفاعت، توسل و استغاثه در قرآن (تفسیر موضوعی ۱)، فتح اله نجارزادگان (در مرحله نشر)
- خدا در زندگی انسان، شهید مرتضی مطهری، انتشارات صدرا، ۱۴۰۲ش
- پیام قرآن (ج ۳ و ۴)، آیت‌الله مکارم شیرازی، قم، مدرسه الامام علی بن ابی طالب، ۱۳۷۵ش
- منشور جاوید (ج ۲)، آیت‌الله سبحانی، قم، انتشارات توحید، ۱۳۶۵
- راهنمای حقیقت، پرسش و پاسخ پیرامون عقاید شیعه، آیت‌الله سبحانی، تهران، نشر مشعر، ۱۳۸۵ش
- مرزهای توحید و شرک، آیت‌الله سبحانی، قم، انتشارات توحید، بی تا
- التوحید، شیخ صدوق، تحقیق: سید هاشم حسینی طهرانی، قم: جماعه المدرسین.
- تفسیر نمونه، زیر نظر آیت‌الله ناصر مکارم شیرازی
- تسنیم (تفسیر قرآن کریم)، آیت‌الله عبدالله جوادی آملی
- الله‌شناسی، سید محمدحسین حسینی تهرانی، تهران، انتشارات علامه طباطبایی، بی تا
- شیعه پاسخ می دهد، سیدرضا حسینی نسب، زیر نظر آیت‌الله جعفر سبحانی، تهران: نشر مشعر، ۱۳۷۴ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۲. تفسیر موضوعی ۲ (نبوت و امامت)		
نوع درس و واحد	Thematic interpretation2 (Prophecy and Leadership model in the Quran)	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	تفسیر موضوعی ۱	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۲	تعداد واحد:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- شناخت آموزه نبوت و مقام پیشوایی انبیا در نظام هدایتی قرآن
- شناخت ویژگی های رسالت پیامبر اکرم (ص)

اهداف ویژه:

۱. تعمیق باور به نبوت و درک ضرورت اقتدا به انبیای الهی
۲. درک ضرورت برپایی حکومت دینی برای تحقق اهداف انبیای الهی
۳. توانمندسازی دانشجویان برای پاسخ به پاره ای از پرسش ها و شبهات درباره نبوت

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات: مفهوم شناسی نبی، رسول، اولوالعزم (تفاوت ها، و تشابه های آنها با یکدیگر)، مراتب انبیا، امام، ولی، ضرورت و اهمیت پیامبر شناسی و امام شناسی، پیشینه و شناخت اهم منابع
۲. اهداف بعثت انبیای الهی: دعوت به توحید و پالایش شرک، بیم از کفرها و مژده به پاداش های خدا، تلاوت آیات و تعلیم کتاب و حکمت، مبارزه با طاغوت و مستکبران، بیرون بردن مردم از تاریکی ها به نور، تبیین و اجرای احکام الهی، اتمام حجت بر بندگان، اقامه قسط و گسترش عدالت، داوری و پایان دادن به اختلاف ها و کشمکش ها ...
۳. ویژگی های رسالت پیامبر اکرم (ص): جهان شمولی، جاودانگی، رحمت عام برای جهانیان، ماندگاری معجزه پیامبر خاتم، جامعیت شریعت، خاتمیت، ذکر نشانه ها در کتاب ها و گفتارهای انبیای الهی پیشین
۴. جایگاه رهبری و نقش الگویی انبیای الهی
۵. ضرورت برپایی حاکمیت دینی برای تحقق اهداف انبیای الهی
۶. تبیین مفهوم امامت و خلافت رسول الله (ص) بر اساس آموزه های قرآن و سنت نبوی
۷. شاخصه های امامت (نصب الهی، عصمت، علم موهوب)
۸. شؤون و وظائف امامت (تبیین قرآن، روایت صحیح از رسول الله ص و پاسداری از دین)
۹. تبیین ضرورت های استمرار امامت پس از حیات رسول الله (ص)
۱۰. پاسخگویی به اهم شبهات موجود درباره امامت ائمه دوازده گانه

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ارزیابی فاصله زندگی فردی و اجتماعی ما مسلمانان با اهداف انبیا
- بررسی مشروعیت حکومت دینی و راهکار تحقق اهداف انبیا در حکومت دینی مانند: نقش مردم در نظام دینی، شرایط و وظایف و اختیارات زمامداران دولت اسلامی، مناسبات دولت اسلامی با جامعه ایمانی، و غیر ایمانی و... توسط دانشجویان با راهنمایی استاد

- بررسی نقش الگویی انبیا در ابعاد گوناگون (رابطه با خدا، فردی، اجتماعی) در قرآن با راهنمایی استاد
- معرفی منابع نرم‌افزاری و مکتوب متناسب با سرفصل‌ها توسط استاد برای تهیه تلخیص و گزارش توسط دانشجویان
- بررسی و نقد برخی از شبهات درباره ضرورت و مشروعیت حکومت دینی

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۳۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم‌افزارهای مربوطه به‌ویژه نرم‌افزار جامع التفسیر ۴

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- معارف قرآن، بخش راه و راهنماشناسی، آیت‌الله مصباح، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۶ ش.
- وحی و نبوت، شهید مطهری، قم، انتشارات صدرا، ۱۳۹۲ ش.
- وحی و نبوت در قرآن (تفسیر موضوعی ج ۳)، آیت‌الله جوادی، مرکز اسراء، ۱۳۸۱ ش.
- مبانی اندیشه سیاسی اسلام، آیت‌الله عمید زنجانی، تهران، مؤسسه فرهنگی اندیشه، ۱۳۷۷ ش.
- از نبوت تا امامت از نگاه میزان، گردآورنده مدرسه دانشجویی قرآن و عترت دانشگاه تهران، ۱۳۹۳ ش.
- نبوت در قرآن، آیت‌الله خامنه‌ای، گردآوری مرکز تبلیغ دانشگاه امام صادق (ع)، تهران.
- منشور جاوید (۵ و ۷)، آیت‌الله سبحانی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۶ ش.
- پیام قرآن، آیت‌الله مکارم شیرازی، قم، مدرسه الامام امیرالمؤمنین، ۱۳۷۵ ش.
- حقوق و سیاست در قرآن، آیت‌الله مصباح، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۸ ش.
- فرهنگ اصطلاحات و مفاهیم سیاسی در قرآن، عبدالله نظرزاده، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۶ ش.
- مجموعه گفت‌وگوهای مذاهب اسلامی، محمدتقی فخلعی، تهران: نشر مشعر، ۱۳۸۳ ش.
- پاسخ به شبهات کلامی (دفتر چهارم): امامت، محمدحسن قدردان قراملکی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه، ۱۴۰۲ ش.
- پرتو ولایت، آیت‌الله محمدهادی معرفت، قم: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی التمهید، ۱۳۸۴ ش.
- امام شناسی، علامه محمدحسین حسینی طهرانی، قم: مؤسسه ترجمه و نشر دوره علوم و معارف، ۱۴۲۲ ق.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۸. تفسیر موضوعی ۳ (معاد و قیامت)		
نوع درس و واحد	Thematic interpretation3 (Resurrection in Quran)	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	تفسیر موضوعی ۲	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		
مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش /مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی /مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- شناخت معارف قرآن درباره جهان رستاخیز

اهداف ویژه:

۱. تعمیق باور به معاد و نقش آفرینی مؤثر آن در زندگی دنیایی
۲. توانمند ساختن دانشجویان برای پاسخ به پرسش‌ها و تردیدها درباره معاد

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات: مفهوم‌شناسی معاد، برزخ، وفات، قیامت، مروری به باور به معاد در ادیان، ضرورت و اهمیت بحث و شناخت اهم منابع
۲. انواع حیات، حقیقت مرگ و حیات برزخی در قرآن
۳. دلایل قرآنی ضرورت و برپایی معاد
۴. تحلیل نام‌های قیامت در قرآن
۵. رابطه حیات دنیا با حیات آخرت
۶. نظام کیفر و پاداش در معاد بر پایه نظام معرفتی قرآن کریم
۷. نقش باور به معاد در تربیت و تعالی انسان
۸. پاسخگویی به اهم شبهات موجود درباره معاد و قیامت

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- همکاری دانشجویان در کشف پرسش‌های مرتبط با موضوع درس و پاسخ آنها با راهنمایی استاد
- تحلیل معارف و حیانی درباره مرگ و برزخ و معاد بر اساس برنامه «زندگی پس از زندگی» سیمای جمهوری اسلامی ایران
- تلخیص و گزارش برخی از منابع مرتبط با موضوع (غیر از مطالب سرفصل) با صلاح‌دید استاد از جمله موضوعات رخداده در آستانه برپایی معاد، رخدادهای در عرصه قیامت (مانند حشر خلاق، مواقف گوناگون، محاسبه اعمال، گروه‌بندی مردم به مقربان، اصحاب یمین و اصحاب شمال، شفاعت و...)، اوصاف بهشت، پاداش‌های روحی و جسمی بهشتیان، اوصاف دوزخ، کیفرهای روحی و جسمی دوزخیان و...

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه به‌ویژه نرم افزار جامع التفاسیر ۴

ج) منابع علمی پیشنهادی:

- قرآن و مسأله معاد، علیرضا اسعدی، قم، مؤسسه بوستان کتاب، چ دوم، ۱۳۹۱ ش.
- معاد (تفسیر موضوعی قرآن، ج ۴ و ۵) آیت‌الله جوادی آملی، تحقیق و تنظیم علی زمانی قمش‌ای، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۳ ش
- مشهور جاوید، ج ۵، آیت‌الله سبحانی، قم، مؤسسه امام صادق (ع)، بی تا
- معاد (مجموعه آثار ج ۴)، شهید مطهری، مؤسسه صدرا، ۱۳۷۷
- پیام قرآن ج ۵ و ۶، آیت‌الله مکارم شیرازی، قم، مؤسسه الامام امیرالمؤمنین (ع)، ۱۳۹۳
- معادشناسی با تاکید بر اندیشه‌های قرآنی علامه طباطبایی، مسعود تاج آبادی، قم: جامعه الزهرا و پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۴۰۰ ش.
- معادشناسی، علامه سید محمدحسین حسینی طهرانی، قم: انتشارات علامه طباطبایی.
- حیات پس از مرگ، علامه طباطبایی، تهران، انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۳۶۰ ش
- حق الیقین فی معرفه اصول الدین، سید عبدالله شبر، قم، دارالکتب الاسلامیه، بی تا
- علم الیقین فی اصول الدین، فیض کاشانی، تصحیح بیدارفر، قم، انتشارات بیدار، ۱۴۱۸ ق
- سرنوشت ارواح در برزخ، مجتبی شاهملکی، قم، مؤسسه بوستان کتاب، چ اول، ۱۳۹۲ ش
- معاد در نگاه عقل و دین، محمدباقر شریعتی سبزواری، قم، مؤسسه بوستان کتاب، چ شش، ۱۳۸۶
- معاد از دیدگاه علامه طباطبایی، مرتضی متقی نژاد، عصر غیبت، قم، ۱۳۸۲
- معاد یا بازگشت به سوی خدا، محمد شجاعی، تهران، شرکت سهامی انتشارات، ۱۳۹۱ ش

ج) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۱۹. قرآن و اهل بیت (ع)		
نوع درس و واحد	Ahl01 – Bayt and Qur'an	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	ندارد	دروس پیش نیاز:
تخصصی الزامی ☒ عملی ☐	ندارد	دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- شناخت جایگاه اهل بیت (ع) در قرآن و فضائل و حقوق آنان

اهداف ویژه:

۱. درک جایگاه اهل بیت (ع) در نظام هدایتی قرآن و وظایف ما در قبال آنان
۲. توانمندسازی دانشجویان برای پاسخ به پرسش‌ها و شبهات موجود درباره حقوق و مناقب اهل بیت (ع)

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات: مفهوم اهل بیت (ع)، ضرورت و اهمیت بحث، پیشینه و شناخت اهم منابع
۲. دسته‌بندی آیات درباره اهل بیت (ع) در قرآن کریم
۳. ویژگی‌های اهل بیت (ع) در قرآن کریم
۴. فضایل اهل بیت (ع) در قرآن کریم:
  - الگوی بندگی (دهر/۶-۲۲)
  - تطهیر خاص (احزاب/۳۳)
  - جداناپذیری از قرآن (عنکبوت/۴۹، فاطر/۳۲)، تحلیل حدیث ثقلین
  - حضور در مباحثه (آل عمران/۶۱)
۵. حقوق اهل بیت (ع) در قرآن کریم:
  - حق ولایت در آیات ولایت (مائده/۵۵ و ۵۶، آیه تبلیغ (مائده/۶۷)، آیه اکمال (مائده/۳))
  - حق اطاعت (نساء/۵۹ و...)
  - مرجعیت دینی (نحل/۴۳ و ۴۴ و انبیا/۷-۸)
  - حق مودت (شوری/۲۳-۲۴)
  - حقوق مالی (مانند: حق خمس، انفال/۴۱، حق فقی، حشر/۶ و ۷)
۶. دیدگاه‌ها در باره نقش سنت در فهم قرآن
  - عدم نیاز به سنت
  - نیاز تام به سنت

- تفصیل حوزه‌های معرفتی

- تفصیل لایه‌های معرفتی

۷. نقش اهل بیت (ع) در تفسیر قرآن کریم

- گونه‌های روایات تفسیری اهل بیت (ع): تشریح فضای نزول، تبیین واژه، توضیح مفهوم، تخصیص و تقیید،

تبیین متشابه، تأویل، جری و تطبیق

- نقش تبیینی در حوزه مفاهیم ظاهر و باطن

- نقش بیان مصادیق آیات در حوزه حق و باطل

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- همکاری دانشجویان در کشف پرسش‌های مرتبط با موضوع درس و پاسخ آنها با راهنمایی استاد

- معرفی منابع نرم‌افزاری و مکتوب متناسب با سرفصل‌ها توسط استاد برای تهیه تلخیص و گزارش دانشجویان

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۵ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۲۵ درصد

آزمون پایانی ۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وب‌سایت‌های علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو

پروژکتور) برای ارائه درس

- بهره‌گیری از نرم‌افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تفسیر موضوعی قرآن کریم (اهل بیت در قرآن)، فتح اله نجارزادگان، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۴۰۳

- آیات ولایت در قرآن، آیت‌الله مکارم شیرازی، تنظیم ابوالقاسم علیان، ناشر نسل جوان، قم، چ سوم، ۱۳۸۶ش

- ولایت و امامت (تفسیر موضوعی قرآن کریم، جلد سوم)، آیت‌الله جوادی آملی، قم، مرکز نشر اسراء، چ دوم، ۱۳۸۰ش

- اهل بیت در قرآن و سنت، محمد محمدی ری شهری، قم، دار الحدیث، ۱۳۷۵

- پرسمان عصمت، علی اکبر بابایی، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۸ش

- ولایت و امامت (پژوهشی از منظر قرآن کریم)، محمد اسعدی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۳ش

- منشور جاوید، ج ۵ و ۶، آیت‌الله جعفر سبحانی، قم، مؤسسه الامام الصادق (ع)، ۱۳۷۳ش

- امام مهدی موجود موعود، آیت‌الله جوادی آملی، تحقیق و تنظیم: محمدحسن مخبر، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۷ش

- امامت در بینش اسلامی، ربانی گلپایگانی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۶ش

- پژوهشی جدید درباره آیه تطهیر، عبدالرحمن باقرزاده، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۱ش

- بررسی تطبیقی تفسیر آیات ولایت در دیدگاه فریقین، فتح اله نجارزادگان، تهران، سمت، ۱۳۹۱

- رابطه متقابل کتاب و سنت، علی نصیری، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۶ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

(اعراف/ ۸۵ و...)، امر به معروف و نهی از منکر (آل عمران/ ۱۰۴، لقمان/ ۱۷، حج/ ۴۱، و...)، صبر و تحمل دیگران و دعوت به صبر (زمر/ ۱۰، آل عمران/ ۲۰، عصر/ ۳، رعد/ ۲۴ و...)، عفو و گذشت (نور/ ۲۲، یوسف/ ۹۲، شوری/ ۳۷، نساء/ ۴۹ و...) و...

۶. تحلیل آموزه‌هایی از اخلاق زیست‌محیطی؛ (بقره/ ۲۰۵، رعد/ ۲۵، اعراف/ ۸۵ و...) و...

۷. آموزه‌های اخلاق خواص (عالمان)؛ مانند ربّانی در تعلیم کتاب (آل عمران/ ۷۹)، تلاوت مستمر آیات (مزمّل/ ۱-۵ و ۲۰، بقره/ ۱۲۱)، همراه با خداجویان (کهف/ ۲۱، شعراء/ ۲۱۵)، مژده دهنده به رحمت و بیم دهنده از کیفر (نساء/ ۱۶۵، هود/ ۲-۳، احزاب/ ۴۶-۴۵)، رویکرد اصلاحی (هود/ ۸۸)، تهجد (زمر/ ۹)، تسلیم در برابر حق و عمل‌گرایی (زمر/ ۵۵، انعام/ ۱۵۵)، خشیت از خدا (فاطر/ ۲۸ و...)، احتراز از اختلاف جائزانه پس از علم و آگاهی (بقره/ ۲۱۳، شوری/ ۱۴-۱۳)، احتراز از گرایش به طاغوتیان و تثبیت ظالمان (نساء/ ۵۲-۵۱)، احتراز از کتمان و انکار و تحریف حقایق (بقره/ ۱۴۶-۱۴۷، اعراف/ ۱۶۹)، انتساب دروغ به خداوند و سوء استفاده از موقعیت خود (بقره/ ۷۹، اعراف/ ۱۶۹)، اجتناب از دلبستگی به حیات دنیا و غفلت از آخرت (نجم/ ۲۹-۲۸ و...)، احتراز از بالیدن به علم و پندار بی‌نیاز (غافر/ ۸۳، قصص/ ۷۸، زمر/ ۵۰-۴۹)، اجتناب از دعوت دیگران به نیکی و غفلت از خویش (بقره/ ۴۴ و...) و...

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- فعالیت دانشجویان در کشف سایر آموزه‌های اخلاق‌بندگی، فردی، اجتماعی، زیست‌محیطی، علمی و اخلاق خواص با راهنمایی استاد

- معرفی منابع نرم‌افزاری و مکتوب متناسب با سرفصل‌ها توسط استاد برای تلخیص و تهیه گزارش دانشجویان

- فعالیت دانشجویان با راهنمایی استاد برای مقایسه نظام اخلاقی قرآن با سایر مکاتب و ادیان

- فعالیت دانشجویان با راهنمایی استاد برای بررسی و اجرای شیوه‌های پیشگیری و پالایش رذایل اخلاقی مانند: مراقبت، نظارت و

حسابرسی (مائده/ ۱۰۵، تحریم/ ۶، حشر/ ۱۸ و...)، استعاذه (اعراف/ ۲۰۰، ناس/ ۱-۴، و...)، یاد مرگ و قیامت (مطففین/ ۱-۶،

بقره/ ۲۴۹، جائیه/ ۲۱)، استغفار و توبه (نور/ ۳۱، بقره/ ۲۲۲، تحریم/ ۷، نساء/ ۱۱۰، آل عمران/ ۱۹۳، و...)، پرداخت صدقه

(بقره/ ۲۷۱، توبه/ ۱۰۲ و...) و...

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۵ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۲۵ درصد

آزمون پایانی ۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو

پروژکتور) برای ارائه درس

- بهره‌گیری از نرم‌افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مراحل اخلاق (تفسیر موضوعی ج ۱۱)، آیت‌الله جوادی آملی، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۹ ش.

- مبادی اخلاق (تفسیر موضوعی، ج ۱۰)، آیت الله جوادی آملی، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۹ش
- اخلاق در قرآن (مشکات، ج ۱، مجموعه آثار)، آیت الله مصباح، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۴۰۱ش
- اخلاق در قرآن، آیت الله مکارم شیرازی، قم، مؤسسه الامام علی بن ابی طالب، ۱۳۸۴ش
- نقطه های آغاز در اخلاق عملی، محمدرضا مهدوی کنی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چ ۱۴، ۱۳۸۲ش
- رهیافتی به اخلاق و تربیت اسلامی، فتح الله نجارزادگان، چ ۵، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۰ش
- آموزه های اخلاقی - رفتاری امامان شیعه، محمدتقی عبدوس و محمد محمدی اشتهاردی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۳ش
- فرهنگ قرآن (اخلاق حمیده)، عبدالنبی امامی، قم، مطبوعات دینی، ۱۳۸۹ش
- اخلاق جنسی در اسلام و جهان غرب، شهید مرتضی مطهری، قم، انتشارات صدرا، بی تا
- اهداف تربیت از دیدگاه اسلام، علیرضا اعرافی، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۲ش
- انسان شناسی اخلاقی، حمید ابوطالبی، قم، انتشارات کویر، ۱۳۹۲ش

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۱. انسان در قرآن		
عنوان درس به انگلیسی:	Human in the Quran	
دروس پیش نیاز:	ندارد	
دروس هم نیاز:	ندارد	
تعداد واحد:	۲	
تعداد ساعت:	۳۲	
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست ☐	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه است ☐
نوع درس و واحد	پایه ☐	نظری ☒
	تخصصی الزامی ☒	عملی ☐
	تخصصی اختیاری ☐	نظری-عملی ☐
	پروژه/رساله / پایان نامه ☐	
	مهارتی-اشتغال پذیری ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- شناخت جایگاه انسان در نظام معرفتی قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. خودشناسی در پرتو قرآن برای غفلت زدایی و خودسازی
۲. درک امتیازهای انسان شناسی قرآنی در مقایسه با انسان شناسی سایر مکاتب
۳. توانمندسازی دانشجویان در زمینه پاسخ به پرسش ها و شبهات موجود درباره انسان شناسی قرآنی

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات: مفهوم «انسان»، «بشر»، «بنی آدم»، «نفس»، ضرورت و اهمیت بحث، پیشینه و شناخت اهم منابع
۲. چگونگی آفرینش انسان (نساء/۱، آل عمران/۵۹، مؤمنون/۱۲-۱۴ و...)
۳. ویژگی های انسان: کرامت ذاتی (اسراء/۷۰)، سرشت توحیدی (روم/۳۰)، نیکوترین ساختار و صورت (تین/۴ و غافر/۶۲ و...)، دارای نفخ روح الهی (ص/۷۱-۷۲)، هدفمند و جاودانه (قیامت/۳۶، مؤمنون/۱۱۵ و...)، تسخیر آفرینش برای او (جاثیه/۱۳، نحل/۵ و...)، امکان تغییر هویتی (فاطر/۸، اعراف/۱۷۹، فرقان/۴۴، محمد/۱۲)
۴. صفات نکوهیده انسان (اسراء/۱۱، اعراف/۱۷، انبیا/۳۷ و...)
۵. انسان در ساحت تکلیف: امانتدار (احزاب/۷۴)، خلقت برای بندگی (ذاریات/۵۶)، ملهم به فجور و تقوا (شمس/۷)، انتخابگر (انسان/۳، کهف/۲۹، نازعات/۳۷-۴۱، و... آگاه به عملکرد خویش (قیامت/۱۴) دارای نفس سرزنش گر، آرایش دهنده و وسوسه گر (قیامت/۲، یوسف/۸۳، ق/۱۶)، اثرپذیر از محیط (وراثت، همنشین، خانواده و اجتماع؛ نوح/۲۷، توبه/۱۱۹، کهف/۲۸، روم/۱۰، و...، تحت مراقبت همه جانبه (فصلت/۲۰-۲۲، یس/۶۵، ق/۱۶-۱۸ و...)
۶. نسبت انسان با آموزه های بنیادین دینی (مبدأ، معاد و نبوت)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- همکاری دانشجویان در کشف پرسش های مرتبط با موضوع درس و پاسخ آنها با راهنمایی استاد
- معرفی منابع نرم افزاری و مکتوب متناسب با سرفصل ها توسط استاد برای تلخیص و تهیه گزارش دانشجویان
- فعالیت دانشجویان با راهنمایی استاد برای مقایسه انسان شناسی قرآن با سایر مکاتب و ادیان
- چگونگی کاربرد هر کدام از سرفصل های خودشناسی برای خودسازی توسط استاد با همکاری دانشجویان

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- انسان در قرآن، شهید مرتضی مطهری، تهران، انتشارات صدرا، بی تا
- انسان کامل، شهید مرتضی مطهری، قم، دفتر نشر اسلامی، ۱۳۶۲ش
- حیات حقیقی انسان در قرآن (تفسیر موضوعی ج ۱۵)، آیت‌الله جوادی آملی، قم، مرکز نشر اسراء
- انسان‌شناسی در اندیشه امام خمینی - آثار موضوعی دفتر چهل و سوم، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی
- خودشناسی برای خودسازی، آیت‌الله مصباح یزدی، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۰
- انسان‌شناسی، محمود رجبی، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۰ش
- انسان از آغاز تا انجام، علامه محمدحسین طباطبایی، مترجم صادق آملی لاریجانی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۹۹ش

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۲. عقلانیت و استدلال در قرآن		
نوع درس و واحد	Rationality and reasoning in the Qur'an	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐		ندارد
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒		ندارد
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐		۲
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		۳۲
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با عقلانیت و استدلال عقلی و اقسام آن در قرآن کریم
- تبیین مهم ترین آیات استدلالی و براهین عقلی در قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. شناخت مبانی، اصول و روشها استدلال در قرآن کریم
۲. مقایسه روش استدلالی قرآن کریم با روش استدلالی علم منطق
۳. آشنایی با سبکهای بیان استدلال در قرآن کریم

پ) سرفصلها:

۱. معنای لغوی و اصطلاحی عقل؛ تمایز عقل و عقلانیت؛ اقسام و ساحت های عقل؛ ویژگی های عقل دینی
۲. معیارهای عقلانیت در قرآن (نقد پذیری، منطقی اندیشیدن، حقیقت طلبی، دوراندیشی، آینده نگر، تأمل آفاقی و انفسی، دعوت به تعمق و پرهیز از سطحی نگری)؛ مقایسه معیارهای عقلانیت در قرآن و دیدگاه حکمای اسلامی
۳. جایگاه و ضرورت استدلال عقلی در قرآن کریم
۴. جایگاه برهان و مفاهیم مشابه آن در قرآن (سلطان، آیه، حجت، بینة)، انواع برهان در قرآن، آثار پیروی از برهان در قرآن (رهایی از خرافه پرستی، رهایی از پیروی کورکورانه از دیگران، دستیابی به یقین، پیروزی بر مخالفان)، نقاط اشتراک و افتراق برهان فلسفی و منطقی با برهان قرآنی.
۵. ویژگی های استدلال عقلی در قرآن (اثرگذاری، خطاب عام و خاص، زدودن شبهه ها، جمع میان اجمال و تفصیل، هماهنگی با فطرت بشری، سادگی و روشنی، تنوع بیانی)
۶. اقسام استدلال (تمثیل، استقراء، قیاس)، اقسام قیاس (برهان، خطابه، شعر، مغالطه و جدل)، اقسام جدل (احسن، حسن و قبیح)، تفاوت برهان و جدل، تفاوت جدل و مرء، روشها و گونه های جدل
۷. نقاط اشتراک استدلال قرآنی و استدلال منطقی: از جهت اقسام؛ از جهت منابع (تعریف، تجزیه، ذکر خاص بعد از عام، علت و معلول، مقایسه، تشبیه و مثل)؛ از جهت روش (قیاس خلف، سبر و تقسیم، تمثیل)

۸. سبک‌های بیان استدلال در قرآن (افاده تعلیل و استدلال با سبک استیناف بیانی، افاده تعلیل با سبک تعلیق حکم بر وصف، افاده تعلیل با فن تشابه اطراف، افاده تعلیل و استدلال با استفهام مجازی، افاده دلیل و استدلال با ساختار شرطی و موارد دیگر)

۹. براهین اثبات خدا در قرآن (برهان نظم، برهان فطرت، برهان حرکت، برهان حدوث، برهان وجوب و امکان، برهان صدیقین، برهان تمانع)

۱۰. براهین اثبات معاد در قرآن (برهان هدف‌مندی حرکت، برهان عدالت، برهان فطرت، برهان رحمت، برهان حکمت، برهان تجرد روح، برهان صدق)

۱۱. براهین ضرورت نبوت در قرآن (برهان لطف، برهان حکمت، برهان هدایت)

۱۲. تبیین مهم‌ترین استدلال‌های پیامبران الهی در قرآن (استدلال حضرت نوح (ع)، استدلال حضرت ابراهیم (ع) با آزر و بت‌پرستان و ستاره‌پرستان و در فضای بتکده و با نمرود، استدلال‌های حضرت موسی (ع) با فرعون، استدلال‌های پیامبر اکرم (ص) با مشرکان و اهل کتاب)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

استفاده از شیوه حل مسئله در ارائه درس. استاد در راستای فهم بهتر دانشجویان پس از تبیین مقدمات و مفاهیم، یکی از استدلال‌ها و براهین را صورت‌سازی کند و به تبیین آن بپردازد. در ادامه از دانشجویان بخواهد آیات ناظر به استدلال منطقی را تبیین و تحلیل کنند.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۱۵ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۳۵ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وب‌سایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- منزلت عقل در هندسه معرفت دینی، عبدالله جوادی آملی؛ تحقیق و تنظیم احمد واعظی، قم: اسراء، ۱۳۸۹ ش.
- توحید در قرآن (تفسیر موضوعی قرآن کریم)، عبدالله جوادی آملی، قم: اسراء، ۱۳۸۵ ش.
- معاد در قرآن (تفسیر موضوعی قرآن کریم)، عبدالله جوادی آملی، قم: اسراء، ۱۳۸۸ ش.
- وحی و نبوت در قرآن (تفسیر موضوعی قرآن کریم)، عبدالله جوادی آملی، قم: اسراء، ۱۳۸۱ ش.
- عقل از نظر قرآن و حکمت متعالیه، حبیب الله دانش شهرکی، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۷ ش.
- جدل و استدلال در قرآن کریم، محمد خزائلی، قم: گنج عرفان، ۱۳۸۲ ش.
- برهان و جدل در قرآن، حسن رضائی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۴۰۰ ش.
- درآمدی بر روش‌شناسی و گونه‌شناسی استدلال‌های قرآن کریم، محمد عطایی و عبدالمجید طالب‌تاش، قم: سلسله،

- گفتمان یا جدل و استدلال در قرآن، نصرت‌الله جمالی، قم: مبارک، ۱۳۸۶ش.
- گفتمان جدلی در قرآن، مهدی اکبرنژاد، تهران: اسوه، ۱۳۸۳ش.
- الحوار فی القرآن: قواعد، أسلوبه، معطاته، سید محمد حسین فضل‌الله، بیروت: الدار الاسلامیه، ۱۴۱۸ق.
- الحوار و الاستدلال فی القرآن الکریم، خالد سلیمان الیاسین، دمشق: دار الغوثانی، ۱۴۳۸ق.
- المعجزه الكبرى القرآن، محمد ابو زهره، قاهره: دارالفکر العربی، ۱۴۱۸ق (بخش دوم، فصل اعجاز قرآن از نظر جدل و استدلال).

(ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۳. رابطه قرآن و علوم بشری		
نوع درس و واحد	Relationship between Quran and Human Sciences	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	ندارد	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- شناخت رابطه و تعامل قرآن با علوم بشری

اهداف ویژه:

۱. شناخت مبانی، معیارها و شیوه های تعامل قرآن با علوم بشری (علوم طبیعی و علوم انسانی)
۲. شناخت منابع مهم آن از منظر عالمان شیعه و اهل سنت

پ) سرفصل ها

۱. کلیات

- مفهوم شناسی قرآن، علم و تفسیر علمی
- طبقه بندی علوم
- پیشینه علوم بشری در میان مسلمانان و تأثیر قرآن در پیدایش و رشد آنها

۲. مبانی نظری

- شناخت نظریه و قانون در علوم تجربی
- نظریه وجود همه علوم بشری در قرآن و بررسی آن
- رابطه علوم و قرآن و بررسی دیدگاهها در این باره
- تعارض های ادعایی علم و قرآن و راه حل های آنها

۳. تفسیر علمی

- تاریخچه، کتابشناسی و شیوه های تفسیر علمی
- بررسی دلایل موافقان و مخالفان تفسیر علمی
- رابطه تفسیر علمی و اعجاز علمی قرآن
- بررسی نمونه های تفسیر علمی و اعجاز علمی (نمونه های معتبر و غیرمعتبر)

۴. معیارهای انطباق قرآن و علم بشری

- ناظر به مفسر: شروط عمومی (مانند آشنایی با ادبیات عرب، آگاهی از فضای نزول و ...)، شروط اختصاصی (توانمندی علمی، ضابطه‌مندی تفسیر علمی، پرهیز از هرگونه پیش داوری، احتراز از تطبیق و تحمیل فرضیه‌های علمی و ...)
- ناظر به تفسیر معتبر: مانند پیروی از روش صحیح تفسیر، عدم منافات تفسیر با آیات دیگر و سنت قطعی و حکم قطعی عقل، تفسیر بدون پیش داوری غیر ضروری، استفاده از منابع صحیح در تفسیر و ...

۵. حوزه‌ها و گرایشهای تفسیر علمی

- علوم طبیعی مانند کیهان‌شناسی، زیست‌شناسی، زمین‌شناسی، علوم پزشکی
- علم انسانی مانند اقتصاد، سیاست، مدیریت، حقوق
- علوم نقلی مانند تاریخ، ادبیات
- علوم عقلی مانند منطق، فلسفه، ریاضیات

۶. آسیب‌شناسی رابطه قرآن با علوم بشری

- آسیب‌های مبانی: تعمیم نابجا در یکسان‌نگری کتاب تکوین و تشریح، مطلق‌انگاری علم، تعمیم صلاحیت علم در تفسیر آیات هستی‌شناسانه، مبنا قرار گرفتن علم در تفسیر آیات غیبی و ...
- آسیب‌های روشی: تفسیر به رأی، بی‌توجهی به سیاق آیات، استعمال واژگان قرآن، مقاصد آیات و هدف تفسیر، مواجهه گزینشی با دیدگاه‌های علمی و آیات و ...
- آسیب‌های محتوایی: خطا در فهم آیات، خطا در فهم یافته‌های علمی، عدم دلالت آیات بر معنای مورد نظر، تطبیق فرضیه‌های علمی اثبات نشده بر آیات

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
۳۰ درصد	آزمون پایان نیم‌سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وب‌سایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- التفسیر العلمی للقرآن فی المیزان، احمد عمر ابو حجر
- الإعجاز العلمی فی القرآن الکریم، محمد سامی محمد علی
- موسوعة الإعجاز العلمی فی القرآن الکریم والسنة المطهرة، یوسف بن محمود حاج احمد
- قرآن و علوم جدید، محمدعلی رضایی اصفهانی
- درآمدی بر تفسیر علمی قرآن، محمدعلی رضایی اصفهانی

- تفسیر علمی، ناصر رفیعی محمدی

- مقالات فصلنامه «قرآن و علوم بشری» (دانشگاه مازندران)

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۴. دانش بلاغت ۱		
عنوان درس به انگلیسی:	Quran Rhetoric and Aesthetic 1	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	صرف کاربردی ۲ نحو کاربردی ۲	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
		پروژه/ رساله / پایان نامه ☐
تعداد ساعت:	۳۲	مهارتی-اشتغال پذیری ☐
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)		
مرتبط با آمایش/مأموریت		مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است
		موسسه نیست ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- درک ظرفیتهای بلاغی و جنبه‌های زیبایی شناختی قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. ایجاد زمینه ادراک اسرار بلاغت و زیباییهای زبان و بیان بی بدیل قرآن
۲. فهم مصطلحات علوم معانی و بیان در تفاسیر قرآن کریم

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات (شامل مفاهیم و تعابیر مرتبط با «بلاغت» در آیات و روایات، مبانی زبان شناختی لزوم توجه به بلاغت قرآن، وجوه نیاز به «بلاغت» و بررسی مفهوم آن در معنای کلاسیک و جدید، اسباب و عوامل شیوایی و رسایی زبان قرآن نزد مخاطبان)
۲. تعریف علوم بلاغی (معانی، بیان و بدیع) و بیان مسائل کلی هر کدام
۳. اقسام کلام، بیان اقسام خبر، غرض و فوائد خبر
۴. اقسام انشاء و بیان معانی حقیقی و مجازی هر کدام
۵. احوال مسند و مسندالیه
۶. مباحث علم معانی؛ مانند: قصر، فصل و وصل، ایجاز، مساوات و اطناب
۷. مباحث علم بیان؛ مانند: حقیقت و مجاز، تشبیه، استعاره و کنایه
۸. مباحث جدید بلاغت با تأکید بر بلاغت تصویر در قرآن

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال
۳۰ درصد	آزمون پایان نیم سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- جواهر البلاغه، احمد الهاشمی
- البلاغة الواضحة، علی الجارم و مصطفى أمين
- بداية البلاغة، سيد ابراهيم ديباجي
- علوم بلاغت و اعجاز قرآن، يدالله نصيريان
- المعين في البلاغة، قدری مايو
- البليغ في المعاني و البيان و البدیع، احمد امين شیرازی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۵. دانش بلاغت ۲		
نوع درس و واحد	Quran Rhetoric and Aesthetic 2	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	دانش بلاغت ۱	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- درک ظرفیتهای بلاغی و جنبه‌های زیبایی شناختی قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. ایجاد زمینه ادراک اسرار بلاغت و زیباییهای زبان و بیان بی بدیل قرآن
۲. فهم مصطلحات علم بدیع در تفاسیر قرآن کریم

پ) سرفصل‌ها:

۱. تعریف علم بدیع و پیشینه آن
۲. صناعات بدیعی
۳. محسنات لفظی و معنوی
۴. صنایع لفظی: جناس و انواع آن، تصحیف، سجع، لزوم ما لایلزم، تصریح، ترصیح، موازنه، العجز علی الصدر
۵. صنایع معنوی: التفات، ایهام (توریه)، استخدام، مشاکله، لف و نشر، مبالغه، تجرید، تشخیص، طباق، مقابله، مراعات نظیر، مدح شبیه به ذم، ذم شبیه به مدح، اسلوب حکیم و...
۶. هم‌گونی‌های واژگانی در قرآن شامل جناس، اشتقاق و شبه اشتقاق، مشاکله، فواصل و انواع آن در پایان آیات
۷. تکرارهای هنری در قرآن شامل گونه‌های تکرار در قرآن، تکرارهای آوایی، تکرارهای واژگانی، تکرار عبارت
۸. آرایه‌های ترتیبی در قرآن شامل لفّ و نشر، تقسیم، تفصیل بعد از اجمال، جمع، تفریق و ترتیب
۹. آهنگ زبان قرآن و تطابق لفظ و معنا در آن
۱۰. بلاغت قصه در قرآن

(ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
۳۰ درصد	آزمون پایان نیم‌سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- جواهر البلاغه، احمد الهاشمی
- البلاغه الواضحه، علی الجارم و مصطفى أمين
- بدایة البلاغه، سيد ابراهيم ديباجي
- علوم بلاغت و اعجاز قرآن، يدالله نصيريان
- المعين في البلاغة، قدری مايو
- البليغ في المعاني و البيان و البديع، احمد امين شيرازي
- زيباشناسی قرآن از نگاه بديع، حسن خرقاني، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی
- پديده قرآنی، مالک بن نبی، مترجم: علی حجتی کرمانی
- نقش قرآن در تکامل نقد ادبی، سعد زغلول، مترجم: علی اوسط ابراهیمی
- اعجاز بیانی قرآن، عایشه بنت الشاطی، مترجم: حسین صابری
- تاثیر قرآن بر زبان عربی، مقدمه طه حسین، ترجمه مهدی خرمی
- بلاغة النور جمالیات النص القرآنی، نوید کرمانی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۶. سیر تحول مطالعات قرآنی در غرب		
نوع درس و واحد	A review on the Quranic studies in the West	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	ندارد	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با سیر تاریخی مطالعات قرآنی غربیان و جریانهای آن

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با تاریخ خاورشناسی و جریانهای آن
۲. آشنایی با انواع مطالعات قرآنی در غرب
۳. ایجاد نگرش درست نسبت به مطالعات قرآنی در غرب و توجه به کاستی ها و توانمندی ها

پ) سرفصل ها:

۱. تعریف خاورشناسی و ضرورت مطالعه پژوهش های قرآنی آنها
۲. تاریخچه خاورشناسی
۳. انگیزه خاورشناسان
۴. جریان شناسی خاورشناسان:
  - سه جریان: تجدید نظر طلب، سنتی، میانه رو
  - مهمترین شخصیت ها
  - مهمترین مبانی اختلافی: قدسیت قرآن، رسالت نبوی، بینامتنیت قرآن وعهدین ...
۵. کارهای انجام شده در عرصه احیاء تراث: نوع نگاشته ها، مهمترین آثار
۶. کارهای انجام شده در عرصه معجم نگاری: معرفی، ویژگی ها
۷. ترجمه قرآن کریم: چالش های تاریخی ترجمه در جهان اسلام، جریان شناسی و طبقه بندی مترجمان قرآن
۸. نسخه شناسی قرآن کریم: اهمیت، کارکرد، نمونه های مهم
۹. تدوین قرآن کریم: بررسی دیدگاه ها
۱۰. تاریخگذاری سوره ها و آیات قرآن کریم: بررسی دیدگاه ها

(ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۵ درصد

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال

۲۵ درصد

آزمون نیم ترم / مستمر

۵۰ درصد

آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تاریخ استشراق و سیر تحول مطالعات قرآنی در غرب؛ شادی نفیسی، قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۸ش
- المستشرقون و الدراسات القرآنیة، محمدحسین علی الصغیر، بیروت: دارالمورخ العربی، ۱۹۹۹م.
- قرآن و مستشرقان، محمد کاظم شاکر، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)، ۱۴۰۲ش
- مطالعات اسلامی در غرب، محسن الویری، تهران: سمت، ۱۳۸۹ش.
- ترجمه شناسی قرآن کریم: رویکرد نظری، احمد پاکتچی، تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۲ش.
- قرآن های عصر اموی: مقدمه ای بر کهن ترین مصاحف، فرانسوا دروش، ترجمه: مرتضی کریمی و آلاء وحیدنیا، تهران: هرمس ۱۳۹۴ش.

- کتابشناسی مطالعات قرآنی در زبانهای اروپایی، مرتضی کریمی نیا، قم: موسسه فرهنگی ترجمان وحی، ۱۳۹۱ش
- Waardenberg, J.D.J; Mustashrikun, The Encyclopedia of Islam, second edition, Leiden/ New York: Brill, vii: 735-752.
- Scholler, Marco; "Post-Enlightenment Academic Study of the Qur'an", Encyclopedia of Quran, iv pp. 187-208.
- Bobzin, Hartmut; "pre-1800 Preoccupations of Qur'anic Studies", Encyclopedia of Quran, iv. pp. 235-253.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۷. مطالعات قرآنی معاصر در جهان اسلام		
نوع درس و واحد	Contemporary Quranic Studies in the Islamic World	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	ندارد	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت / آموختن / آموختن موسسه ☐ است	مرتبط با آموختن / مأموریت / مأموریت موسسه نیست ☐	وضعیت آموختن / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با رویکردهای عمده و اشکال مواجهه اندیشمندان مسلمان با قرآن در دوران معاصر

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با اهم جریان‌های فکری و مطالعات قرآنی معاصر در جهان اسلام
۲. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل رویکردها در جهت شناخت ظرفیت‌های قرآن

پ) سرفصل‌ها:

۱. بن‌بست‌های فکری در اندیشه دینی و قرآنی در جهان اسلام (با توجه به سیطره مدرسه‌های فقهی، اصولی، حدیثی و کلامی و طرح بازگشت به قرآن)
۲. اندیشه بازگشت به قرآن و نقش آن در پیدایش تفسیر اجتماعی و علمی قرآن در طی دو سده اخیر
۳. زمینه‌های پیدایش «نومعتزله» در ارتباط با قرآن کریم و تحلیل انتقادی اندیشه‌های قرآنی آنها
۴. تحلیل انتقادی در خودبستگی قرآن در تفسیر
۵. تحلیل انتقادی تقلیدگرایی قرآن پژوهان مسلمان از پژوهشگران غربی در پژوهش‌های قرآنی
۶. شناخت رویکردهای زبانشناختی به قرآن کریم؛ بررسی و نقد
۷. شناخت رویکردهای متن محور به قرآن کریم؛ بررسی و نقد
۸. شناخت دیدگاه‌های قرآنی پیروان مکتب تفکیک؛ بررسی و نقد
۹. تحلیل انتقادی دیدگاه‌های قرآنی سلفی‌گری جدید (سلفیه غیر تکفیری) در فهم قرآن کریم
۱۰. تحلیل انتقادی دیدگاه‌های تجدیدنظرطلبی و شک‌گرایی در جهان اسلام در ساحت فهم قرآنی

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۳۰ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال
۲۰ درصد	آزمون پایان نیم سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهر)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- شبها و ردود حول القرآن الکریم، معرفت، محمد هادی، ۱۴۲۳ق.
- المستشرقون و شبها تهم حول القرآن، محمد باقر صدر، بیروت: مؤسسه الأعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۵ق.
- الوحی القرآنی فی المنظور الاستشراقی و نقده، ماضی، محمود، ۱۴۱۶ق.
- الكتاب و القرآن: قراءه معاصره، شحرور، مراد محمد، بیروت، شرکه المطبوعات للتوزیع و النشر، ۲۰۰۶م
- قراءه معاصره فی القراءه المعاصره دراسه فی فکر د. شحرور، السقار، صهیب محمود، دمشق، دارالفکر، ۲۰۲۰م
- الإشکالیه المنهجیه فی الكتاب و القرآن دراسه نقديه، المنجد، ماهر، بیروت، دارالفکر المعاصر، ۱۹۹۴م
- القرآن محاوله لفهم العصری، محمود، مصطفی، ۱۹۷۶.
- مکتب تفکیک، حکیمی، محمدرضا، تهران، دلیل ما، ۱۳۸۲ش.
- زبان قرآن (ماهیت، هویت، جایگاه و آموزش آن)، خوش منش، ابوالفضل، تهران، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۸ش.
- القرآن فی محیطه تاریخی، رینولدز، جبرئیل سعید (ویراستار)، ۲۰۱۲م.
- مصدر القرآن: دراسه لشبها المستشرقین و المشرین، ابراهیم عوض، بی تا.
- القرآن الکریم من المنظور الاستشراقی، ابولیله، محمد محمد، ۱۴۲۳ق.
- رسائل شناخت قرآن، اصفهانی، میرزا مهدی، ۱۳۸۸ش.
- خاورشناسان و جمع و تدوین قرآن کریم، پارسا، فروغ، ۱۳۹۰ش.
- آراء المستشرقین حول القرآن الکریم و تفسیره، رضوان، عمر بن ابراهیم، ۱۹۹۲م.
- المستشرقون و الدراسات القرآنیه، الصغیر، محمد حسین علی، ۱۹۹۹م.
- Wansbrough, John, Quranic Studies, 1977
- Mir, Mustansir, Coherence in the Qur'an 1986
- idem, Dictionary of Qur'anic Terms and Concepts 1987
- idem, Verbal Idioms of the Qur'an 1989
- Dostal, W., 'Mecca before the Time of the Prophet: Attempt of an Anthropological Interpretation', Der Islam, 68, 1991
- Salehy, M., A Linguistic Approach towards the Qur'an: Literary Patterns- (Un) translatabilities 1996
- Abdul-Raof, Hussein, Qur'an Translation 2001
- idem, Qur'anic Stylistics 2004
- idem, Consonance in the Qur'an 2005
- idem, Arabic Rhetoric: A Pragmatic Analysis, 2006
- Rippin, Andrew (ed), The Blackwell Companion to the Qur'an, 2006
- Ben Nabi, Malek, Le Phenomene Coranique: essai d'une Theorie sur le Coran. Alger, Editions an-Nahdha, 1946
- Ismail, S.M, The Quran and the contemoorary challenges. Ed. By Syed Fazle Rab. New Delhi: Commonwealth publishers, 1992
- dit, Charles J, Le Coran: essai d'une exeges structural, Troyes: Librairie bleue, 1983

- Mir, Mustansir, Coherence in the Qur'an 1986
- idem, Dictionary of Qur'anic Terms and Concepts 1987
- idem, Verbal Idioms of the Qur'an 1989
- Salehy, M., A Linguistic Approach towards the Qur'an: Literary Patterns- (Un) translatabilities 1996
- idem, Qur'anic Stylistics 2004
- idem, Consonance in the Qur'an 2005
- idem, Arabic Rhetoric: A Pragmatic Analysis, 2006

(ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۸. نقد شبهات قرآنی		
نوع درس و واحد	Criticism of Quranic doubts	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	ندارد	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش /مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی /مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- پاسخگویی به اهم شبهات قرآنی مرتبط با حقانیت و اصالت قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. تحلیل انتقادی شبهات موجود درباره قرآن کریم با توجه به انگیزه‌ها، روش‌ها، جریان‌ها و نگرش‌ها
۲. توانمندسازی دانشجویان در تحلیل شبهات موجود قرآنی با پرهیز از ساده‌انگاری و تبیین غیر علمی دیدگاه‌های رقیب

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات: مفهوم «نقد»، «شبهه»، روش‌های شبهه افکنی (ارائه فرضیه‌های علمی، انتساب مطالب دروغین به مسلمانان، ارائه نظریه جزئی و استنتاج کلی، تحریف، مغالطه و...)؛ عوامل تشدید و تقویت شبهه؛ زمینه‌های راه‌یابی شبهات در قرآن (تفسیر غرض‌ورزانه از آیات، محدودیت دانش بشری و عدم درک و تحلیل درست مفاهیم غیبی، خطای مفسران در تفسیر آیات، راه‌یابی روایات ناصحیح در منابع فریقین و عدم مراجعه به روایات صحیح اهل بیت ع و ...)
۲. اهم شبهات موجود درباره وحی‌انیت قرآن: بررسی رویکردهای تاریخی در تشکیک قرآن: (رویکرد تهمت دروغ عمدی، رویکرد تهمت توهم و خیال، رویکرد تهمت اقتباسی و سرقت ادبی)؛ نقد ادعاهای گوناگون در بشری جلوه دادن قرآن: (ادعای تألیف یافتگی قرآن توسط خود پیامبر(ص)، ادعای اقتباس قرآن از منابع اهل کتاب، ادعای اقتباس قرآن از اشعار عصر نزول، ادعای اقتباس قرآن از عقاید حنفاء، ادعای تأثیرپذیری از محیط جزیره العرب، ادعای تأثیرپذیری از فرهنگ زمانه (شبهه انعکاس فرهنگ و باورهای خط‌آلود اعراب جاهلی در قرآن، شبهه ملازمت انعکاس رخداد‌های عصر رسالت با قومی بودن قرآن و...) و...
۳. اهم شبهات موجود درباره آورنده وحی: ادعای عدم عصمت پیامبر (ص)، ادعای بیماری صرع پیامبر (ص)، ادعای اثرپذیری وحی از نبوغ پیامبر (ص)، ادعای عدم ارتباط پیامبر (ص) با خدا و همسان‌انگاری وحی با تجربه‌های عرفانی و تجربه شاعرانه، ادعای رؤیا انگاری وحی، دیدگاه اثرپذیری قرآن از ویژگی‌ها شخصیتی و اخلاقی پیامبر (ص) (مانند خشونت‌طلبی، قدرت‌طلبی، شهوت‌رانی و...)
۴. اهم شبهات موجود درباره زبان و ادبیات قرآن: ادعای وجود اشتباهات صرفی و نحوی در قرآن (مانند شبهه نادرستی کاربرد اسم اشاره، ابهام در مصداق اسم اشاره، عدم تناسب زمانی افعال، وجود جملات ناتمام و...)؛ ادعا...

اشتباهات بلاغی در قرآن (مانند ناپیوستگی و پراکندگی قرآن، اختلاف و تناقض در آیات قرآن، نارسایی معنایی در تمثیل‌ها، ادعای وجود تعابیر رکیک در قرآن و...)

۵. اهم شبهات موجود در حوزه تاریخ‌مندی قرآن: وحی الهی و ظرفیت نبوی، انعکاس حالات پیامبر (ص) در قرآن، عدم پاسخ‌گویی قرآن به متغیرات و مسائل نوپدید، نقش سؤال‌های مردم در نزول آیات، تقسیم آموزه‌های قرآن به عرضی و ذاتی، تأثیر پذیری قرآن از حوادث زمان نزول، عدم امکان فهم ثابت و پایدار برای مفسر، لزوم تغییر فهم‌ها متناسب با تغییر پیش فرض‌ها و...

۶. اهم شبهات موجود درباره داستان‌های قرآن: ادعای ساختگی بودن داستان‌ها توسط پیامبر (ص)، اخذ داستان‌ها از کتاب‌های مقدس پیشین و فرهنگ و اساطیر متداول در جامعه عصر نبوی، تضاد تاریخی و درونی آیات قصص، غیر واقعی بودن برخی از داستان‌های قرآنی، آزادی هنری در داستان‌سرایی قرآن، تکرار فراوان در داستان‌های قرآن و ...

۷. نقد شبهه رهیافت خطا در آموزه‌های علمی قرآن (تضاد علم و قرآن): آسمانهای هفت‌گانه، راندن شیاطین با شهاب‌سنگ‌ها، جنون متأثر از مس شیطان، خلقت شش روزه عالم، خروج منی از بین صلب و ترائب، زوجیت و لقاح گیاهان، غروب‌گاه گل‌آلود و...

۸. اهم شبهات موجود در ارتباط با معارف و احکام قرآن: تحلیل و تبیین آیات هدایت و ضلالت الهی، عدم اجبار در دین، آیات موهم خطای پیامبران الهی، آیات قصاص، جهاد و جهاد ابتدایی و ردّ خشونت، ارتداد، احکام مخالف عدالت و آزادی، عدم مؤاخذه انسان در قبال گناه دیگران، اجل انسان و نقش او در تعجیل یا تأخیر آن، قضا و قدر الهی و رفتارهای انسان، ادعای مخالفت معارف قرآنی با رشد و پیشرفت جامعه و...

۹. اهم شبهات موجود در ارتباط با کرامت انسان و حقوق زن: نقد شبهه قیمومیت مردان (برتری مردان بر زنان)، ضرب زنان، تعدد زوجات، ازدواج موقت، نصف بودن ارث و دیه زنان، قضاوت و شهادت زنان، حق نگهداری فرزند، اختیار طلاق، حجاب، برده‌داری و...

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

پس از تبیین مفاهیم ابتدایی و تحلیل جریان‌های شبهه‌افکن در قرآن توسط استاد، دانشجو بر اساس استعداد و علاقه‌مندی به تحلیل و ارائه دیدگاه‌های یکی از شبهه‌افکنان در قرآن می‌پردازد. آنگاه استاد بر اساس مبادی و اصول، مبانی و روش‌های علمی به نقد شبهات موجود مبادرت می‌ورزد.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۱۵ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۳۵ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وب‌سایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- شبها و ردود حول القرآن الکریم، محمد هادی معرفت، قم: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی التمهید، ۱۴۲۳ق.
- المستشرقون و شبهاتهم حول القرآن، محمد باقر صدر، بیروت: مؤسسه الأعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۵ق.
- المستشرقون والدراسات القرآنیة، محمد علی الصغیر، بیروت: دار المؤرخ العربی، ۱۴۲۰ق.
- دفاع عن القرآن ضد منتقدیه، عبدالرحمن بدوی، ترجمه کمال جاد الله، قاهره: الدار العالمیة، ۱۴۲۶ق.
- شبها حول القرآن و تفنیدها، غازی عنایت، بیروت: دار و مکتبه الهلال، ۲۰۰۲م.
- القرآن و اوهام مستشرق، محمد حسین ابوالعلاء، قاهره: المکتب العربی للمعارف، ۱۹۹۱م.
- ستیز و معارضه با قرآن در گذر زمان، محمدمهدی خواجه پوربنادکی و محمد دهقانی فیروزآبادی و سمیه یوسفی اوروند، تهران: شهر علم، ۱۳۹۷ش.
- نقد شبها قرآنی، علی نصیری، قم: انتشارات وحی و خرد، ۱۴۰۰ش.
- درسنامه نقد شبها قرآنی، جواد ایروانی، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۴۰۱ش.
- شبهه پژوهی قرآنی، ۵ جلد، زیر نظر جواد ایروانی، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۴۰۰ش.
- اعجاز قرآن با گرایش شبهه پژوهی، محمد علی محمدی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۴ش.
- عرصه سیمرخ (پاسخی قاطع به شبها کتاب «نقد قرآن سها»)، حسین رضایی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۸ش.
- نقد مبانی تاریخ مندی قرآن، محمد عرب صالحی، قم: مرکز مدیریت حوزه های علمیه، ۱۳۹۷ش.
- اصول و روش های پاسخ گویی، محمد جواد فلاح، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۴۰۲ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۹. تاریخ حدیث		
نوع درس و واحد	History of Hadith	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	ندارد	دروس پیش نیاز:
تخصصی الزامی ☒ عملی ☐	ندارد	دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/رساله/پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه نیست ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر

ب: هدف کلی:

- آشنایی با چگونگی شکل گیری حدیث و تحول آن در دوره های مختلف تاریخی نزد فریقین

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با اهمیت و تاریخ نشر و تدوین حدیث
۲. آشنایی با حوزه ها و جریان های مختلف حدیثی
۳. آشنایی با آثار حدیثی و محدثان مشهور فریقین
۴. شناخت تطبیقی تاریخ حدیث شیعه و اهل سنت در ادوار گوناگون تاریخی

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات (تعریف حدیث و سنت، حجیت حدیث، اهتمام معصومان (ع) به نشر و تدوین حدیث و ...)
۲. حدیث شیعه در دوران حضور معصومان (ع) (قرن ۱-۳)؛
۳. حدیث شیعه در دوران محدثان متقدم (قرن ۴-۵)؛
۴. حدیث شیعه در دوران رکود حدیث نگاری (قرن ۶-۹)؛
۵. حدیث شیعه در دوران محدثان متاخر و رشد حدیث نگاری (قرن ۱۰-۱۳)؛
۶. حدیث شیعه در دوران معاصر (قرن ۱۴-۱۵)؛
۷. حدیث اهل سنت در دوره منع تدوین حدیث (قرن اول)؛
۸. حدیث اهل سنت در دوره شکل گیری مصنفات و مسانید (قرن دوم)؛
۹. حدیث اهل سنت در دوره شکل گیری جوامع شش گانه (قرن سوم)؛
۱۰. حدیث اهل سنت در دوره تکمیل حدیث نگاری (قرن ۴-۶)؛
۱۱. حدیث اهل سنت در دوره متاخران و بررسی عوامل رکود (قرن ۷-۱۳)؛
۱۲. حدیث اهل سنت در دوره معاصر (قرن ۱۴-۱۵)

تذکر: اهداف ویژه در هر یک از سرفصل های دوازده گانه بررسی شود.

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف: روش مسئله محور با مشارکت دانشجو

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۱۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۱۵ درصد
آزمون پایانی	۷۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تاریخ حدیث، کاظم مدیر شانه چی، تهران: انتشارات سمت؛
- تاریخ عمومی حدیث، مجید معارف، نشر کویر، ۱۳۸۱ش؛
- پژوهشی در تاریخ حدیث شیعه، مجید معارف، تهران: نشر موسسه فرهنگی هنری ضریح، ۱۳۷۳ش؛
- تاریخ حدیث، سید رضا مؤدب، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی، ۱۳۸۴ش؛
- تاریخ حدیث (درسنامه) احمد پاکتچی (تنظیم یحیی میر حسینی) ۱۳۸۸ش؛
- السنه قبل التدوین، عجاج خطیب، بیروت: دار الفکر، ۱۴۳۰ق؛
- أضواء علی السنه المحمديه، محمود ابوریه، قم: مؤسسه أنصاریان، ۱۴۲۰ق؛
- تاریخ الحدیث و مناہج المحدثین، محمود سالم عییدات، اردن: دار المناہج، ۱۹۹۷؛
- بحوث فی تاریخ السنه المشرفه، اکرم ضیاء العمری، المدینہ المنورہ: مکتبه العلوم والحکم، ۱۴۰۵ق؛
- الحدیث والمحدثون، محمد محمد أبوزهو، بیروت: دار الفکر العربی، ۱۳۷۸ق؛

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۳۰. منابع حدیثی		
نوع درس و واحد	Hadith Sources	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	تاریخ حدیث	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		
مرتبط با مأموریت / آمویش موسسه ☐ است	مرتبط با آمویش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمویشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- شناخت اهم منابع حدیثی فریقین در ادوار گوناگون

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با سبک انواع نگارش های حدیثی و کارکرد هر کدام
۲. درک روابط طولی و عرضی منابع حدیثی
۳. بررسی تطبیقی منابع حدیثی فریقین به منظور استخراج مشترکات و اختلافات
۴. توانمندسازی دانشجویان در استفاده از منابع حدیثی فریقین

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات: تعریف، ضرورت و اهمیت، سبک شناسی منابع حدیثی
  ۲. منابع حدیثی شیعه
- در دوره متقدمان:
- کتب حدیثی اصحاب ائمه (ع) در عصر حضور: مانند جوامع اقدمین شیعه تألیف احمد بن محمد بن ابی نصر بزنطی، یونس بن عبدالرحمن، حمید بن زیاد دهقان، المحاسن برقی و ...
  - پیدایش کتب اربعه و امتیازات آنها (الکافی، کتاب من لایحضره الفقیه، التهذیب و الإستبصار)
  - سایر آثار حدیثی عصر متقدمان مانند: کتب حدیثی شیخ صدوق، شیخ مفید، سید مرتضی، شیخ طوسی و شناخت برخی سبک های تألیف آثار حدیثی مانند غیبت نگاری
- در دوره متأخران:
- دوران فترت و دوران تجدید حیات فعالیت های حدیثی با ظهور اخباریان
  - ظهور جوامع حدیثی متأخر: بحار الانوار، وسائل الشیعه و الوافی
  - پیدایش تفاسیر روایی مانند: البرهان، نورالثقلین، الصافی و ...
  - دیگر آثار حدیثی مهم محدثان متأخر در زمینه ادعیه، زیارات، احادیث فقهی، مناقب نگاری و شروح حدیثی
۳. منابع حدیثی اهل سنت:
- ظهور مصنفات فقهی، حدیثی مانند: موطأ مالک بن انس، المنصف عبدالرزاق صنعانی، المصنف ابن ابی شیبۀ

- جریان مسند نگاری، مانند: مسند احمد بن حنبل، مسند حمیدی

- جریان صحاح و سنن نگاری: صحیحین و سنن اربعه

- سایر سبکهای تألیف آثار حدیثی اهل سنت مانند: معجم نگاری، مستدرک نگاری، مستخرج نگاری

(ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال ۳۰ درصد

آزمون پایانی ۵۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو

پروژکتور) برای ارائه درس

- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

(چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تاریخ عمومی حدیث، مجید معارف

- جوامع حدیثی اهل سنت، مجید معارف

- جوامع حدیثی شیعه، هادی حجت

- آشنایی با جوامع حدیثی شیعه و اهل سنت، علی نصیری

- پژوهشی پیرامون جوامع حدیثی اهل سنت، احمد پاکتچی

- سبک شناخت کتاب‌های حدیثی، مهدی غلامعلی

- تاریخ الحدیث و مناہج المحدثین، محمود سالم عیادت

- مناہج المحدثین، سعید بن عبدالله الحمید

- مناہج المحدثین فی التصنیف، عبدالعزیز محمد الخلف

(ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۳۱. مصطلح الحدیث		
عنوان درس به انگلیسی:	Hadith terminology	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
	۳۲	پروژه/رساله / پایان نامه ☐ مهارتی-اشتغال پذیری ☐
تعداد ساعت:		مرتبط با آمایش/مأموریت ☐ مرتبط با آمایش موسسه ☐
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)		
مرتبط با آمایش/مأموریت ☐ مرتبط با آمایش موسسه ☐		

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با اصطلاحات حدیثی و اعتبار انواع روایات

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با دسته بندی روایات و اصطلاحات حدیثی
۲. آشنایی با اعتبار انواع احادیث

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات
۲. تقسیم اصلی حدیث (متواتر و آحاد)
۳. تقسیم خبر واحد براساس ویژگی راویان
۴. تقسیم خبر واحد براساس تعدد طرق
۵. تقسیم خبر واحد براساس گوینده اصلی حدیث
۶. تقسیم خبر واحد براساس اتصال و انقطاع حدیث
۷. تقسیم خبر واحد براساس تفاوت در نقل سند و متن حدیث
۸. تقسیم خبر واحد با توجه به وجود مخالف
۹. تقسیم خبر واحد با توجه به ویژگی های سندی
۱۰. تقسیم خبر واحد با توجه به حدیث موید
۱۱. تقسیم خبر واحد با توجه به پذیرش آن

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- بهره گیری از نمونه های عینی در تحلیل محتوای درس
- آموزش استفاده از نرم افزار درایه النور

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول ترم ۲۵ درصد
- آزمون نیم ترم / مستمر ۲۵ درصد

آزمون پایانی

۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- درایه الحدیث: بازپژوهی مصطلحات حدیثی در نگاه فریقین، شادی نفیسی، تهران: سمت، ۱۳۸۹ش؛
- دانش درایه الحدیث، محمد حسن ربانی، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۹ش؛
- علوم الحدیث و مصطلحه، صبحی صالح، تهران: نشر خرسندی، ۱۳۹۰ش؛
- تیسیر مصطلح الحدیث؛ محمود طحان، ریاض: مکتبه المعارف، ۲۰۱۰م؛
- تلخیص مقباس الهدایه للعلامه المامقانی، علی اکبر غفاری، تهران: نشر دانشگاه امام صادق ع، ۱۳۶۹ش؛
- اصول الحدیث، عبدالهادی فضلی، بیروت: موسسه ام القرى للتحقیق و النشر، ۱۴۲۰ق؛
- درسنامه درایه الحدیث، سیدرضا مؤدب، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی، ۱۳۸۸ش؛

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۳۲. روش فهم حدیث		
نوع درس و واحد	The way of Hadith comprehension	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	ندارد	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت/آمایش ☐ مرتبط با مأموریت ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
موسسه است ☐	موسسه نیست ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- شناخت پیش نیازها، مراحل و روشهای فهم حدیث

اهداف ویژه:

۱. آگاهی از پیشینه فهم حدیث نزد علمای فریقین
۲. شناخت شیوه‌های فهم متن و فهم مقصود احادیث
۳. پیشگیری از فهم نادرست احادیث

پ) سرفصل‌ها:

۱. بررسی اولیه متن حدیث از نظر انتساب و صحت نقل
۲. واژه پژوهی (معنای لغوی، کاربردی)
۳. شناسایی اصطلاح‌های مفرد و مرکب در متن
۴. شناخت ساختار نحوی و بلاغی حدیث
۵. شناسایی اقتباس‌ها، تضمین‌ها، و تلمیح‌ها
۶. بررسی سوال‌های راوی و شبهه‌های ذهنی
۷. شناسایی اسباب و فضای صدور حدیث
۸. تشکیل خانواده حدیث و نسبت‌یابی احادیث مرتبط
۹. گردآوری احادیث معارض و حل تعارض
۱۰. بهره‌گیری از دانش بشری

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال	۴۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایانی	سی درصد

سایر موارد در صورت نیاز قید- شود.

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- روش فهم حدیث، انتشارات سمت، عبدالهادی مسعودی
- فقه الحدیث ۱-۴، انتشارات درالحدیث، عباس پسندیده و عبدالهادی مسعودی
- منطق فهم حدیث، سیدمحمدکاظم طباطبایی، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- اصول و قواعد فقه الحدیث، محمد حسن ربانی بیرجندی، قم: بوستان کتاب.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۳۳. فقه الحدیث ۱ (احادیث اخلاقی)		
نوع درس و واحد	Understanding Hadith 1 (Ethical Hadiths)	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	روش فهم حدیث	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- کار بست روش و مراحل فهم حدیث در روایات اخلاقی

اهداف ویژه:

۱. گونه شناسی انواع گزاره های حدیثی در موضوعات اخلاقی و شناخت کارکرد آنها
۲. شناخت تشابه ها و تمایزهای احادیث اخلاقی از احادیث فقهی، اعتقادی و اجتماعی
۳. شناخت روش و مراحل تشکیل خانواده حدیث در موضوعات اخلاقی

پ) سرفصل ها:

۱. چستی احادیث اخلاقی، و تشابه ها و تفاوت های آنها با احادیث فقهی، اعتقادی و اجتماعی
۲. احادیث انسان شناختی (احادیث ماهیت ترکیبی انسان، مراتب روح انسان، تربیت پذیری، تغییر پذیری و ...)
۳. احادیث مکارم اخلاق (تعریف، گونه شناسی احادیث مکارم اخلاق، مفهوم شناسی صفات مکارم و ...)
۴. احادیث مفسر فضائل و رذائل اخلاقی (تعریف، گونه شناسی و ...)
۵. احادیث اقسام و انواع فضائل و رذائل اخلاقی (تعریف، گونه شناسی، کارکردشناسی و ...)
۶. احادیث مصادیق رفتاری فضائل و رذائل اخلاقی و تمایز آن با انواع و اقسام (تعریف، گونه شناسی، کارکردشناسی و ...)
۷. احادیث تشویق کننده فضائل و هشدار دهنده رذائل اخلاقی (تعریف، گونه شناسی، کارکردشناسی و ...)
۸. احادیث عوامل، زمینه ها و موانع فضائل و رذائل اخلاقی (تعریف، گونه شناسی، کارکردشناسی و ...)
۹. احادیث تحلیل فضائل یا رذائل اخلاقی (تعریف، گونه شناسی، کارکردشناسی و ...)
۱۰. احادیث آثار و پیامدهای فضائل و رذائل اخلاقی (تعریف، گونه شناسی، کارکردشناسی و ...)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- انتخاب یک یا دو موضوع اخلاقی پر کاربرد و قابل فهم توسط استاد برای محور تدریس؛ مانند: صبر، عفو، تواضع، حیا و ...
- انتخاب احادیث قابل فهم و پر کاربرد در هر موضوع به منظور برقراری ارتباط بهتر دانشجو با درس
- تعیین موضوعات اخلاقی (فضایل و رذایل) برای تحقیق و تمرین دانشجویان به صورت فردی یا گروهی

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال

۳۰ درصد

۲۰ درصد

آزمون میان‌ترم

۵۰ درصد

آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- فقه الحدیث ۱، عبدالهادی مسعودی، قم: دارالحدیث ۱۳۹۶.
- فقه الحدیث ۳، عباس پسندیده، قم: دارالحدیث ۱۳۹۷.
- اخلاق پژوهی حدیثی، عباس پسندیده، تهران: سمت و دانشکده علوم حدیث ۱۳۸۸.
- بررسی و تحلیل روایات مکارم الاخلاق، حمزه عبدی و عباس پسندیده، ۱۳۹۴.
- دانشنامه قرآن و حدیث (ابواب اخلاقی)، محمد محمدی ریشهری و همکاران، دارالحدیث.
- معانی الاخبار، صدوق، تحقیق: غفاری، علی اکبر، قم: دفتر انتشارات اسلامی ۱۳۶۱.
- پژوهشی در فرهنگ حیا، عباس پسندیده، قم: دارالحدیث ۱۳۸۳.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۳۴. فقه الحدیث ۲ (احادیث اجتماعی)		
نوع درس و واحد	Understanding Hadith ۲ (Social Hadiths)	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐		درس پیش نیاز: فقه الحدیث ۱
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒		ندارد
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐		تعداد واحد: ۲
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت: ۳۲
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- کاربست روش و مراحل فهم حدیث در روایات اجتماعی

اهداف ویژه:

۱. گونه‌شناسی انواع گزاره‌های حدیثی در موضوعات اجتماعی و شناخت کارکرد آنها
۲. شناخت تشابه‌ها و تمایزهای احادیث اجتماعی از احادیث فقهی، اعتقادی و اخلاقی
۳. شناخت روش و مراحل تشکیل خانواده حدیث در موضوعات اجتماعی

پ) سرفصل‌ها:

۱. چستی احادیث اجتماعی و تفاوت آن با احادیث فقهی، اعتقادی و اخلاقی
۲. روش و مراحل تشکیل خانواده حدیث (گردآوری، دسته‌بندی، تحلیل و جمع‌بندی)
۳. احادیث پیوند و انسجام اجتماعی؛ مانند: اخوت، محبت، الفت و...
۴. احادیث تعاون و همیاری اجتماعی؛ مانند: تعاون، مواسات، ادخال سرور و...
۵. احادیث نیکوکاری (احسان و معروف) و مواجهه با آن؛ مانند: عزم بر نیکوکاری و معروف، انفاق و صدقه، قدردانی و ناسپاسی

۶. احادیث آزاررسانی (ایذاء) و مواجهه با آن (نهی از ایذاء، مصادیق ایذاء، تحمل ایذاء دیگران، عفو و گذشت)

۷. احادیث «حُسن خُلُق» و «سوء خُلُق» (مفهوم‌شناسی، رفتارشناسی، کارکردشناسی، پیامدشناسی و ...)

احادیث خانواده و همسراری:

۸. احادیث حکمت تأهل و تشویق به تشکیل خانواده
۹. احادیث همسرگزینی (موانع ازدواج، معیارهای همسرگزینی، شیوه تصمیم‌گیری)
۱۰. احادیث همسراری (مهرورزی، حسن خلق، حسن معاشرت، حسن التبعل، رفق و مدارا، صبر، غیرت، عفت و ...)
۱۱. احادیث بهترین/بدترین زنان و مردان

(ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- انتخاب احادیث قابل فهم و پر کاربرد در هر موضوع به منظور برقراری ارتباط بهتر دانشجو با درس
- تعیین موضوعات اجتماعی مثبت و منفی برای دانشجویان به صورت فردی یا گروهی

(ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۳۰ درصد
آزمون میان‌ترم	۲۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

(چ) منابع علمی پیشنهادی:

- فقه الحدیث ۳، عباس پسندیده، قم: دارالحدیث، ۱۳۹۷.
- سلامت اجتماعی، عباس پسندیده، قم: دارالحدیث، ۱۴۰۱.
- دوستی در قرآن و حدیث، محمد محمدی ریشه‌ری، قم: دارالحدیث، ۱۳۹۳.
- تحکیم خانواده، محمد محمدی ریشه‌ری، قم: دارالحدیث، ۱۳۹۳.
- رضایت زناشویی، عباس پسندیده، قم: دارالحدیث، ۱۳۹۱.
- شکر و گذشت در متون اسلامی و روانشناسی، حمزه عبدی، قم: دارالحدیث، ۱۴۰۲.

(ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۳۵. فقه الحدیث ۳ (احادیث اعتقادی)		
نوع درس و واحد	Understanding Hadith ۳ (Belief Hadiths)	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒		درس پیش نیاز: فقه الحدیث ۲
تخصصی الزامی ☒ عملی ☐		ندارد
تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐		تعداد واحد: ۲
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت: ۳۲
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		
مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش /مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی /مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- کاربست روش و مراحل فهم حدیث در روایات اعتقادی

اهداف ویژه:

۱. گونه شناسی انواع گزاره های حدیثی در موضوعات اعتقادی و شناخت کارکرد آنها
۲. شناخت تشابه ها و تمایزهای احادیث اعتقادی از احادیث فقهی، اخلاقی و اجتماعی
۳. شناخت روش و مراحل تشکیل خانواده حدیث در موضوعات اعتقادی

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات: مفهوم، اهمیت، جایگاه و نقش احادیث اعتقادی در نظام معرفتی اسلام
- منابع احادیث اعتقادی؛ مانند الکافی، التوحید، تصحیح الاعتقاد، جوامع و شروح کتب حدیثی (بحار الانوار، الوافی، شرح ملاصالح و ملاصدرا) و دانشنامه احادیث اعتقادی
۲. گستره و اهم موضوعات احادیث اعتقادی
  - هستی شناسی
    - دنیا، برزخ، آخرت
    - ملکوت، فرشته، جن، شیطان
  - انسان شناسی
    - عقل
    - قلب
    - روح
  - معرفت شناسی
    - منابع معرفت
    - راه ها و ابزارهای معرفت
    - موانع معرفت
  - دین شناسی

- ایمان، اسلام، کفر، نفاق و شرک

- توحید، عدل، نبوت، امامت، معاد

- قضا و قدر، شفاعت، توسل

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- انتخاب یک یا دو موضوع اعتقادی پر کاربرد و قابل فهم توسط استاد برای محور تدریس؛ مانند: معرفت الهی، کفر و ایمان، علم امام، و...

- انتخاب احادیث قابل فهم و پر کاربرد در هر موضوع به منظور برقراری ارتباط بهتر دانشجویان با درس

- تعیین موضوعات اعتقادی برای تحقیق و تمرین دانشجویان به صورت فردی یا گروهی

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۳۰ درصد فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۲۰ درصد آزمون میان‌ترم

۵۰ درصد آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو

پروژکتور) برای ارائه درس

- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- فقه الحدیث ۱، عبدالهادی مسعودی، قم: دارالحدیث، ۱۳۹۶.

- الکافی، محمد بن یعقوب کلینی (ابواب مربوط)

- التوحید، شیخ صدوق

- معانی الأخبار، شیخ صدوق

- بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار (ع)

- شرح ملاصدرا بر اصول کافی (بخش عقاید)

- شرح ملاصالح مازندرانی بر الکافی

- الإلهیات علی مدی الکتاب والسنة والعقل، آیت الله جعفر سبحانی

- معرفة الله فی الکتاب والسنة، محمد محمدی ری شهری

- رهبری در اسلام، محمد محمدی ری شهری

- المعاد فی الکتاب والسنة، محمدی گیلانی

- کتابشناسی احادیث اعتقادی، رسول رضوی

- دانشنامه احادیث اعتقادی، محمد محمدی ری شهری

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۲۶. شناخت نهج البلاغه		
نوع درس و واحد	A Survey of Nahj al-Balaqa	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	ندارد	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- تبیین جایگاه والای امام علی (ع) و نهج البلاغه در علوم و معارف اصیل دینی

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با کتاب نهج البلاغه، مباحث پیرامونی و موضوعها گوناگون آن
۲. توانمندسازی دانشجویان در بهره گیری روشمند از نهج البلاغه

پ) سرفصلها:

۱. شناخت تحلیلی امام علی (ع)
  - از ولادت تا رحلت پیامبر (ص)
  - دوره خلفا
  - دوره خلافت تا شهادت
  - علی (ع) از زبان علی در نهج البلاغه
۲. شناخت نهج البلاغه و مؤلف آن
  - زندگی نامه سید رضی
  - ویژگی های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی دوره سید رضی
  - پیشینه نگارش سخنان امیرالمؤمنین (ع)
  - ویژگی های نهج البلاغه (انگیزه تالیف، بلاغت، تبویب، مصادر، حوزه های معرفتی گوناگون، عدم ذکر اسناد)
  - اعتبار، شهرت و راز ماندگاری نهج البلاغه (علو مضمون، مقبولیت، بلاغت، تنوع موضوعات، گزینش هنری....)
۳. اطلاعات پیرامونی
  - معرفی اهم ترجمه ها (مانند فیض الاسلام، علامه محمدتقی جعفری، دکتر شهیدی، حسین انصاریان، دکتر سیدمحمد مهدی جعفری...)
  - معرفی اهم شرح ها (مانند شرح ابن ابی الحدید، ابن میثم، منهاج البراعه میرزا حبیب الله خوئی، بهج الصباغه، شرح و تفسیر نهج البلاغه علامه جعفری، پیام امام امیرالمؤمنین علیه السلام)
  - شیوه ارزشیابی ترجمه ها و شرح ها

- معجم‌های لفظی و موضوعی (معجم الموضوعی لنهج البلاغه اویس کریم، تصنیف نهج البلاغه لیب بیضون، الکاشف سیدجواد مصطفوی، فرهنگ آفتاب عبدالمجید معادینخواه)

- مصادر و مستدرکات (مصادر نهج البلاغه و اسانیده عبدالزهراء خطیب، نهج السعادة محمدباقر محمودی، تمام نهج البلاغه سیدصادق موسوی)

۴. مطالعه موضوعی نهج البلاغه

- رابطه نهج البلاغه و قرآن

- بررسی موضوعات توحید، معاد، اخلاق، تقوا، دنیا، زهد (زندگی زاهدانه)، روابط اجتماعی، سیاست و مسائل فرهنگی در نهج البلاغه

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- ارائه درس

- ارجاع به منابع پیرامونی

- متن خوانی و استخراج موضوعات

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ درصد فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۸۰ درصد آزمون پایان نیم‌سال

درصد آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو

پروژکتور) برای ارائه درس

- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- شناخت نهج البلاغه، احمد غلامعلی

- شناخت نامه نهج البلاغه، احمد غلامعلی

- چشمه خورشید، مصطفی دلشاد تهرانی

- سیری در نهج البلاغه، استاد شهید مرتضی مطهری

- مقالاتی پیرامون نهج البلاغه، علی دوانی و دیگران

- در محضر خورشید، سید محمد کاظم طباطبایی

- درسه حول نهج البلاغه، سید محمد حسین جلالی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۳۳۷. شناخت ادعیه و صحیفه سجاده		
نوع درس و واحد	A Survey of Invocations and al-Sahiffa al-Sajjadia	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐		ندارد
عملی ☐ تخصصی الزامی ☒		ندارد
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐		۲
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		۳۲
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با جایگاه دعا و شناخت ادعیه، صحیفه سجاده و زیارات مشهور

اهداف ویژه:

۱. نهادینه شدن روح مناجات در خواننده و توانمندی در گزینش و مطالعه دعاها متناسب با نیازها
۲. اجتناب از گرایش به عرفان‌های کاذب
۳. آشنایی با محتوا و ساختار صحیفه سجاده و اطلاعات پیرامونی آن
۴. توانمندی در بهره‌گیری روشمند از صحیفه سجاده و تشخیص معارف آن

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات (شامل مفاهیم دعا، زیارت، ذکر، مناجات، ضرورت و اهمیت دعا در قرآن و حدیث)
۲. معرفی اهم منابع دعایی و احیاگران فرهنگ دعایی در شیعه
۳. گونه‌شناسی دعا و زیارت
  - از جهت گوینده: مأثور و غیرمأثور
  - از جهت مضمون: ادعیه فردی و اجتماعی
  - از جهت زمان: خوشی‌ها، ناخوشی‌ها، بحران‌ها، روزها (ی هفته و روزهای خاص سال)
۴. شناخت کتاب شریف صحیفه سجاده
  - اطلاعات پیرامونی صحیفه سجاده: مانند آشنایی با فضای صدور صحیفه سجاده، اعتبار سنجی صحیفه سجاده، اهم شروح
  - ساختارشناسی صحیفه: تحلیل دعاها بر پایه لحن ادبی، تحلیل ساختار ادعیه بر پایه رعایت آداب دعا، تحلیل درخواست-های دعا در دعاها، ارتباط با خدا، ارتباط با خود، ارتباط با دیگران، ارتباط با طبیعت، دعاها، مناجاتی و رازگونه، دعاها، نیازگونه
  - محتوای صحیفه سجاده: مانند مباحث اعتقادی مانند توحید (دعاهای ۱، ۳۵ (رضا به قضای الهی)، ۳۷ (شکرگزاری پروردگار؛ جایگاه پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) (گزینش متن از دعاهای ۲، ۴، ۴۷)، مباحث اخلاقی مانند اخلاص (دعای ۲۰: مکارم الاخلاق): شناخت فضایل و راه کسب آن و شناخت رذایل و راه برون رفت از آن

اجتماعی همچون مهارت‌های اجتماعی (دعاهای ۷، ۱۴، ۲۱، ۲۲، ۳۰) و سرمایه‌های اجتماعی (خانواده: دعاهای ۲۴

و ۲۵، همسایگان: دعای ۲۶، امنیت: دعای ۲۷)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- آشنایی با صحیفه سجاده، ادعیه و زیارت ماثوره، احمد غلامعلی
- آشنایی با صحیفه سجاده، محمد علی مجد فقیهی
- آشنایی با صحیفه سجاده، ادعیه و زیارات ماثوره، سید احمد سجادی جزی
- نهج الدعاء، محمد محمدی ری شهری
- دراسة حول الصحیفه السجاده، سید محمد حسین جلالی
- الدعاء المأثور و آدابه، محمد بن الولید الفهری الطرطوشی
- الدلیل الی موضوعات الصحیفه السجاده، محمد حسین مظفر

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۰۱. تاریخ تفسیر قرآن		
نوع درس و واحد	The history of Quran's Interpretation	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐		ندارد
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐		ندارد
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☒		۲
پروژه/رساله / پایان نامه ☐		
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		۳۲
مرتبط با آموختن / آموختن ☐ مرتبط با آموختن / آموختن ☐	مرتبط با آموختن / آموختن ☐ مرتبط با آموختن / آموختن ☐	وضعیت آموختن / آموختن (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با ادوار تاریخی تفسیر در شیعه و اهل سنت

اهداف ویژه:

۱. شناخت مدارس و مکاتب تفسیری و وجود تمایز آنها با یکدیگر
۲. آشنایی با اهم تفاسیر و مفسران در دوره های مختلف

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات
  - تعریف
  - ضرورت و اهمیت شناخت تاریخ تفسیر
  - ادوار تاریخی تفسیر
۲. تفسیر در عصر پیامبر (ص)
  - گستره
  - گونه ها
  - ویژگی ها
۳. تفسیر در دوره صحابه
  - حجیت؛ تحلیل انتقادی دیدگاه ها
  - معرفی تحلیلی اهم مفسران
  - نقد دیدگاه های تفسیری منسوب به برخی صحابه
  - ویژگی های تفسیری
۴. تفسیر در دوره تابعان
  - آشنایی با مدارس تفسیری: مکه، مدینه، عراق (کوفه و بصره)
  - معرفی تحلیلی اهم مفسران
  - ویژگی های مدارس و اثر گذاری های آنها در تفسیر
  - ورود اسرائیلیات به عرصه تفسیر

۵. مدارس و مکاتب تفسیری

- پیدایش و شکل‌گیری

- دورهٔ تدوین

- تفسیر مأثور: تعریف، تفسیر مأثور از پیامبر (ص) و امامان (ع) و صحابه، حجیت، توسعهٔ مفهومی «سنت»، نقش آفرینی «سنت» در تفسیر

- تفسیر ادبی - بلاغی: تعریف، نمودها (غریب القرآن‌ها، وجوه و نظائر، معانی القرآن‌ها، اعراب القرآن‌ها و ...)، نمونه‌های معاصر و گونه‌های آنها

- تفسیر کلامی: تعریف، پیشینه و زمینه‌های شکل‌گیری، معرفی اهم تفاسیر جریان‌های کلامی (شیعه، معتزله، اشاعره، ماتریدیه، اباضیه، زیدیه، اسماعیلیه)، جریان‌های نواندیش کلامی

- تفسیر فقهی: تعریف، پیشینه و زمینه‌های شکل‌گیری، شمار آیات فقهی، معرفی اهم تفاسیر فقهی (شیعی، شافعی، حنفی، مالکی، حنبلی، ظاهری، زیدی، اباضی)، جریان‌های نواندیش فقهی

- تفسیر عرفانی: تعریف، پیشینه و زمینه‌های شکل‌گیری، روش‌های تدوین و نگارش، بررسی دیدگاه‌ها (موافقان و مخالفان تفسیر عرفانی)، مبانی، نسبت تفسیر عرفانی و اشاری، معرفی اهم تفاسیر عرفانی

- تفسیر فلسفی: تعریف، پیشینه و زمینه‌های شکل‌گیری، روش‌های نگاه فلسفی به قرآن کریم، معرفی اهم تفاسیر فلسفی

- تفسیر علمی: تعریف، پیشینه و زمینه‌های شکل‌گیری، سیر تحول، بررسی دیدگاه‌ها (موافقان و مخالفان تفسیر علمی)، تفسیر علمی بر پایهٔ حقایق علمی

- تفسیر موضوعی: تعریف، پیشینه و زمینه‌های شکل‌گیری، گونه‌ها، سیر تحول، نقد و تحلیل نمونه‌ها

- تجدید در جریان تفسیرنگاری: تعریف، زمینه‌ها و عوامل تحول و تجدید، ابعاد و گستره آن، اثرپذیری از تحولات زمانی، وجوه مثبت و منفی تحول و تجدید

- تفسیر به رأی: تعریف، پیشینه، مفهوم آن در احادیث فریقین، دیدگاه‌های عالمان دربارهٔ آن (به لحاظ مصدر و منبع، غایت، موضوع، هدف و ...)

(ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۳۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو

پروژکتور) برای ارائه درس

- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

(چ) منابع علمی پیشنهادی:

- درسنامه تاریخ تفسیر قرآن، علی اکبر بابایی

- تاریخ تفسیر قرآن کریم، احمد پاکتچی

- آشنایی با تاریخ تفسیر و مفسران، حسین علوی مهر
  - تاریخ تفسیر، علی کمالی دزفولی
  - مکاتب تفسیری، علی اکبر بابایی
  - التفسیر والمفسرون فی ثوبه القشيب، محمد هادی معرفت
  - طبقات مفسران شیعه، عقیقی بخشایشی
  - آفاق تفسیر، محمد علی مهدوی راد
  - رویکردهایی به تاریخ تفسیر قرآن، اندرو ریبن، مترجم مهرداد عباسی
  - تفسیر القرآن الکریم بالسنة النبویة، عبدالمجید محمد احمد الدوری
  - السنة النبویة و علاقاتها بتفسیر القرآن الکریم، عدنان به محمد ابو عمر
  - تطور تفسیر القرآن: قراءة جديدة، محسن عبدالمجید
  - المفسرون من الصحابة، عبدالرحمن بن عبدالعالی
  - تفسیر التابعین، محمد بن عبدالله بن علی الخضیری
  - المفسرون: مناهجهم - اتجاهاتهم، عامر الکفیشی
  - النحو و كتب التفسیر، ابراهیم عبدالله رفیده
  - درآمدی بر تفسیر بیانی قرآن کریم، فاضل صالح سامرایی
  - آسیب شناسی جریانهای تفسیری، محمد اسعدی
  - مکتب تفسیری اشاری، سلیمان آتش، ترجمه توفیق سبحانی
- (ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۰۲. معناشناسی و کاربرد آن در مطالعات قرآنی		
نوع درس و واحد	Semantics and its application in Quranic studies	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	اصول و مقدمات تفسیر	دروس پیش نیاز:
تخصصی الزامی ☐ عملی ☐	ندارد	دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش /مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی /مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با نظریه‌های معناشناسی و کاربرد آن در فهم قرآن

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با معناشناسی توصیفی
۲. توانمندسازی دانشجویان در کاربرد معناشناسی در فهم قرآن کریم

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات
  - تعریف معناشناسی و جایگاه آن در زبان شناسی
  - معرفی کلی انواع مطالعات معناشناختی: ساختگرا، تاریخی، شناختی و ...
  - انواع معنی
  - دلالت و انواع آن
۲. بررسی جایگاه مطالعات معناشناختی در سنت اسلامی
  - مسلمانان و اقدامات در زمینه معنایی کلمات
  - مقایسه روش سنتی مسلمانان و روش معناشناسی
۳. روابط مفهومی در سطح واژه و نمونه های قرآنی آن در راستای دست یابی به معنی با توجه به روش ساختگرا: شمول معنایی، عضو واژگی، جزء واژگی، واحد واژگی، هم معنایی و انواع آن، چندمعنایی، نشان داری و انواع آن، تقابل معنایی و انواع آن، تباین معنایی و انواع آن
۴. روابط مفهومی در سطح جمله و نمونه های قرآنی آن: استلزام معنایی، پیش انگاری، استنتاج، تضاد معنایی، هم معنایی

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال	۲۵ درصد
آزمون نیم ترم / مستمر	۲۵ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهر)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- رویکردهای معناشناختی در مطالعات قرآنی، احمد پاکتچی و آرزیتا افراشی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۹ش.
- درآمدی بر معنی‌شناسی، کورش صفوی، تهران: سوره مهر، ۱۴۰۱ش.
- معناشناسی ۱، قائمی‌نیا، قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۹ش.
- آشنایی با معنی‌شناسی ساختگرا، راحله گندمکار، تهران: نشر علمی، ۱۳۹۶ش.
- نظریه‌های معنی‌شناسی واژگانی، دیرک گیرتس، مترجم: کورش صفوی، تهران: نشر علمی، ۱۳۹۲ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۰۳. قصص انبیاء در قرآن		
نوع درس و واحد	The story of the Prophets in the Holy Quran	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐		ندارد
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐		ندارد
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☒		۲
	پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	
	مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

ب: هدف کلی:

- شناخت شخصیت انبیاء الهی (ع) و آموزه‌های آنها در قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. شناخت سرگذشت انبیاء الهی (ع) بر اساس گزارش‌های قرآن کریم
۲. آشنایی با روش‌های تبلیغی و تربیتی انبیای الهی (ع)
۳. عبرت‌آموزی از سرگذشت اقوام سرکش در مقابل دعوت انبیای الهی (ع)

پ) سرفصل‌ها:

۱. کلیات: مفهوم قصه، ویژگی‌های قصه‌های قرآنی، ویژگی‌های پیامبران، ترتیب تاریخی پیامبران، درجات پیامبران، پیامبران اولوالعزم، و ...
۲. سرگذشت نخستین پیامبر: آدم (ع)
۳. سرگذشت پیامبران سرزمین بین‌النهرین: نوح، ابراهیم، یونس، ذوالکفل (علیهم السلام)
۴. سرگذشت پیامبران سرزمین شامات: ادامه داستان ابراهیم (در شام)، لوط، اسحاق، یعقوب، یوسف، ایوب، الیسع، الیاس، یوشع، سموئیل، داود، سلیمان، زکریا، یحیی و عیسی (علیهم السلام)
۵. سرگذشت پیامبران سرزمین مصر: موسی و هارون (علیهم السلام)
۶. سرگذشت پیامبران جزیره‌العرب: هود، صالح، شعیب، ادامه داستان ابراهیم (در مکه)، اسماعیل و محمد (علیهم السلام)
۷. پیشگویی ظهور پیامبر خاتم در عهدین
۸. مقایسه کلی شخصیت و سرگذشت پیامبران الهی در قرآن کریم و عهدین
۹. آموزه‌های بنیادین پیامبران الهی در داستان‌های قرآن کریم: آموزه‌های اعتقادی، اخلاقی، تربیتی و ...

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال

۲۰ درصد

آزمون پایان نیم‌سال

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

ج) منابع علمی پیشنهادی:

- قصه های قرآن، مکارم شیرازی، ناصر، تدوین: سید حسین حسینی.
- اسرائیلیات و تأثیر آن بر داستانهای انبیاء در تفاسیر قرآن، حمید محمد قاسمی.
- بررسی تاریخی قصص قرآن (۴جلدی)، محمد بیومی، ترجمه سید محمد راستگو.
- داستان پیامبران در تورات، تلمود، انجیل و قرآن و بازتاب آن در ادبیات فارسی، محمدحمید یزدان پرست لاریجانی.
- قصص الانبیاء، سعید بن هبة الله قطب راوندی، تصحیح: غلامرضا عرفانیان یزدی.
- النور المبین فی قصص الانبیاء والمرسلین، نعمه الله الجزائری.
- القصص القرآنی، محمد باقر الحکیم.
- قصص الانبیاء، ابن کثیر.
- قصص القرآن الکریم، فضل حسن عباس.
- القصص القرآنی: عرض وقائع وتحلیل أحداث، صلاح عبد الفتاح الخالدی.
- تیسیر المنان فی قصص القرآن، أحمد فرید.
- قصص الانبیاء فی القرآن الکریم وما فیها من العبر، عبد الرحمن بن ناصر السعدی.
- قصص الانبیاء فی القرآن الکریم، توفیق یوسف الواعی.
- قصص القرآن، محمد أحمد جاد المولی ومحمد أبو الفضل إبراهيم وعلی البجاوی والسید شحاتة.
- النبوة والانبیاء فی ضوء القرآن الکریم، ابوالحسن الندوی.
- مع الانبیاء فی القرآن الکریم، عقیف عبد الفتاح طبارة.
- قصص القرآن والقصص فی الدیانات الأخری: دراسة مقارنة، خالد صنادیقی.
- حركة النبوة فی مواجهة الإنحراف، علامه سید محمدحسین فضل الله.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۰۴. مطالعات قرآنی بینارشته‌ای		
نوع درس و واحد	Interdisciplinary Quranic Studies	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	ندارد	دروس پیش نیاز:
تخصصی الزامی ☐ عملی ☐	ندارد	دروس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه ☐	مرتبط با آمایش /مأموریت موسسه نیست ☐	مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه است ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با زمینه‌ها، مقتضیات و الزامات مطالعات بینارشته‌ای در حوزه قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. کمک به توسعه مطالعات میان قرآن و علوم گوناگون
۲. توانمندسازی دانشجویان در طراحی، برنامه‌ریزی و اجرای مطالعات بینارشته‌ای قرآنی

پ) سرفصل‌ها:

۱. مباحث پیشینی
  - مفهوم، سابقه و اقسام مطالعات بینارشته‌ای
  - مسئله بینارشته‌گی در سنت اسلامی، به خصوص علوم قرآنی
  - نسبت قرآن کریم و مطالعات قرآنی با مطالعات بینارشته‌ای
  - جایگاه و امکانات مطالعات بینارشته‌ای در ایران و کشورهای اسلامی
  - تبیین رابطه علم و دین و انتظارات بشر از دین در کلام جدید
  - مبانی جواز و روایی مطالعات بینارشته‌ای قرآنی
۲. مقتضیات و الزامات مطالعات بینارشته‌ای
  - مقتضیات و الزامات معرفت‌شناختی
  - مقتضیات و الزامات زبانشناختی
  - مقتضیات و الزامات روش‌شناختی
  - مسائل عمومی بینارشته‌گی در فضای پژوهش
۳. علوم مختلف در خدمت فهم قرآن
  - مطالعات زبانشناسی: مورد انتخابی
  - مطالعات انسان‌شناسی: مورد انتخابی
  - مطالعات ادیان: مورد انتخابی
  - تفسیر علمی: مورد انتخابی

۴. علوم انسانی قرآن بنیان

- روانشناسی و علوم تربیتی: مورد انتخابی
- جامعه شناسی: مورد انتخابی
- شاخه های دیگر علوم انسانی مانند اقتصاد، مدیریت، علوم سیاسی، ...: مورد انتخابی
- حوزه های مختلف علوم محض: مورد انتخابی
- چشم انداز مطالعات میان رشته ای در مسیر تولید علم مشترک

(ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ درصد	فعالیت های کلاسی در طول نیم سال
۳۰ درصد	آزمون پایان نیم سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه های کمک آموزشی سمعی و بصری به ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره گیری از نرم افزارهای مربوطه

(ج) منابع علمی پیشنهادی:

- گفتمان میان رشته ای دانش، علی خورسندی طاسکوه
- مبانی نظری و روش شناسی مطالعات میان رشته ای، سید محسن علوی پور و دیگران
- روش شناسی مطالعات میان رشته ای قرآنی، قاسم درزی و احد فرامرز قراملکی
- نگاهی معرفت شناسی به نسبت دین با علوم انسانی، خسرو باقری
- در جستجوی علوم انسانی اسلامی، عبدالحسین خسروپناه
- روش شناسی مطالعات دینی، احمد فرامرز قراملکی
- روش تحقیق با تکیه بر حوزه قرآن و حدیث، احمد پاکتچی

(ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۰۵. تدبیر در قرآن		
نوع درس و واحد	Pondering in the Qur'an	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	اصول و مقدمات تفسیر	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☒	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با آموختن/آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آموختن/آمورت موسسه نیست ☐	وضعیت آموختن/آمورتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- کسب توانایی در زمینه کشف و تبیین پیام هدایتگرانه سوره‌های قرآن

اهداف ویژه:

۱. تبیین سیر حکیمانه مطالب در سوره‌های قرآن کریم
۲. توانمندسازی دانشجویان در استخراج گزاره‌های مفهومی از قرآن کریم

پ) سرفصل‌ها:

۵. مباحث مقدماتی
  - تدبیر در لغت، اصطلاح و کاربرد آن در قرآن و حدیث
  - تفاوت تدبیر، تفکر، تعقل و تفقه
  - تلاشهای تدبیری در ایران و خارج از ایران
  - رابطه تفسیر و تدبیر
  - رابطه تدبیر با تفسیر اجتماعی و تفسیر ساختاری
۶. ویژگی‌های تلاشهای تدبیری در ایران
  - فهم هماهنگ با ظاهر قرآن (مطالعه موردی آیه ۱۰۲ سوره بقره)
  - استفاده حداقلی از مباحث تخصصی و ارائه مطالب بر پایه ترجمه صحیح آیات
  - دعوت عموم مردم به ارتباط با قرآن و استفاده از پیام هدایت‌گرانه قرآن در تمام شئون زندگی
  - آموزش روش و نحوه تدبیر در قرآن کریم به مخاطبان
  - نگاه ارتباطی و منسجم به سوره‌های قرآن کریم
  - تبیین پیام هدایتگرانه سوره برای مخاطب امروزی
  - تبیین سیر حکیمانه مطالب سوره برای محقق شدن پیام سوره
۷. روش تدبیر در قرآن

- تبیین مشکلی که برای حل آن سوره نازل شده با استفاده از قرائن لفظی
  - تبیین مسیری که سوره برای حل مشکل در پیش گرفته
  - نوشتن گزاره‌های مفهومی مرتبط با متن سوره
  - تبیین واژگان و اسلوب‌های بیانی برگزیده
  - تبیین سیر مباحث در سوره
  - تبیین پیام سوره برای مخاطب کنونی
  - دسته‌بندی آیات در صورت تغییر زاویه بحث و طی مراحل فوق در هر دسته و نهایتاً جمع‌بندی سوره
۸. نمونه‌هایی از تدبر در سوره‌های قرآن (سوره‌های همزه، فیل، مسد، عادیات، تین، قارعه، زلزال، لیل، انشقاق، طاق، غاشیه، اعلی، طارق، عبس)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- پیشنهاد می‌شود در چند جلسه ابتدای ترم، چند نمونه عملی از تدبر در سوره‌های قرآن تدریس گردد و پس از شکل‌گیری ذهنیت درستی از بحث تدبر، در جلسات بعد تدریس سرفصل‌های دیگر شروع شود.
- پیشنهاد می‌شود حداقل ۱۰ جلسه به نمونه‌های عملی تدبر در قرآن اختصاص داده شود.
- پیشنهاد می‌شود در هر جلسه مشخص شود در جلسه بعد تدبر در چه سوره‌ای کار می‌شود و از دانشجویان خواسته شود درباره محورهای چهارگانه برشمرده شده در روش تدبر، نظر خویش را به شکل گروهی مکتوب ساخته و در کلاس ارائه دهند.
- با توجه به لزوم همکاری دانشجویان در روند تدبر پیشنهاد می‌شود جزوه استاد شامل کل مطالب تدریس نباشد بلکه بخش‌های مرتبط با چهار مرحله روش تدبر برای هر سوره خالی گذاشته شود تا دانشجو خود بخش‌های مربوطه را کامل نماید.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۰ درصد
آزمون پایانی	۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وب‌سایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تدبر در قرآن کریم (استنادی و استدلالی) ج ۱ - ج ۶، علی صبحی طسوجی، با همکاری حسین صبحی و عباس صبحی و علی اکبریان، قم: طلیعه سبز.
- آشنایی با روش تدبر در سوره‌های قرآن کریم. حسین صبحی طسوجی و علی صبحی طسوجی، قم: موسسه تحقیقاتی انتشارات تدبر در کلام وحی.

- پژوهشی پیرامون تدبیر در قرآن: زمینه‌ها، کلیدها، اصول، شیوه‌ها، مراحل، نمونه‌ها، ولی‌الله نقی‌پورفر، تهران: سازمان اوقاف و امور خیریه، انتشارات اسوه، ۱۳۸۷.

- روش برداشت از قرآن، علی صفائی حائری، قم: لیلۃ القدر.

- جریانهای فهم قرآن کریم در ایران معاصر، احمد پاکتچی، تهران: انتشارات فلاح، ۱۳۹۵ش.

- تدبیر در قرآن از نظریه تا اجرا، رقیه طه جابر العلوانی، ترجمه مجتبی دوروزی، نشر احسان.

- شیوه تدبیر در قرآن کریم، حکمت بن بشیر یاسین، ترجمه مجتبی دوروزی، نشر احسان.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۰۶. قرائت متون تخصصی قرآن و حدیث		
نوع درس و واحد	Reading specialized texts of Quran and Hadith	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	اعراب قرآن	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☒	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		۳۲
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش/مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- کار بست صحیح قواعد زبانی و اصول فهم متن در مطالعه متون تخصصی قرآن و حدیث

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با ادبیات متون تخصصی قرآن و حدیث از نظر ساختمان صرفی و ساختار نحوی و تأثیر در فرآیند فهم
۲. توانمندسازی دانشجویان در قرائت و درک معنا از متون تخصصی قرآن و حدیث

پ) سرفصل ها:

۱. آموزش شیوه بهره گیری از متون تخصصی قرآن و حدیث، تفاسیر و شروح حدیثی
۲. قرائت گزیده‌هایی از متون تفسیری با رویکرد روایی (مانند تفسیر علی بن ابراهیم قمی و جامع البیان طبری)
۳. قرائت گزیده‌هایی از متون تفسیری با کهن و جدید با رویکرد جامع (مانند مجمع البیان، التبیان، الکشاف، التفسیر الکبیر، المیزان)
۴. قرائت گزیده‌هایی از متون تفسیری با رویکرد فقهی (مانند فقه القرآن، کنز العرفان، زبدۃ البیان، مسالک الأفهام)
۵. قرائت گزیده‌هایی از متون حدیثی با رویکرد اعتقادی (مانند کتاب الإمامة از الکافی، التوحید صدوق)
۶. قرائت گزیده‌هایی از متون حدیثی با رویکرد اجتماعی (مانند صفات الشیعه، مصادقه الإخوان)
۷. قرائت گزیده‌هایی از شروح کتب حدیثی (مانند شرح ملا صالح مازندرانی بر الکافی: باب ایمان؛ مرآة العقول: روایات ابواب حسد، کظم غیظ، حُسن خُلق؛ روضه المتقین: بخش مواعظ)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۵۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۲۵ درصد
آزمون پایانی	۲۵ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تأکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مجمع البیان فی علوم قرآن؛ امین الإسلام طبرسی
- التبیان فی تفسیر القرآن؛ شیخ طوسی
- التفسیر الکبیر، فخر رازی
- المیزان فی تفسیر القرآن، علامه طباطبایی
- زبدۃ البیان فی أحكام القرآن، محقق اردبیلی
- الکافی، محمد بن یعقوب کلینی
- صفات الشیعه، شیخ صدوق
- شرح أصول الکافی، ملا صالح مازندرانی
- مرآة العقول، علامه محمدباقر مجلسی

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۰۷. نقد حدیث		
نوع درس و واحد	Criticism of Hadith	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	مصطلح الحدیث	درس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	درس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☒		تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۲	
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با اصول و قواعد نقد حدیث و ملاک‌های شناخت اعتبار آن

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با مبانی و روش‌های نقد حدیث
۲. شناخت ضوابط اعتبار حدیث و توانمندسازی دانشجویان در شناخت احادیث معتبر
۳. جریان شناسی جعل حدیث و توانمندسازی دانشجویان در شناخت احادیث مجعول

پ) سرفصل‌ها:

۱. تعریف حدیث و سنت و وجوه تمایز آنها
۲. ضرورت نقد حدیث
۳. تاریخچه نقد حدیث (نقد حدیث در دوره حضور و پس از آن)
۴. تفاوت حدیث مجعول و حدیث ضعیف
۵. مبانی نقد حدیث
  - مبانی مشترک
  - مبانی اختصاصی
۶. اقسام نقد حدیث
  - نقد بیرونی
  - نقد درونی
  - ارتباط نقد سندی و محتوایی
۷. معیارهای نقد حدیث (بررسی اعتبار، کارایی و نمونه‌ها)
  - معیارهای نقد بیرونی
  - معیارهای نقد درونی
۸. آسیب‌شناسی نقد حدیث
  - فهم ناقص

- تتبع ناقص

- فقدان جامع‌نگری

- انگیزه‌ها و تمایلات شخصی

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۲۰ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
۳۰ درصد	آزمون پایان نیم‌سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- وضع و نقد حدیث، عبدالهادی مسعودی، تهران: سمت.
- الحدیث النبوی بین الروایة و الدراية، جعفر سبحانی تبریزی. قم: موسسه تعلیماتی و تحقیقاتی امام صادق (ع).
- روش شناسی نقد احادیث، علی نصیری، قم: وحی و خرد.
- اصول نقد الحدیث: دراسة تحليلية حول متن الحدیث، محمدحسن ربانی بیرجندی، مشهد: بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی (ع).

- نقد الحدیث فی علم الروایة و علم الدراية، حسین الحاج حسن، بیروت: مؤسسه الوفاء.
- إهتمام المحدثین بنقد الحدیث سنداً و متناً، محمد لقمان السلفی، الرياض: مؤلف.
- منهج النقد عند المحدثین نشأته و تاريخه، محمد مصطفى الأعظمی، السعودیة: مكتبة الكوثر.
- منهج النقد عند المحدثین، أكرم ضياء العمری، الرياض: مركز الدراسات و الأعلام.
- منهج نقد المتن عند علماء الحدیث النبوی، صلاح الدین بن أحمد الأدلی، بیروت: دار الآفاق الجديدة.
- نقد المتن بین صناعة المحدثین و مطاعن المستشرقین، نجم عبدالرحمن خلف، الرياض: مكتبة الرشد.
- جهود المحدثین فی نقد متن الحدیث النبوی الشریف، محمد طاهر الجوابی، الناشر: مؤسسه عبد الکریم بن عبد الله.
- عرضه حدیث بر قرآن، مهدی احمدی نورآبادی، قم: دار الحدیث.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۰۷. کلیات علم رجال		
نوع درس و واحد	Rijal Ilm (Cognition the narrators)	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	مصطلح الحدیث	درس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	درس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☒	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با اصول، قواعد و منابع دانش رجال

اهداف ویژه:

۱. سبک شناسی کتب رجالی
۲. شناخت اهم الفاظ توثیق و تضعیف
۳. شناخت اهم قواعد توثیق راویان

پ) سرفصل ها:

۱. آشنایی با تعریف دانش رجال و جایگاه آن در علوم حدیث، اعتبار خبر واحد و تاریخچه دانش رجال
۲. سبک شناسی اهم کتب رجالی
۳. شناخت اجمالی با مهمترین کتب رجالی شیعه:
- اصول اولیه: رجال برقی، رجال کشی، رجال ابن غضائری، رجال طوسی، فهرست طوسی، رجال نجاشی
- اصول ثانویه: رجال ابن داود و الخلاصه علامه حلی
۴. معرفی نگارنده‌های رجالی سده‌های نهم تا عصر حاضر و معرفی کتابهای تنقیح المقال، قاموس الرجال و معجم رجال الحدیث
۵. آشنایی با اهم الفاظ توثیق و تضعیف و مراتب آنها
- شروط اعتبار راوی و چگونگی احراز آنها
- مراتب الفاظ توثیق: فراتر از وثاقت، تأکید بر وثاقت، وثاقت، حُسن
- مراتب الفاظ تضعیف: تضعیف مطلق، تأکید بر تضعیف
- گونه های الفاظ توصیف راویان (غیر توثیق و تضعیف): الفاظ دال بر جایگاه علمی، الفاظ دال بر ویژگی‌های شخصی
۶. توثیقات خاص؛ راه‌های دستیابی به توثیق خاص (توثیق معصوم، توثیق عالم رجالی متقدم، توثیق عالم رجالی متأخر، اجماع و استفاده از مجموع قرائن)
۷. توثیقات عام:

- توثیق راویان کتابها: توثیق راویان کتاب تفسیر علی بن ابراهیم قمی، توثیق راویان کتاب کامل الزیارات

- توثیق مشایخ راویان: توثیق مشایخ نجاشی، توثیق مشایخ سه گانه

- توثیق بر اساس مبانی خاص: توثیق و کلاسی ائمه (ع)، ترحم و ترضی
- توثیق خاندان های راویان: خاندان ابوشعبه حلبی، توثیق خاندان روآسی
- ۸. شناخت سند، مراحل تحقیق سند، بیان حکم سند

۹. هویت شناسی نمونه‌هایی از راویان؛ مانند زراره بن اعین، محمد بن مسلم ثقفی، محمد بن ابی عمیر، یونس بن عبد الرحمن (بر اساس کتاب معجم رجال الحدیث آیت الله خویی)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

درسنامه های ویژه دانش رجال معمولاً به یکی از مباحث اصلی این دانش (مانند کتاب شناسی یا قواعد رجالی) پرداخته اند. از اینرو اساتید و دانشجویان می توانند از مجموعه درسنامه های رجالی برای تعمیق مباحث یاری بگیرند. پیشنهاد می شود اساتید محترم برای مشارکت بیشتر دانشجویان در مباحث کلاسی، معرفی کتاب های رجالی را به دانشجویان جهت ارائه کلاسی واگذار نمایند.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۳۰ درصد
آزمون پایان نیم سال	۲۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- کلیات فی علم الرجال، آیت الله جعفر سبحانی، قم: مؤسسه النشر الإسلامی.
- درآمدی بر علم رجال، آیت الله سید ابوالقاسم خویی، ترجمه عبدالهادی فقهی زاده، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- آشنایی با کتب رجال شیعه، محمد کاظم رحمان ستایش، تهران: سمت و دانشکده علوم حدیث، ۱۳۸۵، اول.
- آشنایی با دانش و منابع رجال، روح الله شهیدی، قم: دار الحدیث، ۱۳۹۸، اول.
- قواعد توثیق راویان، محمد کاظم رحمان ستایش و روح الله شهیدی، قم: دار الحدیث، ۱۳۹۶، اول.
- توثیق و تضعیف، حمید باقری، قم: دار الحدیث، ۱۳۹۹ ش.
- رجال آسان (آشنایی با کلیات علم رجال)، مهدی غلامعلی و ناصر حیدر زاده، انتشارات حوزه علمیه خراسان.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۰۹. مبانی شناخت حدیث		
نوع درس و واحد	Basics of knowing hadith from the perspective of Shia and ahl-Sunna	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	مصطلح الحدیث	درس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	درس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☒	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش /مأموریت موسسه نیست ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با دلایل اعتبار، گستره و ویژگی های سنت و حدیث از دیدگاه فریقین

اهداف ویژه:

- توانمندسازی دانشجویان در بهره گیری از منابع حدیثی فریقین منطبق با مبانی صحیح

پ) سرفصل ها:

۱. تعریف سنت، حدیث، خبر و اثر و رابطه آنها
۲. نیاز به سنت و حدیث، جایگاه سنت و حدیث در معرفت دینی
۳. طریق احراز سنت
۴. اعتبار سنت پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع)
۵. رابطه سنت پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت (ع)
۶. گستره سنت
۷. نفی قرآن بسندگی و سنت بسندگی
۸. ویژگی های حدیث فریقین (پیدایش، گزارش و نگارش)
۹. رابطه عصمت و سنت اهل بیت (ع)
۱۰. واکاوی نظریه عدالت جمیع صحابه

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۱۰ درصد	فعالیت های کلاسی در طول نیم سال
۴۰ درصد	آزمون پایان نیم سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- الاصول العامه للفقہ المقارن، محمد تقی حکیم.
- الحدیث و المحدثون، محمد محمد ابو زهر.
- السنه فی الشریعه الاسلامیه، محمد تقی حکیم.
- حجیه السنه، حیدر حب الله.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۱۰. مطالعات حدیثی بینارشته‌ای		
نوع درس و واحد	Interdisciplinary Hadith Studies	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	ندارد	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☒	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- تبیین ظرفیت وسیع احادیث اسلامی در حوزه معارف دینی از طریق توسعه مطالعات بینارشته‌ای

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با دیدگاه‌های احادیث در حل مشکلات و تأمین پیشرفت جوامع
۲. علاقمندسازی دانشجویان نسبت به حوزه‌های مطالعاتی بینارشته‌ای
۳. آشنایی با روشها و چالشهای کلی مطالعات حدیثی بینارشته‌ای

پ) سرفصل‌ها:

۱. دانش در دوره پیشامدرن و دوره مدرنیته؛ از ارتباط تنگاتنگ تا تفکیک و رشته‌ای شدن (عوامل و زمینه‌ها)
۲. دوره همکاری میان رشته‌ها؛ زمینه‌ها و گونه‌ها
۳. مطالعات حدیثی بینارشته‌ای؛ تعریف و مبانی نظری
۴. رویکردهای مطالعات حدیثی بینارشته‌ای: مطالعات تأییدی، مطالعات تطبیقی، مطالعات تأسیسی
۵. گونه‌های مطالعات حدیثی بینارشته‌ای: رشته‌محور، مسئله محور، موضوع محور
۶. حدیث و مطالعات اجتماعی: کنش متقابل اجتماعی، کنترل اجتماعی، شکوفایی و فروپاشی اجتماعی و ...
۷. حدیث و مطالعات سیاسی: مشارکت سیاسی، سبک حکمرانی، بحرانهای سیاسی و ...
۸. حدیث و مطالعات روانشناختی: تبیین غیبت، رضایتمندی، مقایسه اجتماعی و ...
۹. حدیث و مطالعات موضوع محور: رزق و معیشت در احادیث (مؤلفه‌های مادی، مؤلفه‌های ارزشی و معنوی)
۱۰. فرایند پژوهش: (۱) موضوع گزینی، (۲) تعیین دانش‌های مرتبط، (۳) مطالعه موضوع در دانش‌های مرتبط، (۴) مطالعه موضوع در معارف حدیثی، (۵) تلفیق و ایده‌پردازی، (۶) آزمودن و تجربه میدانی

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

- مطالعه مجلات علمی بین رشته‌ای و انتخاب مقالات مناسب؛ مانند: پژوهشنامه روانشناسی اسلامی، روانشناسی و دین، اسلام و روانشناسی، اسلام و مطالعات اجتماعی، اسلام و علوم اجتماعی، پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده، مطالعات اسلامی زنان و خانواده، اقتصاد اسلامی، پژوهشهای ساست اسلامی، اسلام و پژوهشهای مدیریتی، اسلام و مدیریت، ...

- انتخاب احادیث قابل فهم و پرکاربرد در موضوعات بین رشته ای به منظور برقراری ارتباط بهتر دانشجو با درس
- تعیین موضوعات اجتماعی مثبت و منفی برای دانشجویان به صورت فردی یا گروهی

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۳۰ درصد
آزمون میان‌ترم	۲۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- مطالعات حدیثی میان رشته ای، عباس پسندیده، قم: دارالحدیث.
- روش شناسی مطالعات میان رشته ای قرآنی، قاسم درزی و احد فرامرز قراملکی، تهران: دانشگاه امام صادق و دانشگاه شهید بهشتی ۱۳۹۹ش.
- گفت‌وگو میان رشته‌ای، علی خورسندی طاسکوه، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۷ش.
- مبانی نظری و روش شناختی مطالعات میان رشته‌ای، محسن تهران علوی پور، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۷ش.
- پیچیدگی و میان رشته‌گی منصور متین، قم: سپهر اندیشه، ۱۳۹۳ش.
- میان رشته‌گی در مرز علم و دین، منصور متین، قم: سپهر اندیشه، ۱۳۹۳ش.
- راز رضایت، عباس پسندیده، قم: دارالحدیث، ۱۴۰۲ش.
- رضایت از زندگی، عباس پسندیده، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۴ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۱۱. مطالعات حدیثی معاصر در جهان اسلام		
نوع درس و واحد	Contemporary Hadith studies in the Islamic world	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	مصطلح الحدیث	درس پیش نیاز:
تخصصی الزامی ☐ عملی ☐	ندارد	درس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		
مرتبط با مأموریت /آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش /مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی /مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی کلی با جریان‌های معاصر در مطالعات حدیثی در جهان اسلام

اهداف ویژه:

۱. درک نسبت میان دانش حدیث در طی قرون با مطالعات عصر کنونی
۲. حوزه‌های مطالعات حدیثی مسلمانان در جهان معاصر

پ) سرفصل‌ها:

۱. مطالعات حدیثی مستقل در جهان تشیع
  - نقد تاریخی - جدلی صحاح اهل سنت: سید مرتضی عسکری، غیب غلامی، ...
  - کاوش در احادیث دخیل در کتب شیعه: محمد تقی شوشتری، صالحی نجف آبادی
  - رویکرد تهذیب‌گرا به احادیث شیعه: سید ابوالفضل برقی و همفکران، محمد باقر بهبودی
  - نگرش مکتب تفکیک به حدیث و جایگاه آن در آموزه‌های شیعی
۲. مطالعات حدیثی مستقل در جهان اهل سنت
  - نسخه‌شناسی آثار متقدم حدیثی: فؤاد سزگین، نبیه عبود
  - رویکرد تهذیب‌گرا به احادیث اهل سنت: البانی و همفکران
  - جریان قرآنیون در مواجهه با حدیث: احمد صبحی منصور، محمود ابوریه، محمد الطالبی، محمد شحرور، غلام پرویز
  - جریان نومعتزله در مواجهه با حدیث: محمد عماره، حسن حنفی، هشام جعیط
۳. مطالعات حدیثی شیعه و اهل سنت در پاسخ به مستشرقان شکاک
  - نبیه عبود، محمد مصطفی اعظمی، سعد المرصفی، محمد ابوشهبه، احمد عمر هاشم، محمد بهاء الدین، حاکم عیسان مطیری، حیدر حب الله

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۲۰ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۳۰ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- جریان‌شناسی مطالعات حدیثی معاصر، مؤلفان: محمد کاظم رحمان‌ستایش و روح‌الله شهیدی، قم: دار الحدیث، ۱۴۰۰ ش.
  - درآمدی بر مطالعات حدیثی در دوران معاصر، مجید معارف و سعید شفیعی، تهران: سمت، ۱۳۹۴ ش.
  - دراسات فی الحدیث النبوی و تاریخ تدوین، محمد مصطفی اعظمی
  - الاخبار الدخیلة، محمد تقی شوشتری
  - دفاع عن السنة، محمد ابوشهبه
  - منهج الدفاع عن الحدیث النبوی، احمد عمر هاشم
  - الحدیث و المستشرقون، حیدر حب الله
  - اضواء علی السنة المحمدیة، محمود ابو ریه
- ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:**

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال	۳۰ تا ۴۰٪ درصد
آزمون پایان نیم‌سال	۶۰ تا ۷۰٪ درصد
آزمون پایانی	... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تحقیق موضوعی در حدیث، مهدی غلامعلی، قم: دار الحدیث، ۱۳۹۹ش.
- الخصال، محمد بن علی بن بابویه قمی، قم: مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۰۳ق.
- بحار الأنوار، علامه محمدباقر مجلسی، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۳ق.
- موسوعه میزان الحکمه، محمد محمدی ری شهری، قم: دار الحدیث، ۱۴۲۵ق.
- آثار الصادقین، صادق احسان بخش، گیلان: روابط عمومی ستاد برگزاری نماز جمعه، ۱۳۷۱ش.
- الحیاء، محمدرضا حکیمی و همکاران، ترجمه احمد آرام، تهران: دفتر نشر اسلامی، ۱۳۷۳ش.
- ابتلا از دیدگاه قرآن و سنت، مجتبی بیگلری، تهران: رمز، ۱۳۸۰ش.
- آشنایی با بحار الأنوار، احمد عابدی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۸ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۱۳. حدیث پژوهی در غرب		
نوع درس و واحد	Hadith study in the West	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	مصطلح الحدیث	درس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	درس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☒		تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		۲
مهارتی-اشتغال پذیری ☐		تعداد ساعت:
		۳۲
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش / مأموریت ☐ موسسه نیست	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با جریان های حدیث پژوهی در غرب

اهداف ویژه:

۱. آشنایی با مهمترین مباحث مطرح از سوی خاورشناسان
۲. آشنایی با شیعه شناسی در غرب

پ) سرفصل ها:

۱. کلیات: معرفی اجمالی تاریخ مطالعات حدیثی در غرب
۲. جریان شناسی حدیث پژوهان غربی: مبانی و روشها
۳. جریان شکاک: معرفی شخصیتها گلدتسیهر، شاخت، ونزبرو؛ نظرات و روشها
۴. جریان سنتی: معرفی شخصیتها: ابوت، سزگین، اعظمی، موتسکی؛ نظرات و روشها
۵. جریان میانه: معرفی شخصیتها: یونبل، فان اس، شولر؛ نظرات و روشها
۶. شیعه شناسی خاورشناسان: معرفی شخصیتها: کربن، کلبرگ، مادلونگ؛ مباحث

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال	۲۵ درصد
آزمون نیم ترم / مستمر	۲۵ درصد
آزمون پایانی	۵۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه های کمک آموزشی سمعی و بصری به ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس

- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- تکوین تفسیر در سده های نخست اسلام: اعتبار مکتوبات اسلامی در دوره شکل گیری، هربرت برگ، ترجمه: شادی نفیسی، زهره زنجانی چی‌نیکو، زینب نجفی، تهران: انتشارات حکمت، ۱۴۰۳ ش.
- حدیث در نگاه خاورشناسان، فروغ پارسا، تهران: دانشگاه الزهراء، ۱۳۸۹ ش.
- درآمدی بر مطالعات حدیثی در دوران معاصر، مجید معارف و سعید شفیعی، تهران: سمت، ۱۳۹۴ ش.
- خاورشناسان و حدیث شیعه، علی حسن نیا، مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی ۱۳۹۸ ش.
- سیر تحول نگاه مستشرقان به مهدویت: در ۱۵۰ سال اخیر، زهیر دهقانی آرانی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۴۰۲ ش.
- سیره امامان شیعه (ع) در آثار انگلیسی مستشرقان معاصر، جواد مداحی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۴۰۲ ش.
- مستشرقان و حدیث شیعه: منابع و رویکردها، مرتضی مداحی، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)، ۱۴۰۲ ش.
- اتان کلبرگ و حدیث امامیه، سید مصطفی مطهری بیدگلی، تهران: رود ابی، ۱۳۹۹ ش.
- حدیث اسلامی، خاستگاه ها و سیر تطور، هارالد موتسکی، به کوشش مرتضی کریمی نیا، قم: موسسه فرهنگی دارالحدیث، ۱۳۹۴ ش.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۱۴. شناخت روایات تفسیری		
نوع درس و واحد	Cognition Commentary Hadiths	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ■ ☐ پایه	روش فهم حدیث اصول و مقدمات تفسیر	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ■	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐		تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	۳۲	
مرتبط با مأموریت / آمایش موسسه است ■	مرتبط با آمایش / مأموریت موسسه نیست ☐	وضعیت آمایشی / مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه ■ موارد دیگر:
تحقیق و پژوهش کلاسی با تاکید بر گونه شناسی احادیث تفسیری آیات یا سوره‌های کوتاه اجزاء ۲۹ و ۳۰ قرآن کریم

ب: هدف کلی:

- بهره گیری از احادیث تفسیری در شناخت، فهم و تبیین قرآن کریم

اهداف ویژه:

۱. شناخت الگوهای طبقه بندی علمی و دقیق اقسام احادیث تفسیری
۲. تحلیل مضمون احادیث تفسیری آیات منتخب
۳. شناخت ظرفیت های احادیث تفسیری در قرآن شناسی از اصول، مبانی تا روش ها و آسیب ها.

پ) سرفصل ها:

۱. حدیث تفسیری؛ تعریف، ماهیت و اعتبار.
۲. احادیث تفسیری در جوامع روایی فریقین
۳. گونه شناسی احادیث تفسیری؛ رویکردها و الگوها
۴. احادیث قرآن شناخت (اسم شناسی، سوره شناسی، آیه شناسی، متن شناسی)؛ از تعریف تا تحلیل نمونه ها.
۵. احادیث قرآن تبیین؛ از تعریف تا تحلیل نمونه ها.
۶. گونه شناسی احادیث تبیین لغوی قرآن؛ ماهیت و نمونه ها.
۷. گونه شناسی احادیث تبیین تفسیری قرآن؛ ماهیت و نمونه ها.
۸. گونه شناسی احادیث تبیین تاویلی قرآن؛ ماهیت و نمونه ها.
۹. گونه شناسی احادیث تبیین مصداقی قرآن (جری و تطبیق)؛ ماهیت و نمونه ها.
۱۰. گونه شناسی احادیث تبیین استنطاقی قرآن؛ ماهیت و نمونه ها.
۱۱. رویکرد روش شناسی به احادیث تفسیری.

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

روش تلفیق نظری کتاب محور با خود راهبر پژوهش محور

توضیح: انتخاب متن پایه متناسب با سرفصل با تمرکز بر پژوهش های فردی یا گروهی در دامنه آیات منتخب.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۳۰ درصد	فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال
۲۰ درصد	آزمون پایان نیم‌سال
۵۰ درصد	آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایت‌های علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- گونه شناسی احادیث قرآنی امامیه از نظریه تا تفسیر؛ علی راد.
- علامه طباطبائی و حدیث (روش شناسی نقد و فهم حدیث از دیدگاه علامه طباطبائی در المیزان)؛ شادی نفیسی.
- آسیب شناسی روایات تفسیری؛ محمدتقی دیاری بیدگلی.
- سایه‌ها و لایه‌های معنایی درآمدی بر نظریه معناشناسی مستقل فرازهای قرآنی در پرتو روایات تفسیری؛ محمد اسعدی.
- باطن و تأویل قرآن؛ علی اکبر بابایی و محمد کاظم شاکر.
- روش شناسی اهل بیت (ع) در تفسیر، تأویل و تطبیق قرآن؛ مجید جعفری تبار.
- الإمام علی بن ابی طالب مفسراً للقرآن؛ احمد راسم النفیس.
- التفسیر الأثری الجامع، مقدمه ج ۱؛ محمد هادی معرفت.
- امومه الولاية و المحکمات للقرآن الکریم؛ الشیخ محمد السند.
- مبانی تفسیر روایی؛ محمدفاکر میبیدی.
- اعتبار و کاربرد روایات تفسیری؛ علی احمد ناصح.
- درآمدی بر تفسیر روایی جامع؛ محمد محمدی ری شهری.
- آفاق تفسیر؛ محمدعلی مهدوی راد.
- رابطه متقابل کتاب و سنت؛ علی نصیری.
- آسیب شناسی و روش شناسی تفسیر معصومان (علیهم السلام)؛ علی اکبر رستمی.
- روش شناسی تفسیر روایی؛ عبدالهادی مسعودی.
- پژوهشی در روایات تفسیری فریقین؛ مهدی رستم نژاد.
- المنهج الأثری فی تفسیر القرآن الکریم: حقیقت و مصادره و تطبیقاته؛ هدی جاسم محمد ابو طبره.
- آسیب شناسی تفسیر روایی؛ عبدالهادی مسعودی.

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۴۱۵. نقد شبهات حدیثی		
نوع درس و واحد	Criticism of Hadith doubts	عنوان درس به انگلیسی:
پایه ☐ نظری ☒	ندارد	درس پیش نیاز:
تخصصی الزامی ☐ عملی ☐	ندارد	درس هم نیاز:
تخصصی اختیاری ☒ نظری-عملی ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/ رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☐	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای درس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست ☐	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه است ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- آشنایی با شبهات حدیثی و پاسخ آنها

اهداف ویژه:

۱. ملاکهای احادیث صحیح
۲. پرهیز از احادیث ناصحیح
۳. تمایز بین حدیث معتبر و غیر معتبر

پ) سرفصل ها:

الف: اهم شبهات نظری

۱. بی نیازی از حدیث با وجود قرآن (قرآن بسندگی)
۲. گسست زمانی صدور و کتابت حدیث
۳. تاریخ مندی حدیث
۴. وجود راویان منحرف یا ناشناخته در اسناد احادیث
۵. کثرت احادیث ضعیف و جعلی در منابع حدیثی فریقین
۶. وجود روایات مخالف عقل، علم، تجربه و تاریخ در منابع حدیثی فریقین
۷. وجود اختلاف و تعارض میان روایات (تعارضات بدوی و مستقر)

ب: اهم شبهات مصداقی

۸. روایات مشتمل بر مفاهیم زن ستیزانه
۹. روایات مشتمل بر مفاهیم هستی شناسانه (آسمان، زمین و موجودات) در تعارض با علم و واقعیت خارجی
۱۰. روایات مشتمل بر بیان ثوابهای گراف بر اعمال ساده، آسان و معمول
۱۱. روایات دال بر استغفار معصومان (ع) از خطا و گناه

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

۲۰ درصد

۳۰ درصد

آزمون پایان نیم سال

۵۰ درصد

آزمون پایانی

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- نقد شبهات نهج البلاغه، محمد کاظم طباطبایی
- تاریخ تدوین سنت و شبهات خاورشناسان، حسن رضایی هفتادر
- شبهات و ردود، سامی البدری
- امام شناسی و پاسخ به شبهات، علی اصغر رضوانی
- المستشرقون والسنة، سعد المرصفی
- المستشرقون والحديث النبوی، محمد بهاء الدین
- السنة فی مواجهة الاباطیل، محمد طاهر حکیم
- السنة النبویة فی کتابات أعداء الاسلام، مناقشتها و الرد علیه، عماد السید شربینی
- دراسات فی الفرق القرآنین و شبهاتهم حول السنة، خادم حسین الهی بخش

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۵۰۱. روش‌های تبلیغ و ترویج قرآن		
عنوان درس به انگلیسی:	Methods of propagating and promoting the Holy Quran	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری-عملی ☐
		پروژه/ رساله / پایان نامه ☐
تعداد ساعت:	۳۲	مهارتی-اشتغال پذیری ☒
وضعیت آمایشی/مأموریتی درس (صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)		
مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با آمایش/مأموریت	مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است
		موسسه نیست ☐

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر:

.....

ب: هدف کلی:

- کسب مهارت تولید محتوای رسانه ای دینی
- آشنایی با فضای تولیدات هنری و رسانه ای دینی

اهداف ویژه:

۱. تبدیل محتوای دینی به تولیدات هنری - رسانه‌ای
۲. تجاری سازی تولیدات هنری-رسانه‌ای دینی
۳. نقد و بررسی محصولات هنری - رسانه‌ای دینی

پ) سرفصل‌ها:

۱. نقد و بررسی آثار هنری و رسانه ای دینی (۱) شعر و ادبیات داستانی
۲. نقد و بررسی آثار هنری و رسانه ای دینی (۲) فیلم کوتاه، نمایش و پویانمایی
۳. نقد و بررسی آثار هنری و رسانه ای دینی (۳) اپلیکیشن و بازی های رایانه ای
۴. مهارت ایده پردازی در موضوعات قرآنی و حدیثی
۵. مهارت کار با نرم افزارهای تدوین
۶. تحلیل اسلوب هنری-رسانه ای در قرآن و احادیث
۷. مهارت تولید آثار چندرسانه ای دینی (۱) فیلم کوتاه
۸. مهارت تولید آثار چندرسانه ای دینی (۲) ادبیات داستانی
۹. مهارت تولید آثار چندرسانه ای دینی (۳) پویانمایی
۱۰. هوش مصنوعی، متاورس، شبکه های اجتماعی و هنر دینی
۱۱. تدوین طرح کسب و کار در حوزه هنر و رسانه دینی

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

۷۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم سال

۳۰ درصد

آزمون پایان نیم سال

آزمون پایانی

... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه
- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)
- دسترسی آسان به اینترنت و وبسایتهای علمی
- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه‌های کمک آموزشی سمعی و بصری به‌ویژه نمایش افکن (ویدئو پروژکتور) برای ارائه درس
- بهره‌گیری از نرم افزارهای مربوطه
- بهره‌گیری از آزمایشگاه هنر و رسانه دینی

چ) منابع علمی پیشنهادی:

- داستان راستان، شهید مطهری، انتشارات صدرا، ۱۳۸۹
- جلوه‌هایی از هنر تصویرآفرینی در قرآن، حمید محمدقاسمی انتشارات علمی و فرهنگی
- راهکارهای برگردان مفاهیم معنوی به فیلم نامه، مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰
- دین انیمیشن سبک زندگی، محمدحسین فرج نژاد، کتاب جمکران، ۱۴۰۲
- آثار سیدمرتضی آوینی، سیدمهدی شجاعی، کلر ژورنل و ...
- قرآن و هنر، علی نصیری، پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۶.
- اسلام و هنر، محمود بستانی، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۸
- حکمت نامه کودک، محمدی ری شهری، دارالحدیث، ۱۳۹۶

ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

الف: عنوان درس به فارسی: ۵۰۲. روش تحقیق رایانه‌ای		
نوع درس و واحد	Computer research method	عنوان درس به انگلیسی:
نظری ☒ پایه ☐	روش تحقیق	دروس پیش نیاز:
عملی ☐ تخصصی الزامی ☐	ندارد	دروس هم نیاز:
نظری-عملی ☐ تخصصی اختیاری ☐	۲	تعداد واحد:
پروژه/رساله / پایان نامه ☐	۳۲	تعداد ساعت:
مهارتی-اشتغال پذیری ☒	وضعیت آمایشی/مأموریتی درس(صرفاً برای دروس تخصصی اختیاری مشخص شود)	
مرتبط با مأموریت/آمایش موسسه ☐ است	مرتبط با آمایش/مأموریت موسسه نیست ☐	

اگر واحد عملی دارد، چه نوع آموزش تکمیلی نیاز است؟: سفر علمی آزمایشگاه سمینار کارگاه موارد دیگر: .....

ب: هدف کلی:

- توانمندی در بهره گیری از فاوا (فناوری اطلاعات و ارتباطات) در تحقیقات علوم اسلامی

اهداف ویژه:

۱. آشنایی دانشجویان با نرم افزارهای اسلامی و اینترنت
۲. توانمندی دانشجویان در شیوه استفاده روزآمد و کارآمد از رایانه در پژوهش‌های قرآن و حدیث

پ) سرفصل‌ها:

۱. شیوه‌های دستیابی به متون قرآن و حدیث (از طریق الفاظ، موضوع، نمایه)
۲. کاستیهای روش رایج و سنتی در دستیابی به متون قرآن و حدیث
۳. تطور در شیوه‌های دستیابی به متن قرآن و حدیث
۴. نیاز به رایانه در پژوهش
۵. بهره گیری از نرم افزارها در ایجاد شبکه معنایی و مفهومی آیات قرآن و احادیث
۶. بخشهای مشترک نرم افزارهای تحقیقاتی؛ شامل
  - روشهای دسترسی به متون (نمایش، مطالعه و روشهای آن)
  - انواع جستجو:
  - جستجوی ساده
  - جستجوی ترکیبی (عطفی، فصلی، منفی)
  - انواع دامنه
  - فیش برداری، پرونده سازی علمی با رایانه و طبقه بندی نتایج
۷. آشنایی با نرم افزارهای اسلامی:
  - نرم افزارهای جامع مانند کتابخانه اهل بیت
  - نرم افزارهای قرآنی مانند مشکات الأنوار، جامع تفاسیر، فرهنگ موضوعی تفسیر التبیان و المیزان، کتابخانه احادیث

تفسیری

- نرم افزارهای حدیثی مانند جامع الأحادیث، معجم موضوعی کتب اربعه، درایه النور

۸. نمونه هایی کاربردی از تحقیق با نرم افزارهای تحقیقاتی

۹. شیوه های بکارگیری از کلیدواژه در تحقیق

۱۰. کلیاتی از نقش اینترنت در تحقیق

۱۱. آشنایی با موتورهای جستجو و پایگاههای تحقیقاتی در اینترنت

۱۲. شیوه های انتشار مطالب در اینترنت

(ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۵۰ درصد

آزمون پایان نیم سال ۲۵ درصد

آزمون پایانی ۲۵ درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

- تاکید بر حضور مستمر دانشجویان در کلاس و انجام تکالیف مشخص شده در هر جلسه

- دسترسی آسان به منابع مکتوب (کتابخانه مجهز)

- دسترسی آسان به سایت رایانه، اینترنت و وبسایت های علمی

- تجهیز کلاسها به ابزارهای نوین آموزشی و رسانه های کمک آموزشی سمعی و بصری به ویژه نمایش افکن (ویدئو

پروژکتور) برای ارائه درس

- بهره گیری از نرم افزارهای مربوطه

(چ) منابع علمی پیشنهادی:

- روش تحقیق رایانه ای، حجت الاسلام سیدحمید حسینی

(ح) ملاحظات برای افراد با نیازهای ویژه:

